ปัจจัยที่มีผลการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายชานน ฤทธิเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2566

Factors Affecting to Out of Season Durian Production According to Standards of Good Agricultural Practice by Farmers in Taling Chan Sub-district, Thasala District, Nakhon Si Thammarat Province.

Mr. CHANON RITTIDACH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อและนามสกุล นายชานน ฤทธิเดช

แขนงวิชา / วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ จุลเอียด)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นายชานน ฤทธิเดช รหัสนักศึกษา 2659001180
ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2565 จำนวน 1,092 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติพรรณา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.7 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 8.09 ปี จ้างแรงงานประจำเฉลี่ย 1.41 คน 2) พันธุ์ที่ปลูกคือ หมอนทอง เกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูในระดับมาก เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับมากเช่นกัน แหล่งความรู้ของเกษต รกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูผ่านสื่อออนไลน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือสื่อบุคคล เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของการผลิตทุเรียนนอกฤดู คือ แหล่งน้ำสะอาดไม่มีการปนเปื้อนสิ่งอันตราย รองลงมาคืออุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน และความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านความรู้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีผลเชิงบวกที่นัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01ได้แก่ ระดับการศึกษา มีผลเชิงบวกที่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและมีผลเชิงลบได้แก่ แรงงานจ้างประจำ 5) ปัญหาในการปลูกทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นปัญหาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู อยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านวิธีการส่งเสริม รองลงมาคือด้านประเด็นให้ความรู้

คำสำคัญ การผลิตทุเรียนนอกฤดู การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทุเรียนนอกฤดู

Thesis title: “ Factors Affecting to Out of Season Durian Production According to Standards of Good Agricultural Practice by Farmers in Taling Chan Sub-district, Thasala District, Nakhon Si Thammarat Province.”

Researcher: “Mr. CHANON RITTIDACH”; ID: “2659001180”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Assistant Professor Bumpen Keowan;(2) Assistant Professor Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal, social, and economic conditions of farmers 2) production conditions, knowledge, and knowledge resources in out of the season durian production and practices according to Good Agricultural Practices of farmers 3) opinions and needs in the extension of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices 4) factors affecting the out of season durian production according to Good Agricultural Practices of farmers 5) problems and suggestions in the extension of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices of farmers.

The research was survey research. The population of this study was 1,092 out of season durian production farmers in Taling Chan sub-district, Thasala district, Nakhon Si Thammarat province who had registered as farmers with the department of agricultural extension in 2022. The sample size of 174 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 and simple random sampling method. Data were collected by using interview form and were analyzed by using descriptive statistics such as frequency distribution, percentage, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results of the research found that 1) most of the farmers were female with the average age of 52.7 years old, completed primary school education, had the average experience in out of the season durian production of 8.09 years, and had the average hired labor of 1.41 people. 2) Durian variety was grown with Mon Thong. Farmers had the knowledge about out of season durian production at the high level. They had knowledge about Good Agricultural Practices in out of season durian production at the high level as well. The knowledge resources out of season durian production farmers through online media was at the high level. Second to that was personal media. Farmers practiced according to Good Agricultural Practices for out of season durian production on clean and non-contaminated water source. Second to that was equipment and vehicle in transporting on clean with non-contaminated dangerous substances which impacting the safety in consumption. 3) The opinions of farmers toward the extension on out of season durian production according to Good Agricultural Practices were at the high level especially on the aspect that out of season durian production according to Good Agricultural Practices generate more income from selling more products and the products worth the investment. The needs for the extension of out of season durian production according to Good Agricultural Practices showed that farmers needed the extension on out of season durian production according to good agricultural practices, overall, at the high level with the most needed on the knowledge aspect. Second to that was the extension from extension officers and other agencies. 4) Factors impacting the out of season durian production according to Good Agricultural Practices impacting the result positively at statistically significant level of 0.01 the level of education and impacting the result positively at statistically significant level of 0.05 problems of farmers in out of season durian production according to Good Agricultural Practices and impacting the result negatively at statistically significant level of 0.05 were such as permanent hired labor number.5) Problems in the out of season durian production were at the moderate level especially on the issue of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices at the low level. Second to that was the extension on out of the season durian production which was at the low level. Related suggestion were at the high level especially on the aspect of extension method. Second to that was on the aspect of knowledge.

Keywords : Out of the season durian production, Good Agricultural Practice, Out of the season durian

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลในการทำวิจัย จนทำ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีอีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนง จุลเอียด ประธานการสอบที่กรุณาสละเวลามาร่วมเป็นคณะกรรมการในการ สอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้และขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและ อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดารวมถึงญาติทุกท่านของผู้วิจัยที่ คอยให้คำปรึกษาที่ดี ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น และมีกำลังใจในการทา การวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ ด้วยดี

นายชานน ฤทธิเดช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์การวิจัย 2

กรอบแนวคิด 3

สมมติฐาน 4

ขอบเขตการวิจัย 4

คำนิยามศัพท์ 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6

แนวคิดทฤษฎีในการส่งเสริมการเกษตร 6

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้ 11

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ 13

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 18

หลักการผลิตทุเรียนนอกฤดู 22

สภาพทั่วไป ข้อมูลการเพาะปลูกทุเรียนนอกฤดูของตำบลตลิ่งชัน 32

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 37

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 41

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 41

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 42

การเก็บรวบรวมข้อมูล 47

การวิเคราะห์ข้อมูล 48

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 49
สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 49
สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 59
ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดู 80
ปัจจัยที่ผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 85
ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 90
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 106
สรุปการวิจัย 106
อภิปรายผล 114
ข้อเสนอแนะ 120
บรรณานุกรม 122
ภาคผนวก 125
แบบสัมภาษณ์ 126
ประวัติผู้ศึกษา 138

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินรับรองฟาร์ม GAP 20
ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรตำบลตลิ่งชัน 36
ตารางที่ 2.3 การรวมกลุ่มด้านการเกษตร 36
ตารางที่ 2.4 ข้อมูลการเพาะปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน 37
ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 44
ตารางที่ 3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตามความตรงในเนื้อหา 46
ตารางที่ 3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง 46
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร 50
ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร 52
ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร 55
ตารางที่ 4.4 ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก 59
ตารางที่ 4.5 การปลูกและการดูแลรักษา 61
ตารางที่ 4.6 ผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร 64
ตารางที่ 4.7 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู 66
ตารางที่ 4.8 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 67
ตารางที่ 4.9 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู 68
ตารางที่ 4.10 สรุปความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 71
ตารางที่ 4.11 แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤด 72
ตารางที่ 4.12 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 76
ตารางที่ 4.13 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 76
ตารางที่ 4.14 สรุปการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 79

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 80
ตารางที่ 4.16 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 83
ตารางที่ 4.17 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 88
ตารางที่ 4.18 ตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ 89
ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกประเภท โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix) 90
ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการมีส่วนร่วมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี(Y) 91
ตารางที่ 4.21 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการเกษตรที่ดีตามมาตรฐาน การเกษตรที่ดี 94
ตารางที่ 4.22 สรุปปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 95
ตารางที่ 4.23 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู 96
ตารางที่ 4.24 สรุปข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอทาศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 99

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบนิวคิดการวิจัย 3
ภาพที่ 2.1 เขตพื้นที่ตำบลตลิ่งชัน 31
ภาพที่ 2.2 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับทุเรียนของตำบลตลิ่งชัน 34
ภาพที่ 5.1 สรุปการเข้าถึงแหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู 104
ภาพที่ 5.2 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 105
ภาพที่ 5.3 สรุปปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี 113

มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการส่งออกทุเรียนของไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้านหนึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของอุปสงค์การบริโภคทุเรียนในตลาดการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจากตลาดการนำเข้าของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ ราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นได้สร้างแรงจูงใจต่อการขยายพื้นที่การเพาะปลูกและผลผลิตทั้งในประเทศไทยและในแหล่งผลิตทุเรียนดั้งเดิม (สมพร อิศวิลานนท์,2562)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีการผลิตทุเรียนเป็นอันดับ 5 ของประเทศ มีผลผลิต 58,693 ตัน ในปี 2565 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2565) และจากสถิติปริมาณการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทุเรียนนอกฤดู ของประเทศไทย ซึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ อำเภอท่าศาลา อำเภอนบพิตำ และอำเภอสิชล ซึ่งผลิตทุเรียนนอกฤดูได้ 19,027 16,916 10,659 ตัน ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการเกษตร,2565) และเนื่องจากการผลิตทุเรียนตามฤดูกาลปกติ ซึ่งผลผลิตทุเรียนจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือน มิถุนายน- สิงหาคม ของทุกๆปี จะมีผลผลิตออกสู่ตลาดในปริมาณมาก จะทำให้ราคาขายค่อนข้างต่ำ แต่ถ้าหากเกษตรกรเลื่อนระยะเวลาการผลิตทุเรียนให้ออกสู่ตลาดช้ากว่าฤดูกาลปกติ เช่นผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดในช่วง ธันวาคม - มีนาคม จะทำให้ผลลิตทุเรียนมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากผลผลิตทุเรียนนอกฤดูจะเน้นเป็นการส่งออกสู่ประเทศจีน ซึ่งขั้นตอนการส่งออกไปยังประเทศจีน จะต้องมีการดำเนินการขออนุญาตก่อนนำเข้า ทุเรียนสดจากประเทศไทยได้รับอนุญาตจากสำนักควบคุมคุณภาพและตรวจสอบกักกันโรคแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเกษตรกรจะต้องมีการขออนุญาตมาตรฐานการเกษตรที่ดี(GAP) อีกทั้งการผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นมีขั้นตอนที่ที่ซับซ้อนเนื่องจากเป็นการบังคับให้ทุเรียนมีการออกดอกล้าช้ากว่ากำหนด จึงต้องมีการใช้สารเคมีเป็นตัวช่วย ซึ่งอาจจะทำให้เกษตรกรหลายรายที่เพิ่งหันมาผลิตทุเรียนนอกฤดูยังขาดความเข้าใจในการผลิต รวมถึงการผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่จีนกำหนด

พื้นที่ตำบลตลิ่งชันซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกทุเรียนนอกฤดูมากเป็นอันดับ 1 ในอำเภอท่าศาลา และเกษตรกรในพื้นที่ต่างมีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูมาเป็นเวลานาน จึงทำให้พื้นที่ตำบลตลิ่งชันนั้นกลายเป็นพื้นที่ผลิตทุเรียนนอกฤดูที่สำคัญของอำเภอท่าศาลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่มีการปลูกทุเรียนนอกฤดูกันมานานนั้นทำให้ เกษตรกรหลายท่านยังขาดความเข้าใจถึงมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของพืชอาหาร(GAP) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ไทยได้ใช้ในการทำการค้ากับประเทศจีน ในปัจจุบันนั้นเกษตรกรจะต้องมีการขอรับรองแหล่งผลิต GAP พืช และจะต้องมีการปฏิบัติตาม

ข้อกำหนด 8 ประการ ถึงจะสามารถขายให้กับพ่อค้าได้ ยังมีเกษตรกรอีกหลายรายที่ยังไม่มีการปฏิบัติตามข้อกำหนด และยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติฯ จึงทำให้ไม่สามารถขายผลผลิตได้ และนอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่อ้างถึงการไม่มีใบ GAP จนทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

จากความสำคัญและปัญหาของการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน ดังกล่าวนั้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อให้ได้ทุเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะมีผลต่อราคาของผลผลิตที่จะสูงขึ้นตามไปด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.3. เพื่อศึกษาความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4.สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาการวิจัย ดังนี้เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตทุเรียนนอกฤดู เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดู เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อศึกษาความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดู เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะเวลาการเตรียมการวิจัย และระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุปรายงานผลการวิจัย ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2566 ถึงเดือนมิถุนายน 2567 รวมระยะเวลา 2 เดือน ดำเนินการเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือนธันวาคม 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัจจัย หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการ

ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการการปฏิบัติตามมาตรฐานการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

6.2 มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหมายถึง แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน

6.3 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.4 ความรู้ หมายถึง ความรู้ด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามข้อปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 8 ประการ ได้แก่ น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุอัตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลิตผล สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6.5 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งความรู้ในการแสวงหาความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนนอกฤดู และการผลิตทุเรินนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.6 ความต้องการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรที่ผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในพื้นที่ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านความรู้และความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรด้านวิธีการส่งเสริม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู หรือเกษตรกรผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

7.2 เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู หรือเกษตรกรผู้ที่สนใจเกษตรกรสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตทุเรียนนอกฤดูให้ได้คุณภาพมายิ่งขึ้

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเอกสารและผลงานวิจัยต่างๆ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยและเป็นแนวทางในการวิจัยแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดในการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดความรู้และแหล่งความรู้
3. แนวคิดความคิดเห็นและความต้องการ
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลิตผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี
5. หลักการผลิตทุเรียนนอกฤดู
6. สภาพทั่วไป ข้อมูลการเพาะปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดในการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ขอบเขตของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรหมายความถึงกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการำพัฒนารายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกร อยู่พอดีกินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

1.2 ความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรมากโดยการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกร ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้ โดยสามารถสร้างรายได้ พัฒนาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมชนบท และครอบครัวเกษตรกรให้มีสภาวะที่ดีได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอยู่ที่ครอบครัวของเกษตรกร และครอบครัวของเกษตรกรให้มีสภาวะที่ดีได้ โดยที่เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอยู่ที่ครอบครัวเกษตรกร และการพัฒนาชุมชนชนบท ให้มีสภาวะจองการ “กินพอดีอยู่พอดีจึงจะมีความสุขในในสภาวะของสิ่งแวดล้อมที่ดี

การพัฒนาการเกษตรจึงเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นของการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ และหากจะพัฒนาอย่างจริงจัง จำเป็นต้องมุ่งพัฒนาเน้นเกษตรอุตสาหกรรม (Agro-Industry) เพิ่มรายได้อย่างแท้จริง แต่การพัฒนาการเกษตรย่อมต้องอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต เพื่อพัฒนาผลผลิตสูงสุดทั้งปริมาณและคุณภาพโดยจำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าดังกล่าวแล้วจำเป็นต้องมีการนำไปถ่ายทอดและส่งเสริมแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มีความสำคัญต่อการพัฒนาผลผลิต ชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชนบทให้มีความยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกันใน 3 ฝ่ายหลัก คือ ด้านวิชาการ การวิจัยค้นคว้าเทคโนโลยีการผลิต การส่งเสริมพัฒนาความรู้ และเกษตรกรผู้ปฏิบัติให้เกิดผลต่อการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมหากจะวิเคราะห์แล้วจะพบว่ามีวิวัฒนาการและการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และรวมถึงการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการพัฒนาเกี่ยวพันไปยังองค์ประกอบอื่นๆ ด้วยเช่น ชุมขนในชนบท องค์กรประชนในท้องถิ่น องค์กรพัฒนาชนบท รัฐ เป็นต้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ของเกษตรกรให้สามารถ พัฒนาการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรควรจะได้กล่าวถึงไว้เพื่อจะวิเคราะห์และเข้าใจว่าการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรนั้นจัดไว้หรือดำเนินการเพื่อสิ่งใด วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หากจะมองดูในภาพใหม่ของกระบวนการ ส่งเสริมแล้ววัตถุประสงค์สำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร คือ การมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เกษตรกร แม่บ้าน และยุวเกษตรกร) ให้เกิดความรู้ ความคิด และเกิดการยอมรับเทคโนโลยีการผลิต เพื่อนำไปประกอบกับภูมิปัญญาของตนเอง ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิต อันเป็นผลต่อการเพิ่มผลผลิตรายได้ เศรษฐกิจและพัฒนาครอบครัวเกษตรกรและสังคมชุมชนในชนบท ให้เกิดสภาวะการกินพอดีอยู่พอดี มีความสุข สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจะ

เห็นได้ว่าเป้าหมายสูงสุด (Utimate Goal) ของการ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร คือ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาการเกษตร วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

1.4 หลักการส่งเสริมการเกษตร

เจริญ สุขนันตพงศ์ (2534 อ้างถึงใน วรทัศน์ อินทรัคคัมพร, 2546) ได้กล่าวถึงหลักการของงานส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติมีดังนี้

1) ควรชี้นำให้บุคคลเป้าหมายพยายามช่วยตัวเองในการสอนหรือให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรตอกย้ำให้บุคคลเป้าหมาย พยายามอาศัยตนเองเป็นหลัก อย่ารอคอยให้คนอื่นมาช่วยการช่วยตัวเองได้นั้นจะทำให้มีอิสระในการตัดสินใจ และภูมิใจในผลงานของตนเอง

2) คอยชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง และทำให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของผลงานนั้นๆ หากผลงานนั้นๆ เป็นของชุมชนจะมีผลตามมาในด้านการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วย

3) ควรให้มีการปฏิบัติด้วยตนเอง ในการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้โอกาสบุคคลเป้าหมายได้ปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ จะได้มีความมั่นใจเมื่อเวลาจะนำไปปฏิบัติจริง

4) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดำเนินการ ควรสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์แก่กลุ่มบุคคลเป้าหมายส่วนใหญ่ หากงานส่งเสริมได้กระทำไปในระดับหมู่บ้านหรือตำบล งานส่งเสริมที่ลงไปในท้องถิ่นนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของชนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย หลักการข้อนี้ช่วยให้การส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้เร็ว เพราะตรงกับความต้องการและเกิดผลประโยชน์แก่ส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อบุคคลส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือยอมรับไปปฏิบัติแล้ว ก็มีผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เร็ว

5) ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือหาได้ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมให้มากที่สุด ทรัพยากรดังกล่าวนี้รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์ผลิตและสร้างขึ้นเช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ สิ่งสาธารณูปโภคที่เอื้ออำนวยแก่การส่งเสริม รวมทั้งสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หากทรัพยากรไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่นจึงค่อยนำจากภายนอก หลักการข้อนี้ทำให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นเองในแง่การประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณค่าใช้จ่าย เพราะหากจัดหาจากภายนอกย่อมเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าและน่าจะเสียเวลามากกว่า

6) ควรสร้างทัศนคติของบุคคลเป้าหมายให้เกิดความรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงและเมื่อเปลี่ยนแปลงและนำไปปฏิบัติแล้ว ก็ให้คงรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ต่อเนื่องจนกว่ามีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่ามาแทนที่ เพราะแม้ว่าบุคคลเป้าหมายจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับไปปฏิบัติแล้วก็ตาม ผู้

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นอาจกลับไปใช้พฤติกรรมอย่างเก่าได้หากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่คอยกระตุ้นให้รักษา

7) ควรให้บุคคลเป้าหมายรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นสถาบัน หลักการข้อนี้เกิดขึ้นเพราะเชื่อว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านมีพลังต่อรองในแง่เศรษฐกิจ และสังคม เป็นช่องทางในการรับบริการการส่งเสริมได้ดีขึ้น

8) ควรสร้างผู้นำชุมชนและใช้ความเป็นผู้นำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การส่งเสริมจะเข้าไปถึงบุคคลเป้าหมายทุกคนนั้นเป็นไปได้ยากมาก แต่ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็มักเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของชาวบ้านธรรมดาและชาวบ้านชอบเอาอย่างผู้นำอยู่แล้ว ฉะนั้นหากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมรู้จักคัดเลือกและใช้ผู้นำให้ถูกกาลเทศะ จะช่วยให้งานส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น

9) ควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน หลักการข้อนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นทุกทีในปัจจุบัน เพราะบุคคลเป้าหมายมักต้องกระทำการต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิตพร้อมกันไปหลายๆ อย่าง ฉะนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมที่ต้องการถ่ายทอด ควรต้องมีลักษณะผสมผสาน โดยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประสานกิจกรรมส่งเสริมให้สอดคล้องกันและทำงานร่วมกัน ก็จะช่วยให้งานส่งเสริมสำเร็จลุล่วงไปได้ และบุคคลเป้าหมายพอใจ

10) การสร้างกิจกรรมส่งเสริม ควรคำนึงถึง ศรัทธา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของบุคคลเป้าหมายและชุมชนให้มาก เพราะเป็นเรื่องที่เปลี่ยนได้ยากมาก

หลักการของงานส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญในการที่ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเกษตรได้มีกรอบหรือแบบฉบับที่ควรยึดถือปฏิบัติไปเป็นแนวทางเพื่อให้งานส่งเสริมการเกษตรนั้นสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอยางมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรและบุคคลเป้าหมาย แม้วาการปฏิบัติในรายละเอียดอาจจะมีความแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพภูมิสังคมของเกษตรกรและกลุ่มเป้าหมาย แต่ก็ยังอยู่ในขอบเขตหรือแนวทางตามหลักการส่งเสริมการเกษตรที่ได้วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการเกษตรไม่หลงทางและไม่เสียเวลาในการที่จะทำงานอยางมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

1.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2561, น.2-51) กล่าวว่าวิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural
Extension Methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีสู่เกษตรกรซึ่งเป็นลักษณะของการถ่ายทอด โดยอาจเรียกว่าเป็นวิธีการสอน หรือฝึกอบรมวัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้ และนำไปสู่ การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่สำคัญ ดังนี้

1.5.1 วิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (Number of Target Population Oriented) แบ่งได้ 3 วิธีได้แก่

1) *วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล* (Individual Method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระและถ่ายทอดความรู้กับเกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล เช่น การเยี่ยมเยียนไร่นาและบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

2) *วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล* (Group Method) เป็นการส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากขั้นสนใจ (Interest)ไปสู่การทดลองทำดู (Trial) และหากเป็นที่พอใจแล้วก็อาจไปถึงขั้นยอมรับ (Adoption) เลยก็ได้ ซึ่งวิธีการที่นิยมใช้ ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) *การส่งเสริมแบบมวลชน* (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (Innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ การจัดนิทรรศการ

จากการศึกษาวิธีการส่งเสริมการเกษตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่จะประสบความสำเร็จมีปัจจัยและองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งปัจจัยและองค์ประกอบอาจขึ้นอยู่กับตัวเกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมาย หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลเป้าหมาย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการเตรียมความพร้อมในการเลือกวิธีการในการส่งเสริมการเกษตรให้มีความเหมาะสม และเหมาะสำหรับบุคคลเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมการเกษตรเป็นงานเกี่ยวกับการให้การศึกษา ให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจในเรื่องการเกษตร โดยมีหลักการส่งเสริมการเกษตรที่เจ้าหน้าที่ควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ ในส่วนของวิธีการส่งเสริมการเกษตร แบ่งเป็น วิธีการส่งเสริมรายบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม และวิธีการส่งเสริมมวลชน ซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ และการจัดการความรู้โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.2 ความหมายของความรู้ สารานุกรมเสรี (2559) ให้คำอธิบายว่า ความรู้คือความเข้าใจในบางเรื่องหรือบางสิ่ง ซึ่งอาจจะรวมไปถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการความสามารถในการรับรู้บางอย่างเป็นสิ่งที่สนใจหลักของวิชาปรัชญา และมีสาขาที่ศึกษาด้านนี้ โดยเรียกว่าญาณวิทยา (epistemology) ความรู้ในการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทราบกันในกลุ่มคนและในความหมายนี้ ที่ความรู้นั้นถูกเปลี่ยนและจัดการในหลายๆ แบบ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 232) ได้ให้ความหมายของความรู้ คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา

ภรณีต่าง วิวัฒน์ (2 5 54, น . 1 – 8) อธิบายความหมายของความรู้ว่าเป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด ขัดเกลา เปรียบเทียบเลือกใช้เชื่อโยงและบูรณาการกบความรู้และประสบการณ์เดิม ผนวกกับความรู้อื่น เกิดการผสมผสานระหวางสถานการณ์ ค่านิยมความรู้ในบริบทและความรู้แจ้ง จนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและการตัดสินใจในถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้ประโยชน์จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งงอกเงยยิ่งขึ้น

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547, น. 13 – 14) ได้อธิบายความรู้โดยแสดงให้เห็น ถึงความเชื่อมโยงของความรู้กับสารสนเทศ ตามแนวคิดของ ฮิเดโอะ ยามาซากิ ผู้เชี่ยวชาญ ชาวญี่ปุ่น ซึ่งได้ให้นิยาม ความรู้ และอธิบายให้เห็นถึงลำดับขั้นในรูปพีรามิด

สรุปได้ว่า ความรู้ การจัดการความรู้เป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ภายในองค์กร การพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็จำเป็นจะต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้แบบสอบถามวัดความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในงานวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของแหล่งความรู้ และประเภทของแหล่งความรู้ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของแหล่งความรู้

กรมสามัญศึกษา (2544, น.6) ได้ให้ความหมายว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิทยาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ความรู้ทางวิทยาการต่าง ๆ และประสบการณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ ประกอบด้วย สถานที่แหล่งความรู้บุคคล สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี

2.2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

ประเภทของแหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งได้ ตามลักษณะของการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 , น.8-9) ได้จำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้2แบบ คือ

1) *จัดตามลักษณะของแหล่งการเรียนรู้*

(1) แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ทราย ชายทะเล เป็นต้น

(2) แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ เป็นต้น

(3) บุคคลเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านประกอบอาชีพ ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค

2) จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งการเรียนรู้

(1) แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เดิมมีแหล่งการเรียนรู้หลัก คือ ครูอาจารย์ ต่อมามีการพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ

ทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ตลอดจนอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน เป็นต้น

(2) แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงโรงเรียน ท้องถิ่นที่โรงเรียนพาผู้เรียนไปเรียนรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ทุ่งนา สวนผัก สวนผลไม้ วัด ตลาด ร้านอาหาร ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง แหล่งทอผ้า เทคโนโลยีชาวบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งได้ตามลักษณะของการเรียนรู้ หากต้องการศึกษาความรู้ด้านธรรมชาติต้องศึกษาจากแหล่งที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ทราย ชายทะเลเป็นต้น หากต้องการรับการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ต้องศึกษาแหล่งความรู้ จากบุคคล

3. แนวคิดทฤษฎีความคิดเห็นและความต้องการ

แนวคิดทฤษฎีความคิดเห็นและความต้องการโดยกล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ความหมายของความคิดเห็น ความสำคัญ ประเภท การวัดความคิดเห็น และความหมายของความต้องการ และทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ประกอบด้วย ความหมายของความคิดเห็น ความคิดเห็นและการวัดความคิดเห็น โดยงานวิจัยมีแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกร และวัดระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

3.1.2 ความหมายของความคิดเห็น

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตสถาน (2524, น.246) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นข้อพิจารณาเห็นว่า เป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้ว่าไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันเสมอไป

สุโท เจริญสุข (2525 อ้างถึงใน สุทธิการต์ ชูทอง 2551, น.6) ความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล อันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบ ไม่ชอบ หรือเฉยๆ

ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร(2551, น.6-10อ้างอิงใน จำลอง เงินดี 2534, น.2) ให้ความหมาย ของความคิดเห็น (Opinion) ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือน ทัศนคติความคิดเห็นนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้แต่มี ส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้น

ดังนั้นความหมายของ ความคิดเห็น จึงหมายถึง ความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล นึกคิดและพิจารณาโดยใช้ปัญญาความรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อที่มีมาแต่ทุนเดิม และสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของแต่ละบุคคลในการแสดงออกมาในความรู้สึกต่อสิ่งนั้นๆ

3.1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร (2551, น.6-10) อ้างอิงจาก Best. (1977, น.17) กล่าวว่าในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การสอบถาม ซักถาม บันทึกและรวมรวมไว้เป็นข้อมูลซึ่งเบสท์ ได้เสนอแนะว่า “วิธีง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะได้สามารถทำตามข้อคิดเห็นนั้นได้ หรือในการวางนโยบายใดๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมาได้จะทำให้ผู้บริหารเห็นควรหรือในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป” สรุปความสำคัญของความคิดเห็นได้ว่า ความคิดเห็นนั้นเป็นประโยชน์ในการกำหนดแบบแผนการวางนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบาย หรือล้มเลิกนโยบาย เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นและรวบรวมไว้เป็นข้อมูล

3.1.3 ประเภทของความคิดเห็น

กวิสรา สุววรรณบุตร (2551, น. 10) กล่าวว่า ความคิดเห็น มี 2 ประการด้วยกันคือ 1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางใต้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents)การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร (2551, น.6-10) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประเภทด้วยกัน คือความคิดเห็นที่สามารถบอกทิศทางได้ว่าสิ่งไหนรักมากที่สุด สิ่งไหนเกลียดมากที่สุด กับความคิดเห็นที่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ

สรุปได้ว่า ประเภทของความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความคิดเห็นที่ เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ

3.1.4 การวัดความคิดเห็น

ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร (2551, น.6-10อ้างถึงใน Best. 1977, น. 77) ได้กล่าวว่า วิธีที่งที่สุดที่จะบอกความคิดเห็น ก็คือการแสดงให้เห็นถึงร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใดจากแนวคิดเกี่ยวกบความคิดเห็นข้างต้น การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไป จะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะให้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดระดับความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคร์ท จะระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ แต่ละข้อความมีความเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุป ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกนึกคิดและพิจารณาโดยใช้ปัญญาความรู้ประสบการณ์ความเชื่อที่มีมาแต่ทุนเดิม และสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของแต่ละบุคคลในการแสดงออกมาในความรู้สึกต่อสิ่งนั้นๆ โดยผู้วิจัยวัดระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายของความต้องการ ทฤษฎีความต้องการการวัดระดับความต้องการ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

3.2.1 ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ

พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น.468) กล่าวถึง "ความต้องการ"ว่าหมายถึง ความอยากได้ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้วร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่ที่สิ้นสุด

ทองคา พิลากรณ์(2554, น.8) กล่าวว่าความต้องการหมายถึงการที่มนุษย์เกิดภาวะขาดความสมดุลเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็เกิดแรงขับภายในร่างกายจึงทำให้มีความอยากได้ประสงค์จะได้ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้นนั้น และเมื่อได้รับการตอบสนองจนกระทั่งเกิดความพึงพอใจหรืออยู่ในภาวะสมดุลแต่ถ้ามีสิ่งเร้าใหม่ มากระตุ้น ก็จะเกิดความอยากได้ในสิ่งใหม่ขึ้นมาอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด

เติมศักดิ์คทวณิช (2546, น. 150) กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจในตัวบุคคล คือเมื่อใดที่บุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอยางที่ขาดหายไปหรือสูญเสียไปจนทำให้

เกิดแรงกระตุ้นต่อร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุลให้กลับสู่สภาวะปกติโดยแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่คือ

*1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)*ได้แก่ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศการพักผ่อน ความต้องการทางเพศความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาวะสมดุล มิฉะนั้น จะเกิดการแสวงหาเมื่อขาดหรือขจัดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

2) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้มาโดยต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่นๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ความต้องการความรักความอบอุ่น ความมั่นคงความปลอดภัยความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการความเคารพนับถือและความภาคภูมิใจเป็นต้น

3.2.2 ทฤษฎีความต้องการ

Maslow (1970) อ้างถึงใน ทศพล ถาวร (2554, น.12-14) กล่าวถึงสมมติฐานด้าน ความต้องการของมนุษย์วา บุคคลจะมีความต้องการไม่สิ้นสุด โดยเมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการ ตอบสนองแล้ว ก็จะลดแรงขับต่อพฤติกรรมลง และจะมีความต้องการในลำดับขั้ นที่สูงขึ้น โดยที่ Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ออกเป็ น 5ขั้น คือ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการการยกย่อง และความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต โดยจัดลำดับความสำคัญจากระดับต่ำไปยังระดับสูง โดยบุคคลจะแสวงหาความต้องการระดับต่ำก่อน เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคล จะแสวงหาความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ถ้าความต้องการในระดับต่ำยังไม่ได้รับการ ตอบสนอง ความต้องการนั้นจะยังคงอยู่ สามารถอธิบายรายละเอียดของความต้องการในระดับต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นระดับความต้องการขั้นแรกซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานและเป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ประกอบด้วย อากาศ น้ำ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ ซึ่งความต้องการทั้งหมดนี้เป็นความต้องการตามธรรมชาติของร่างกาย ถ้าความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองอยางเพียงพอแล้ว บุคคลจะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นต่อไป

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ในขั้นนี้บุคคลจะต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ความต้องการความปลอดภัยทางกาย เช่น ความมีระเบียบ ความมันคง ความคุ้มครอง ความต้องการมีสุ ขภาพดี ความต้องการเหล่านั้นทำให้เกิดสหภาพแรงงาน ความต้องการในบริการต่าง ๆ มากมาย เช่น การประกันชีวิต การดูแลรักษาความ ปลอดภัย การออมทรัพย์ การศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นต้น

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น มิตรภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อกน การมีส่วนร่วม และการยอมรับของสังคม ความต้องการด้านสังคม ก่อให้เกิดการซื้อ เพื่อให้สังคมยอมรับตนเอง ตัวอย่างเช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ สินค้า แฟชั่นต่างๆ การเป็นสมาชิกสโมสรหรือสมาคมต่างๆ เป็นต้น

4) ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นใจแก่ตนเอง ความต้องการที่เกิดจากภายในจะสะท้อนถึงความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อการยอมรับส่วนตัว ส่วนความต้องการภายนอกจะเป็นความต้องการเพื่อการยกย่อง การมีชื่อเสียง และการเคารพนับถือจากบุคคลอื่น

5) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) หรือความพึงพอใจส่วนตัว (Self-fulfillment) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะตอบสนองศักยภาพของตนด้วย ทุกสิ่งที่เขามีความสามารถและมีความต้องการจะเป็น เช่น ผู้ที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองมีความสามารถและต้องการจะเป็นนายกรัฐมนตรี นักกีฬาทีมชาติมีความสามารถและต้องการเป็นนักกีฬาเหรียญทองโอลิมปิก เป็นต้น

นอกจากความต้องการ 5ขั้นตอนข้างต้นแล้ว Maslow ได้จำแนกความต้องการอื่นๆ ที่สำคัญออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ

(1) ความต้องการด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ชอบความสวยงามและความรื่นรมย์ต่างๆ เพื่อความผ่อนคลายและสร้างความสุขให้ตนเองซึ่งการรับรู้ถึงความสวยงามหรือความสุ นทรียของบุคคลจะมีความแตกต่างกันตามพื้นฐานของความคิดและวัฒนธรรมของบุคคล บุคคลยอมเลือกสิ่งที่สามารถสร้างสุนทรียภาพให้แก่ตนเองได้มากกว่าก่อนสิ่งที่สร้างสุนทรียภาพได้น้อยกว่า

(2) ความต้องการในการอยากรู้อยากเห็น (Curiosity Needs) เราสามารถกล่าวได้ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความอยากรู้อยากเห็น เช่น เด็กเล็กจะสงสัยและแหย่นิ้วลงไปในรู คนดูรูปด้านหนึ่งมักจะพลิกดูอีกด้านหนึ่งด้วย เป็นต้น ซึ่งการอยากรู้อยากเห็นหรือความสงสัยจะก่อให้เกิดการทดลองและการค้นพบทฤษฎีมากมายที่มีคุณค่า ความอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องธรรมชาติไม่เพียงแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น สัตว์อื่นอีกหลายประเภทที่มีความอยากรู้อยากเห็นจะเห็นได้วาความต้องการอยากรู้อยากเห็นจะสร้างความจูงใจให้พยายามเสาะหาความจริง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความต้องการของเกษตรกรนั้นประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านทางสังคม ด้านการยกย่อง และด้านการประสบความสำเร็จในชีวิต และแยกออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ ด้านสุนทรียภาพ และความต้องการอยากรู้อยากเห็น เมื่อเกษตรกรได้รับการส่งเสริมในแต่ด้านและเกิดความพึงพอใจแล้วนั้น ก็จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการในส่วนที่มากขึ้นหรือนอกเหนือจากที่ได้รับ

4. แนวคิดเกี่ยวกับผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนโดยกล่าวถึงความหมาย แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต ทฤษฎีการผลิต และการผลิตทุเรียน ดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต

4.1.1 ความหมายของการผลิต มีผู้ให้ความหมายของการผลิตและคำที่เกี่ยวข้องไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายคำว่า “ผลิต” ไว้ว่า ทำให้เกิดมีขึ้นตามที่ต้องการด้วยอาศัยแรงงานหรือเครื่องจักรเป็นต้น เช่น ผลิตข้าว ผลิตรถยนต์ ผลิตครู ผลิตบัณฑิต

อภิญญา หวังยีเส็น (2557) ได้ให้ความหมายไว้วา การผลิตเป็นการวิเคราะห์การตัดสินใจในการผลิตทางการเกษตร ซึ่งในกระบวนการผลิตจะมีการใช้ปัจจัยการผลิตได้แก่ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ซึ่งในการตัดสินใจการผลิตต้องพยายามใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด

สุรฉัตร ศรีลับช้าย (2551) ได้ให้ความหมายของการผลิตไว้ว่าหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนปัจจัยการผลิต (Input) ให้กลายเป็นผลผลิต (Output) อันได้แก่สินค้าและบริการ

อังคณา นาเมืองรักษ์ (2557) ได้ให้แนวคิดการผลิตไว้ว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษากิจกรรมด้านการผลิต

1) วัตถุดิบ (Raw Materials) เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการและผลิตสินค้าที่ผู้บริหารในทุกองค์กรต้องให้ความสำคัญ โดยที่หลายธุรกิจมีต้นทุนค่าวัตถุดิบและการจัดหาบริการอื่นรวมกันในอัตราที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขาย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของต้นทุนการดำเนินงาน ผู้บริหารจัดระบบบริหารวัตถุดิบอยางมีประสิทธิภาพย่อมสามารถควบคุมต้นทุนในการดำเนินการได้

2) การควบคุมการผลิต (Controlling) หมายถึงการติดตามตรวจสอบประเมินการ ปฏิบัติงานวาเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ตลอดจนการดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่ต้องการ

3) คุณภาพการผลิต (Quality) หมายถึงคุณภาพของสินค้าและบริการ ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่ธุรกิจ ผู้บริหารต้องตัดสินใจเกี่ยวกบคุณภาพทั้งด้านนโยบายและวิธีการดำเนินงานโดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การผลิต หมายถึง การทำให้เกิดขึ้นตามที่ต้องการโดยอาศัยแรงงานหรือเครื่องจักรให้เป็นสินค้าหรือบริการ ให้ตรงตามความต้องการของมนุษย์โดยอาศัยปัจจัยการผลิตทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

4.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2556) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices เรียกย่อๆว่า GAP) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยหลักการนี้ได้รับการกำหนดโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

ประเทศไทยมีการนำหลักเกณฑ์ของ GAP มาประยุกต์ใช้ ดังนี้ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agriculture Practices: GAP) ของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว ที่มุ่งให้เกิดกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค ประกอบด้วยข้อกำหนดเรื่อง แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเก็บรักษาและขนย้ายผลิตผลภายในแปลง การบันทึกข้อมูล การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

สำหรับประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) โดยได้กำหนดข้อกำหนด กฎเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมิน ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่สอดคล้องกับ GAP ตามหลักการสากล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการผลิตพืชในระดับฟาร์มของประเทศ รวมทั้งได้จัดทำคู่มือการเพาะปลูกพืชตามหลัก GAP สำหรับพืชที่สำคัญของไทยจำนวน 24 ชนิด ประกอบด้วยผลไม้ ทุเรียน ลำไย สับปะรด ส้มโอ มะม่วง และส้มเขียวหวาน พืชผัก มะเขือเทศ หน่อไม้ฝรั่ง คะน้า หอมหัวใหญ่ กะหล่ำปลี พริก ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา ผักกาดขาวปลี ข้าวโพดฝักอ่อน หัวหอมปลี และหอมแดง ไม้ดอก กล้วยไม้ตัดดอกและปทุมมา พืชอื่นๆ กาแฟโรบัสต้า มันสำปะหลัง และยางพารา

การตรวจรับรองระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตรได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย

2) กระบวนการที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดภัยจากศัตรูพืช

3) กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินรับรองฟาร์ม GAP ข้อกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมินที่ใช้ในการตรวจรับรองฟาร์ม GAP ทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2.1 หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินรับรองฟาร์ม GAP

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
1. แหล่งน้ำ	- น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์	- ตรวจพินิจสภาพแวดล้อมหากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ปลูก	- ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตผล	- ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพดิน
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	- หากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือ ตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการ - ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้	- ตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร - สารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลกรณีมีข้อสงสัย
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง	- สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดีและสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรค - อุปกรณ์และพาหะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค - ต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง	- ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุขั้นตอนและวิธีการขนย้ายผลิตผล
5. การบันทึกข้อมูล	- ต้องมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร - ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันจำกัดศัตรูพืช - ต้องมีการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ	- ตรวจบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	- ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ถ้าพบต้องตัดแยกไว้ต่างหาก	- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูและการป้องกันกำจัด - ตรวจพินิจผลการคัดแยก
7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ	- การปฏิบัติและการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต - คัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก	- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการปฏิบัติและการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ - ตรวจพินิจผลการคัดแยก
8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	- เก็บเกี่ยวผลในระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ในแผนควบคุมการผลิต - อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาดไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิต และปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	- ตรวจสอบบันทึกการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว - ตรวจพินิจอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยว

หมายเหตุ:
ข้อกำหนดในข้อ 1-5 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย
ข้อกำหนดในข้อ 1-6 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดจากศัตรูพืช
ข้อกำหนดในข้อ 1-8 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

กล่าวโดยสรุปคือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช เป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่ระบุรายละเอียดข้อกำหนดด้านการ จัดการกระบวนการผลิตที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติที่ดีทางการผลิตพืชทุกชนิด โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ปลอดจากศัตรูพืช เหมาะสม กับการบริโภค และมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

5. หลักการผลิตทุเรียนนอกฤดู

หลักการผลิตทุเรียนนอกฤดู ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของทุเรียน ปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ขั้นตอนการผลิตทุเรียนนอกฤดู โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของทุเรียน

สภาพแวดล้อมจะมีผลต่อการเจริญเติมโตของทุเรียน โดยผ่านทางกระบวนพื้นฐานของพืช คือ การสังเคราะห์แสง(photosynthesis) กระบวนการหายใจ (respira-tion) และกระบวนการเมทาบอลิซึม (metabolism) เช่น การเคลื่อนย้ายและสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ได้จากการสังเคราะห์แสง และจากกระบวนการเมทาบอลิซึมมาใช้เพื่อพัฒนาการของยอด ใบ ดอก และผลของทุเรียน ตลอดจนการสะสมสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ได้จากการสังเคราะห์แสงสะสมในต้นพืช หากกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งข้างต้นบกพร่องไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมก็จะทำให้ตันทุเรียนอยู่ในสภาพไม่พร้อมสำหรับการออกดอก โดยหลักการเบื้องต้นแล้วสภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อการเจริญเติบโต และการเจริญเติบโตยังเกี่ยวโยงกับการเตรียมสภาพความพร้อมของต้นทุเรียนเพื่อการออกดอกนอกฤดู ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของทุเรียน มีดังนี้

5.1.2 สภาพพื้นที่ปลูก พื้นที่ปลูกทุเรียนที่สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดี คือพื้นที่ความสูงเหนือ ระดับน้ำทะเล 0-650 เมตร แต่ไม่ควรปลูกในพื้นที่ที่สูงกว่า 300 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกทุเรียน อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ ถึง 17 องศาใต้ ที่ลาดเทไม่เกิน 25 องศา ควรเป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขังหน้าดินลึกและระดับน้ำใต้ดินต้องลึก เพราะรากทุเรียนค่อนข้างอ่อนไหวง่ายต่อสภาพน้ำท่วมขัง และมีผลทำให้เป็นโรค เช่น โรครากเน่าโคนเน่า เป็นต้น ตามลักษณะพื้นที่ดังกล่าว พื้นที่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีหลายอำเภอมีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น อำเภอนบพิตำ ท่าศาลา พรหมคีรี ลานสกา เมือง ช้างกลาง ฉวาง พิปูน ร่อนพิบูลย์ ทุ่งสง ฯลฯ

5.1.3 ดิน ทุเรียนต้องการดินที่สามารถปลดปล่อยธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชออกมาได้มาก ซึ่งธาตุอาหารต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญในแง่ที่เป็นองค์ประกอบภายในเซลล์ และเอนไซม์ต่างๆซึ่งจำเป็นต่อพัฒนาการของดอกและผลทุเรียน ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการเคลื่อนย้ายสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ได้จากการสังเคราะห์แสง ที่จำเป็นต่อการการเจริญเติบโตและสร้างสภาพความพร้อมของต้นทุเรียน เพื่อการออกดอกและติดผล ถ้าหากตันทุเรียนได้รับธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม หรือการขาดสมดุลของธาตุอาหาร จะมีผลต่อความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ต้นทุเรียนไม่สามารถสังเคราะห์อาหารและ

เอนไซม์บางชนิดได้ หรืออาจเกิดอาการผิดปกติทางสรีรวิทยา มีผลทำให้ต้นทุเรียนมีสภาพไม่พร้อมต่อการออกดอกหรือถ้าหากออกดอกต้นทุเรียนก็จะตายในภายหลัง แต่ถ้าต้นทุเรียนได้รับธาตุอาหารที่จำเป็นเพียงพอ และมีสัดส่วนของธาตุอาหารแต่ละชนิดเหมาะสม จะทำให้ต้นสมบูรณ์ ใบมีสีเขียวเข้ม และมีปริมาณใบมากทนทานต่อการเข้าทำลายของโรค และแมลง ต้นทุเรียนมีการสะสมอาหารเพียงพอ พร้อมสำหรับการออกดอกและติดผล ทุเรียนเจริญเติบโตดีที่สุดในดินเหนียวปนทราย หรือดินร่วนการผลิตทุเรียนนอกฤดูในจังหวัดนครศรีธรรมราชปนเหนียว ที่ระบายน้ำได้ดี หน้าดินลึกมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร ความเป็นกรดด่าง(pH) ของดิน 5.5-6.5 ดินที่เหนียวจัด และระบายน้ำไม่ดีควรหลีกเลี่ยงการปลูกทุเรียน เพราะรากทุเรียนค่อนข้างอ่อนไหวง่ายต่อสภาพน้ำท่วมขังและมีผลทำให้เป็นโรคโดยเฉพาะโรครากเน่าโคนเน่าได้ง่าย

5.1.4 สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน ควรเป็นพื้นที่อยู่ระหว่างเส้นรุ้ง 15 องศาเหนือ ถึง 17 องศาใต้ ความชื้นสัมพัทธ์ไม่น้อยกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ โดยความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมประมาณ 75-80 เปอร์เซ็นต์ มีอุณหภูมิ 10-46 องศาเซลเซียส ซึ่งอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อกระบวนการเจริญเติบทางสรีรวิทยาของทุเรียน เช่นการเจริญเติบโตด้านกิ่งใบ การเจริญเติบโตทางส่วนสืบพันธุ์ เป็นต้น เป็นช่วงอุณหภูมิที่เหมาะสมจะอยู่ในช่วง 22-34 องศาเซลเซียส ถ้าหากอุณหภูมิต่ำกว่า 22 องศาเซลเซียสทำให้กิจกรรมของเอนไซม์ต่างๆ อัตราการสังเคราะห์แสงในระยะ 2 สัปดาห์แรกหลังดอกบาน ทำให้ผลอ่อนโตช้ากว่าปกติ ความสามารถในการดูดดึงสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ได้จากกระบวนการเมทาบอลิซึมมาใช้เพื่อการเจริญเติบโตของผลน้อย อุณหภูมิต่ำมากอาจทำให้ผลร่วง ผลสุกแก่ช้ากว่าปกติ คุณภาพของผลไม่ดี และหากอุณหภูมิต่ำกว่า 10 องศาเซลเซียส จะทำให้ทุเรียนเกิดอาการใบร่วงได้ ในทางตรงข้ามถ้าอุณหภูมิสูงประมาณ 35-46 องศาเซลเซียส อัตราการเกิดกระบวนการทางสรีรวิทยาจะถูกกระตุ้นให้สูงขึ้น ทุเรียนมีการใช้พลังงานมากขึ้น มีอัตราการหายใจสูง มีการใช้สารอาหารจากการสังเคราะห์แสงมาใช้ในกระบวนการต่างๆ และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอมากขึ้น ทำให้สารประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์แสงมาใช้ในการพัฒนาของผลลดลง มีผลทำให้ผลทุเรียนเติบโตช้า มีขนาดผลเล็กและมีการสุกแก่เร็วขึ้น นอกจากนี้ยังพบอาการแกนและเต่าเผามากกว่าปกติ สำหรับการระจายตัวของฝนดี ปริมาณน้ำฝนควรมีในปริมาณไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ปกติทุเรียนมีความต้องการน้ำเพื่อการเจริญเติบโตประมาณ 600-800 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ โดยการให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ไม่เกิน 3 เดือนต่อปี ในพื้นที่ที่มีอัตร้าการระเหยของน้ำ 4.9-9.5 มิลลิเมตรต่อวัน (ทรงพล, 2551)

5.1.5 แสง ความเข้มและความยาวนานของแสงจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของทุเรียน เมื่อทุเรียนได้รับปริมาณแสงแดดในระดับความเข้มแสงที่เหมาะสม และในช่วงเวลาพอ จะทำให้การเจริญเติบโตด้านกิ่งก้านสาขาเกิดขึ้นได้เร็ว และเจริญเติบโตไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ความพร้อมของต้นทุเรียนสำหรับการออกดอกก็เร็วขึ้นตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าทุเรียนได้รับ

ปริมาณแสงแดดที่มีความเข้มแสงต่ำในช่วงเวลาสั้นๆ ในแต่ละวัน จะทำให้การเจริญเติบโตด้านกิ่งใบเกิดขึ้นช้า ดังนั้นต้นทุเรียนจะต้องใช้เวลานานในการสร้างความพร้อมของต้นเพื่อการออกดอก นอกจากนี้ความยาวนานของแสงยังมีผลต่อพัฒนาการของผลโดยเฉพาะในช่วงสัปดาห์ที่ 12 หลังดอกบาน ซึ่งเป็นช่วงของการพัฒนาเนื้อผล ถ้าช่วงนี้มีความยาวของแสงน้อย หรือเกิดสภาพมืดครึ้มมีเมฆมากท้องฟ้าปิดติดต่อกันนานมากกว่า 5 วัน มีผลทำให้ใบสังเคราะห์แสงได้น้อยลง ปริมาณสารอาหารไม่เพียงพอต่อกระบวนการเมทาบอลิซึม ทำให้คุณภาพของเนื้อผลไม่ดี มีอาการแกน เตาเผาและไส้ซึง

5.1.6 ลม ความเร็วลมจะมีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทุเรียน 2 ระยะคือ ในระยะออกดอก และระยะผลอ่อน หากมีลมแรงทำให้ความชื้นในอากาศต่ำทำให้ดอกและผลอ่อนร่วง หากเกิดลมแรงในระยะผลโตเต็มที่อาจทำให้กิ่งฉีกขาดหรือหักได้ เพราะรับน้ำหนักผลมาก สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ระยะแรกควรให้น้ำเพื่อไม่ให้เกิดสภาวะอากาศแห้ง ส่วนในระยะที่สองให้ใช้ไม้ค้ำยัน หรือการโยงกิ่ง

5.2 ปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิตทุเรียนนอกฤดู

การผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล ผู้ผลิตต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาของทุเรียนในรอบปีและต้องเข้าใจถึงอิทธิพลและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการออกดอกของพืช เช่น แสง อุณหภูมิ น้ำ ดังกล่าวข้างต้น และที่สำคัญการใช้สารเคมีบังคับให้ทุเรียนออกดอกนอกฤดู หรือชักนำให้ทุเรียนออกดอก โดยผู้ผลิตเองจะต้องเข้าใจหลักการทางวิชาเป็นพื้นฐาน การผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 3 ปัจจัย คือ

5.2.1 ความพร้อมหรือความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน

(1) การเลือกต้น การเลือกต้นทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความสำคัญอันดับแรก หากสามารถเลือกต้นทุเรียนได้เหมาะสม จะมี โอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จในการผลิตทุเรียนนอกฤดูได้ดี ต้นที่ใช้ในการผลิตนอกฤดูควรเป็นต้นที่มีอายุอย่างน้อย 5 ปีหรือต้นที่ให้ผลผลิตแล้ว มีลำต้นเดี่ยว ทรงพุ่มเป็นทรงฉัตร มีกิ่งที่เหมาะสมแก่การออกดอกติดผลตามอายุ สภาพต้นโดยทั่วไปสมบูรณ์มากถึงมากที่สุด และไม่เป็นโรค

*(2) การเตรียมต้นทุเรียน*ให้พร้อมก่อนการใช้สารต้นทุเรียนที่พร้อมก่อนการใช้สารพาโคลบิวทราโซล คือ ต้นทุเรียนที่มีการเจริญเติบโตและมีการสะสมอาหารในรูปของคาร์โบไฮเดรตเพียงพอสำหรับกระบวนการออกดอก และต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไปการเตรียมต้นทุเรียนให้พร้อมสำหรับการออกดอก คือ การเร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนทันทีหลังการเก็บเกี่ยว โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น มูลวัว มูลไก่ อัตรา 2-3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่ม เช่น ต้นที่มีอายุ 10-15 ปี จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่มประมาณ 10 เมตรก็ควรใช้ปุ๋ยคอก(มูลโค) จำนวน 20-30 กิโลกรัมต่อต้น ให้ตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งแขนงด้านในทรงพุ่ม กิ่งเล็กๆ ที่อยู่ปลายกิ่งและกิ่งที่ชี้ลง หรือกิ่งชี้ขึ้นออกให้หมด เหลือเฉพาะกิ่งที่สมบูรณ์และอยู่ในแนวขนานกับพื้นไว้ในปริมาณที่

เหมาะสม และหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ 15-15-15 หรือ 16-16-16 และ 46-0-0 อัตราขึ้นอยู่กับอายุของตัน เช่น ต้นทุเรียนอายุ 10-15 ปี ควรใส่ต้นละ 3-5 กิโลกรัม และให้น้ำตามความจำเป็น การเร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนจะต้องเร่งให้แตกใบอ่อนได้อย่างน้อย 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกันประมาณ 45 วัน แต่ถ้าหากทุเรียนแตกใบอ่อนได้ถึง 3 ครั้ง ก็จะแสดงถึงความสมบูรณ์ของตันทุเรียนมากที่สุด และต้องรักษาใบอ่อนที่แตกออกมาให้สมบูรณ์ โดยการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่สำคัญ และใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด

(3) สภาพภูมิอากาศ ปัจจัยสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความแห้งแล้งของพื้นที่ปลูกซึ่งมีข้อจำกัดค่อนข้างสูง เนื่องพื้นที่บริเวณที่ทำการผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่ยังมีฝนตกอยู่คือในช่วงเดือน กรกฎาคม-กันยายน ดังนั้นเกษตรกรต้องเตรียมความพร้อมของต้นทุเรียนและมีระยะเวลาของฝนทิ้งช่วงเป็นเวลา 25-30 วัน เพื่อใช้สารพาโคลบิวทราโซล หากในช่วงที่ทำการให้สารมีฝนตกมากอาจไม่สามารถชักนำให้ทุเรียนออกได้ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวกับความแห้งแล้งของพื้นที่จำเป็นต้องศึกษาดูรายละเอียดของการกระจายของปริมาณน้ำฝนในรอบปีของพื้นที่ และถ้าหากพบว่าพื้นที่ใดที่มีฝนทิ้งช่วงหรือแล้งติดต่อกันนาน 25-30 วัน พื้นที่นั้นก็สามารถนำเอาปัจจัยของสภาพภูมิอากาศมาร่วมในการใช้บังคับให้ทุเรียนออกดอกได้โดยเฉพาะในพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชฝั่งเทือกเขาทิศตะวันออกจะมีฝนทิ้งช่วงเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม ช่วงนี้จะผลิตทุเรียนนอกฤดูได้ดู

(4) การใช้สารพาโคลบิวทราโซล ซึ่งเป็นสารที่จัดอยู่ในกลุ่ม สารชะลอการเจริญเติบโตพืช มีชื่อทางเคมีว่า (2RS,3RS -1-(4-Chlorphenyl) -4, 4-dimethyl - 2 - (1H-1.2,4-Triazol-1-y) pentan-3-0! เป็นสารที่มีบทบาทในการยับยั้งการสังเคราะห์จิบเบอเรลลินในพืช ปัจจุบันมีชื่อการค้า และอัตราความเข้มข้นแตกต่างกัน เช่น มีความเข้มข้น 10 15 และ 25 เปอร์เซ็นต์ สารพาโคลบิวทราโซลที่ฉีดพ่นให้แก่ต้นทุเรียน สามารถเข้าสู่พืชโดยเคลื่อนย้ายไปตามท่อน้ำ และสารนี้จะไปสะสมอยู่เนื้อเยื่อเจริญของตาใบ มีผลในการชะลอการเจริญเติบโตของยอด และการขยายตัวของใบ โดยไม่ทำให้จำนวนใบลดลง ใบของต้นที่ได้รับการฉีดพ่นสารจะมีปริมาณคลอโรฟิลล์เพิ่มขึ้น มีการสังเคราะห์แสงและสะสมอาหารมากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของ C/V เปลี่ยนแปลง คือ ต้นทุเรียนมีการสะสมอาหารพวกคาร์โบไฮเดรทเพิ่มมากขึ้น และทำให้ตันทุเรียนออกดอกได้ การฉีดพ่นสารพาโคลบิวทราโซล และความเข้มข้นของสารพาโคลบิวทราโซลที่ชักนำการออกดอกของทุเรียนนอกฤดูได้จะใช้สารระดับความเข้มขันประมาณ 1,000 - 1,500 ppm (สารชนิด 10 % 2-2.5 - กก/น้ำ 200 ลิตร) ทั้งนี้ความเข้มขันที่ใช้ยังขึ้นอยู่กับอายุของตันอีกด้วย

5.3 ขั้นตอนการผลิตทุเรียนนอกฤดู

5.3.1 การจัดการเพื่อเตรียมตันทุเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการออกดอกนอกฤดูการเตรียมต้นทุเรียนให้สมบูรณ์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับออกดอก ให้เริ่มเตรียมตั้งแต่หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตในฤดูกาลที่ผ่านมาเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีขั้นตอนการจัดการดังนี้

(1) การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งกิ่งในทุเรียน จะเริ่มตั้งแต่ทุเรียนอายุ 2 - 3 ปี การตัดแต่งในช่วงนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทรงพุ่ม และจำนวนกิ่งหลักให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทรงต้นพอเหมาะ สะดวกในการจัดการต่างๆ เช่น การฉีดพ่นสารเคมีเพื่อป้องกัน และกำจัดโรคและแมลง ลดการค้ำหรือโยงกิ่ง สะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต หากขาดการตัดแต่งกิ่งเมื่อทุเรียนโตแล้ว ทรงพุ่มจะไม่สวยงาม การเรียงตัวของกิ่งประเภทต่างๆ ไม่เป็นระเบียบมีการบดบังแสงแดด เป็นต้น จึงมีผลกระทบต่อการออกดอกติดผล หลักเกณฑ์ในการตัดแต่งกิ่งทุเรียนที่ยังไม่ให้ผลผลิตคือ จุดเริ่มโครงต้นที่ระดับ 60 เซนติเมตร และกิ่งประธานแต่ละกิ่งมีระยะห่างกันประมาณ 10-15 เซนติเมตร จะทำให้เกิดความสม่ำเสมอในด้านความสูงจากพื้นดินเมื่อมีการตัดแต่งกิ่ง กิ่งประธานแต่ละกิ่งจะทำมุมกับลำต้นในองศาที่เหมาะสม แข็งแรง ลดปัญหาการฉีกหักของกิ่งเมื่อจำเป็นต้องปีนขึ้นต้นเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต ลดปัญหาการค้ำหรือโยงกิ่ง เนื่องจากการติดผลปลายกิ่ง ทุกกิ่งจะได้รับแสงทั่วถึงกันทำให้ลดปัญหาการทิ้งส่วนล่างเมื่ออายุต้นมากขึ้น กิ่งกระโดงภายในทรงพุ่มที่ต้องตัดแต่ง

(2) การให้ปุ๋ยบำรุงต้น หลังการเก็บเกี่ยวเสร็จหรืออาจดำเนินการในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตในสัปดาห์สุดท้ายของฤดูกาล โดยปกติต้นทุเรียนจะโทรมเนื่องจากการปฏิบัติในช่วงการเก็บเกี่ยวและการดึงอาหารจากต้นทุเรียนไปสร้างผลและเลี้ยงผลเป็นจำนวนมาก ต้นทุเรียนจะมีลักษณะใบกร้านไม่เขียวเข้มวัตถุประสงค์การใส่ปุ๋ย เพื่อเร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนทันทีหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อสร้างและสะสมอาหารสำหรับใช้ในการการออกดอกนอกฤดูต่อไป หากต้นทุเรียนไม่แตกใบอ่อนจะทำให้ต้นทุเรียนไม่สามารถออกดอกได้หรือออกดอกได้น้อย หรือออกดอกและติดผลได้บ้าง แต่ต้นทุเรียนจะอ่อนแอและตายไปในที่สุด โดยปกติต้นทุเรียนจะแตกใบอ่อน จำนวน 2-3 ชุดก่อนจะออกดอกในฤดูกาลต่อไป ดังนั้นการบริหารจัดการปุ๋ยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมความพร้อมของต้นทุเรียนเพื่อการออกดอกนอกฤดูต่อไป สำหรับปุ๋ยที่ใช้บำรุงต้นมี 2 ชนิด คือ

ก. ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ควรเลือกปุ๋ยที่หาง่าย ราคาถูก โดยทั่วไปจะนิยมใช้ปุ๋ยคอก เช่น มูลไก่ มูลสุกร มูลโค-กระบือ เป็นต้น การใช้ปุ๋ยคอกข้อควรระวังคือปุ๋ยคอกจะต้องเป็นปุ๋ยเก่าหรือผ่านการหมักหรือย่อยสลายตัวดีแล้ว ไม่ควรใช้ปุยคอกใหม่ ๆ เพราะจะทำให้เกิดปัญหาการทำลายรากและเกิดรากเน่าได้ นอกจากนั้นควรระวังปุ๋ยคอกที่ใช้โชดาไฟฆ่าเชื้อในคอกสัตว์ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อรากของต้นทุเรียนได้ อัตราการใช้ปุ๋ยคอกกับทุเรียนให้ใช้ 2-3 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่มเป็นอย่างต่ำ เช่น ต้นที่มีอายุ 10-15 มีเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่มประมาณ 10 เมตร ต้องใส่ปุ๋ยคอกอัตรา 20-30 กิโลกรัมต่อต้นนอกจากปุ๋ยคอกจะให้อาหารแก่พืชหลัก (N-P-K) แก่ต้นทุเรียน และยังช่วยทำให้คุณสมบัติทางกายภาพและเคมีของดินดีขึ้นด้วย เช่น ทำให้ดินร่วนซุย โปร่ง ระบายน้ำ ระบายอากาศได้ดีจากการทดลองการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมของต้นทุเรียนในการผลิตทุเรียนนอกฤดู สมพร ณ นคร และชัยพร เฉลิมพักตร์.(2556) พบว่าการใช้ยคอกมูลไก่ จำนวน 15 กิโลกรัมต่อตัน ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 46-0-0

อัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้น สามารถชักนำให้ทุเรียนแตกใบอ่อนได้ดีหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้ว และถ้าหากจะใช้ปุ๋ยคอกเพียงอย่างเดียว จะต้องใช้ปุ๋ยคอกมูลวัว อัตรา 50 กิโลกรัมต่อตัน หรือปุ๋ยคอกมูลไก่ อัตรา 30 กิโลกรัมต่อตันก็สามารถชักน้ำให้ต้นทุเรียนแตกใบอ่อนได้ดีเช่นเดียวกัน

ข. ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยที่ใช้บำรุงต้นมีหลายสูตรด้วยกัน เช่น สูตร 15-15-15, 16-16-16.16-20-0 และ 20-20-0ซึ่งการใช้แต่สะสมขึ้นอยู่กับ ถ้าหากเป็นดินร่วนปนทรายควรใช้สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ไม่ควรใช้สูตร 16-20-0 หรือ 20-20-0 เพราะดินร่วนปนทรายค่อนข้างจะขาดธาตุโปแตสเซียม ปุ๋ยที่ใช้บำรุงต้นใช้อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี(หากเป็นต้นทุเรียนที่มีอายุมาก 20 ปี และมีทรงพุ่มขนาดใหญ่ ควรใส่อัตรา 1/3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่ม เช่น ต้นทุเรียนมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-15 เมตร ให้ใช้ปุ๋ยเคมี จำนวน 3-5 กิโลกรัมต่อต้น) และควรแบ่งใส่ 2-3 ครั้ง ตามระยะเวลาของการแตกชุดใหม่ หรือการแตกใบอ่อนในแต่ละครั้งที่ต้องใช้เวลาประมาณ 30-45 วัน และเประสิทธิภาพของการใช้ปุ๋ย ก่อนใส่ปุ๋ยควรทำความสะอาดบริเวณใต้ทรงพุ่ม ควรกวาดเศษกิ่งไม้และใบออกให้หมด หรือกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย ทั้งนี้เพื่อลดการสูญเสียปุ๋ยและการแก่งแย่งธาตุอาหาร และเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ปุ๋ย หากดินมีความชื้นต่ำหรือดินแห้งควรให้น้ำตามทุกครั้งหลังใส่ปุ๋ย

(3) การให้น้ำ ปกติช่วงการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบ จะเป็นช่วงฤดูฝน อาจมีการให้น้ำน้อยลง เมื่อเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงควรมีการให้น้ำเพื่อให้ใบมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(4) การรักษาใบอ่อนที่แตกออกมาใหม่ให้สมบูรณ์ โดยการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่สำคัญ เช่น โรคใบติด แมลงพวกเพลี้ยไฟ ไรแดง หนอนกินใบ หนอนชอนใบ เป็นต้น โดยการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด

5.3.2 การจัดการสวนก่อนการชักนำการออกดอกของทุเรียนหลังจากการใส่ปุ๋ยเพื่อเตรียมความพร้อมของต้น ทุเรียนจะมีการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบ โดยมีการแตกใบใหม่ประมาณ 2-3 ชุด (ใช้เวลาประมาณ 30-45 วัน ต่อการแตกใบ 1 ชุด) หรือหากนับจำนวนใบในกิ่งย่อย หากทุเรียนแตกใบอ่อน 2 ชุด จะมีจำนวนใบประมาณ 6-7 ใบต่อกิ่งย่อย แต่ถ้าหากทุเรียนแตกใบอ่อน 3 ชุดจะมีจำนวนใบประมาณ 8-9ใบต่อกิ่งย่อย โดยที่ทุเรียนจะมีการสร้างอาหารและสะสมอาหารเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตและเพื่อออกดอกในช่วงฤดูกาลต่อไป ก่อนการใช้สารเพื่อบังคับให้ทุเรียนออกดอกควรใส่ปุ๋ยที่มีอาตุไนโตรเจนต่ำและมีธาตุฟอสฟอรัสสูง เช่น ปุ๋ยสูตร 8-24-24 หรือสูตร 9-24-24เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการออกต่อก อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ใส่ก่อนประมาณ 30 วันคือใส่ประมาณเดือนมิถุนายน หลังใส่ปุ๋ยควรให้น้ำตามปกติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ย ดังนั้นในช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญมากสำหรับเกษตรกรที่ต้องการผลิตทุเรียนนอกฤดู จะต้องมีระบบน้ำและมีแหล่งน้ำใช้อย่างเพียงพอภายในสวน ที่สามารถจะให้น้ำได้อย่างเต็มที่หลังจากการออกดอกและติดผลของทุเรียน การจัดการให้ดินโคนต้นแห้งได้เร็วขึ้น ต้องกวาดเศษหญ้าและใบทุเรียนออกจากโคนต้น

และไม่ควรปล่อยให้วัชพืชขึ้นใต้ต้นทุเรียนในขณะที่ต้นทุเรียนพร้อมจะออกดอก ทำการโยงกิ่งที่ห้อยอยู่ใกล้พื้นดินให้สูงกว่าระดับพื้นไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อช่วยให้การถ่ายเทอากาศบริเวณโคนต้นดีขึ้น ดินมีโอกาสแห้งได้เร็วขึ้น และยังช่วยลดการระบาดของโรคเน่าจากเชื้อไฟทอปเธอราได้อีกด้วย โดยเฉพาะการโยงกิ่งที่อยู่ด้านล่าง เพื่อให้ดินโคนต้นมีโอกาสแห้งได้เร็วขึ้น

5.3.3 การบังคับให้ทุเรียนออกดอกสารที่สามารถบังคับให้ทุเรียนออกดอกได้ดี คือ การใช้สารพาโคลบิวทราโซล เป็นสารที่จัดอยู่ในกลุ่มสารชะลอการเจริญเติบโตพืช มีชื่อทางการค้าหลายชื่อ เช่น คัลทาร์ แพกโคลบิว ทราโซล ที่เกษตรกรนิยมใช้เป็นสารชนิดผง มีความเข้มข้น 10 15 และ 25 เปอร์เซ็นต์เป็นสารที่มีบทบาทในการยับยั้งการสังเคราะห์จิบเบอเรลลินในพืช ความเข้มข้นของสารพาโคลบิวทราโซลที่ใช้ชักนำการออกดอกของทุเรียนนอกฤดูได้ จะใช้สารระดับความเข้มข้นประมาณ1,000 - 1,500 ppm (สารชนิด 10 % 2-2.5 - กก/น้ำ 200 ลิตร) ทั้งนี้ความเข้มข้นที่ใช้ยังขึ้นอยู่กับอายุของต้นอีกด้วย การฉีดพ่นสารพาโคลบิวทราโซลต้องปรับหัวฉีดให้เป็นฝอยฉีดพ่นทั้งภายนอกและภายในทรงพุ่มให้ใบเปียกแต่สม่ำเสมอ จึงจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประหยัด การฉีดพ่นสารสามารถทำได้ทั้งวันแต่หากมีฝนชุกและจำเป็นต้องฉีดพ่นสาร ต้องฉีดพ่นสารให้เสร็จและมีช่วงเวลาให้สารสามารถเข้าสู่ต้นได้อย่างน้อย 3 ชั่วโมงก่อนฝนตก และการฉีดพ่นสารพาโคลบิวทราโซลให้แก่ต้นทุเรียนเพื่อชักนำการออกดอกได้ดีนั้น จะต้องฉีดพ่นขณะที่ฝนทิ้งช่วง 1-2 สัปดาห์ และในขณะที่ฉีดพ่นสารพาโคลบิวทราโซลแก่ต้นทุเรียนใบของทุเรียนจะต้องผ่านการแตกชุดใบมาแล้ว 2-3 ชุด มีจำนวนใบย่อยในกิ่งประมาณ 6-7 ใบเป็นอย่างน้อย ใบมีความสมบูรณ์มากที่สุด สังเกตได้จากใบแก่มีขนาดใหญ่ สีเขียวเข้มเป็นมันสารพาโคลบิวทราโซลที่ฉีดพ่นแก่ต้นทุเรียนจะเคลื่อนย้ายไปตามท่อน้ำ และสารนี้จะไปสะสอยู่เนื้อเยื่อเจริญของตาใบ มีผลในการชะลอการเจริญเติบโตของยอด และการขยายตัวของใบ โดยไม่ทำให้จำนวนใบลดลง ใบของต้นที่ได้รับการฉีดพ่นสารจะมีปริมาณคลอโรฟิลล์เพิ่มขึ้น มีการสังเคราะห์แสงและสะสมอาหารมากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของ C/N เปลี่ยนแปลงคือ ต้นทุเรียนมีการสะสมอาหารพวกคาร์โบไฮเดรทเพิ่มมากขึ้น และทำให้ต้นทุเรียนออกดอกหลังการฉีดพ่นสารพาโคลบิวทราโซล ประมาณ 30-45 วัน และหลังการฉีดสารพาโคลบิวทราโซลพ่นครั้งแรกแล้วประมาณ 1-2 สัปดาห์ ให้ตรวจดูต้นทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ หากพบว่าต้นทุเรียนยังคงแสดงอาการแตกใบอ่อน อาจเนื่องจากการเลือกใช้ความเข้มข้นของสารไม่เหมาะสมกับสภาพความสมบูรณ์ต้นหรือในขณะฉีดพ่นสารมีฝนตกลงมาก่อน 1 ชั่งโมง หรือการฉีดพ่นไม่ ทั่วถึง ต้องฉีดพ่นสารซ้ำอีกครั้งหนึ่งทันที โดยลดความเข้มข้นของสารลงมาครึ่งหนึ่งจากการฉีดพ่นครั้งแรก

5.3.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของผล และเพิ่มปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพ

*1) การตัดแต่งดอกและผลทุเรียน*เมื่อทุเรียนเริ่มออกดอกในระยะไข่ปลา หากมีฝนตกประมาณ 10 มม/วัน ติดต่อกัน 3 วันหรือตกหนักมากกว่า 35 มม/วัน ดอกทุเรียนในระยะนี้จะชะงักหรือหยุดการพัฒนาการ วิธีแก้ไขทำได้โดย การแก้ปัญหาดอกระยะไข่ปลาชะงักหรือหยุดการเจริญเติบโต

*(1) ฉีดพ่นด้วยสารไทโอยูเรีย*ความเข้มข้น 1,500 pPm บริเวณท้องกิ่ง และฉีดพ่นด้วยสารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา 30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร ที่ใบให้เปียกทั่วต้น เพื่อช่วยให้ดอกทุเรียนที่ออกมาแล้วสามารถพัฒนาต่อไปได้ และยังช่วยให้ดอกที่กำลังจะออกสามารถผลิตออกมาได้ ข้อควรระวัง คือ ต้องใช้ไทโอยูเรียในความเข้มขันที่แนะนำเท่านั้น หากใช้สูงกว่าจะทำให้ดอกทุเรียนระยะไข่ปลา หรือระยะตาปูถูกทำลาย

(2) ในสภาวะอากาศที่แปรปรวน เช่น มีดีเปรสชั่นหลังการออกดอก ให้ฉีดพ่นด้วยสารไทโอยูเรีย ความเข้มขัน 1.,500 ppm ที่บริเวณท้องกิ่ง และฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15 ที่มีธาตุรองเป็นองค์ประกอบร่วมด้วย อัตรา 60 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ผสมกับ NAA ความเข้มข้น 22.5 ppm (แพลนโนฟิกส์ อัตรา 10 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร) ฉีดพ่นที่ใบให้เปียกทั่วต้นอย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงวิธีแก้ไขนี้หากไม่จำเป็น เพราะ NAA มีผลทำให้ใบกรอบ และร่วงได้

(3) การยืดขั้วดอก โดยปกติต้นทุเรียนที่ฉีดพ่นด้วยสารพาโคลบิวทราโซลขั้วดอกจะสั้นวิธีการแก้ไขทำได้โดยการฉีดพ่นด้วยจิบเบอเรลลิน ความเข้มขัน 5 ppm (อัตรา 100 มก/น้ำ 20 ลิตร) ที่กลุ่มดอก ข้อควรระวัง คือ การยืดขั้วดอกนี้ต้องปฏิบัติเมื่อดอกทุเรียนอยู่ในระหว่างระยะตาปูและระยะเหยียดตีนหนูเท่านั้น หากปฏิบัติก่อนหรือหลังระยะดังกล่าวจะไม่ได้ผล สำหรับการจัดการอื่นๆ ที่จำเป็น คือ การจัดการเพื่อส่งเสริมการติดผล การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน และการเก็บเกี่ยว

(4) การตัดแต่งดอก การตัดแต่งดอกและผลในทุเรียนเป็นการจัดการเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง Source และ Sink ให้เหมาะสมส่งผลดีต่อปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต ลดปัญหาเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลงได้ การตัดแต่งดอกทุเรียนปกติทุเรียนตันหนึ่งจะออกดอก 1-3 รุ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเตรียมตันให้สมบูรณ์ในช่วงหลังเก็บเกี่ยวปีที่ผ่านมา หากทุเรียนมีดอกหลายรุ่นในตันเดียวกัน จะมีปัญหาในการเก็บเกี่ยว และต้นทุนในการเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น หลักการตัดแต่งดอกทุเรียนมีดังนี้

1) ตัดแต่งเอาดอกรุ่นใดรุ่นหนึ่งที่ออกมามากที่สุดไว้

2) ควรเหลือดอกรุ่นเดียวกันในแต่ละกิ่ง หรือเป็นดอกรุ่นเดียวกันทั้งตัน

3) ควรไว้ดอกรุ่นใดรุ่นหนึ่งที่คาดว่าเมื่อติดผล และเก็บเกี่ยวแล้วขายได้ราคาดีที่สุดปกติทุเรียนจะออกดอกเป็นกลุ่มประมาณ 5-50 ดอกต่อกลุ่ม ดังนั้นควรตัดแต่งดอกให้เหลือเป็นกลุ่มๆ ละไม่เกิน 20 ดอก และแต่ละกลุ่มห่างกันพอเหมาะตามตำแหน่งที่คาดว่าจะไว้ผล (ประมาณ 20-30 เซนติเมตร) การตัดแต่งดอกควรดำเนินการเมื่อดอกทุเรียนอยู่ในระยะมะเขือพวง ประมาณ 30 วัน หลังเกิดดอกในระยะไข่ปลา

(5) การตัดแต่งผลทุเรียน การตัดแต่งผลเป็นการจัดการเพื่อให้มีจำนวนผลต่อต้นที่เหมาะสม ลดการโทรมของต้น ทำให้ผลที่เหลือจากการตัดแต่งมีคุณภาพดี ลดการระบาดของหนอนเจาะผล ปกติการตัดแต่งผลทุเรียนควรไว้เป็นกลุ่มๆ ละ 2-3 ผล ห่างกันประมาณ 30-50 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับขนาด และตำแหน่งของกิ่ง การตัดแต่งผล ควรดำเนินการ 2 - 3 ครั้ง

ก. การตัดแต่งผลครั้งที่ 1 ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 4 หลังดอกบาน โดยตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลขนาดเล็ก หรือผลต่างรุ่นออก และให้ไว้ผลให้มากกว่าจำนวนผลที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์

ข. การตัดแต่งผลครั้งที่ 2 ดำเนินการในระหว่างสัปดาห์ที่ 5 - 8 หลังดอกบาน โดยตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลขนาดเล็กกว่าผลอื่น ผลที่มีอาการหนามแดง การตัดแต่งในระยะนี้จะช่วยปรับให้ Source และ Sink มีความสมดุลกันอีกครั้ง จะช่วยให้การขึ้นพู การขยายขนาดของผล และการพัฒนาของเนื้อเป็นไปอย่างปกติ

ค. การตัดแต่งผลครั้งที่ 3 ดำเนินการในระหว่างสัปดาห์ที่ 9 - 10 หลังดอกบาน ทำกาตัดแต่งผลที่มีขนาดเล็กรูปทรงบิดเบี้ยว กันจีบ หรือหัวหลิม การตัดแต่งในระยะนี้ช่วยให้การพัฒนาของเนื้อเป็นไปด้วยดี ขนาดและรูปทรงของผลบนต้นใกล้เคียงกัน การตัดแต่งผลทุเรียนอีกแนวทางหนึ่งคือ แบ่งทรงพุ่มออกเป็น 2 ส่วน ตามความสูงหลักการไว้ผลส่วนบนไว้ 60 - 70 เปอร์เซ็นต์ ส่วนเพราะส่วนบนช่วงเวลาและการได้รับแสงยาวนานกว่าส่วนล่างของทรงพุ่มที่มีการบังแสงของเรือนยอดในช่วงเช้าและบ่าย สำหรับด้านล่างไว้ผล 30 - 40 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนผลผลิตทั้งหมด

กล่าวโดยสรุปคือ การผลิตทุเรียนนอกฤดูเป็นการบังคับทุเรียนออกดอกก่อนฤดูกาลโดยใช้สารพลาโคบิวทราโซล เพื่อชักนำให้ต้นทุเรียนมีการออกดอก แต่การที่ทุเรียนจะออกดอกได้นั้นจะต้องมีการเตรียมต้นทุเรียนให้พร้อม ให้ต้นทุเรียนมีความแข็งแรง มีใบเพียงพอสำหรับการสร้างอาหารและการสังเคราะห์แสง รวมถึงการให้น้ำที่เหมาะสม เพื่อให้กระบวนการออกดอกของต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์ที่สุดก่อนที่จะออกดอกให้ให้ผลผลิต

6. สภาพทั่วไป ข้อมูลการเพาะปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา

6.1 บริบท/สถานการณ์ทรัพยากรการเกษตร

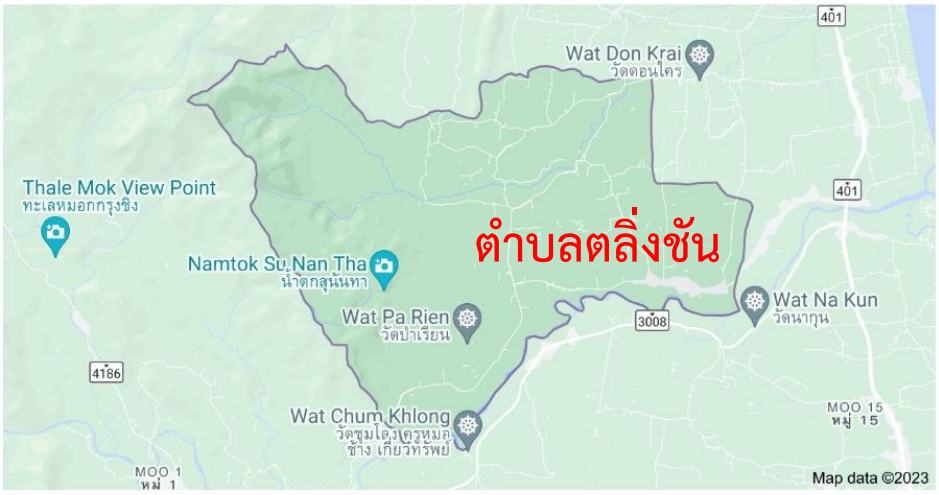

ภาพที่ 2.1 เขตพื้นที่ของตำบลตลิ่งชัน

6.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลตลิ่งชัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่ว่าการอำเภอท่าศาลา อยู่ห่างจากตัวอำเภอท่าศาลาประมาณ 16 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ จดตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา และตำบลเปลี่ยน อำเภอสิชล ซึ่งมีคลองท่าลาดกั้นเขตแดน
- ทิศใต้ จดตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา มีคลองกลายกั้นเขตแดน
- ทิศตะวันตก จดตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา
- ทิศตะวันออก จดตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ

6.1.2 การเดินทาง

1) จากกรุงเทพฯ โดยทางหลวงหมายเลข 35 (สายธนบุรี-ปากท่อ)แยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 4 หรือจะใช้ทางหลวง หมายเลข 4 ผ่านเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์จนถึงชุมพร เปลี่ยนมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 41 ผ่านอำเภอทุ่งสง อำเภอร่อนพิบูลย์ จนถึงนครศรีธรรมราช

2) จากกรุงเทพฯ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านนครปฐม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ชุมพร แล้วจากนั้น เข้าสู่สุราษฎร์ธานี โดยเส้นทางหลวงหมายเลข 401 เลียบชายฝั่งทะเลไปจนถึงตำบลตลิ่งชัน

6.1.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา ลาดเทจากเทือกเขาหลวงทางด้านตะวันตกลงสู่ตะวันออก มีคลองกลายไหลผ่าน ลักษณะเดิมเป็นดินร่วงเนื้อที่ มีพื้นที่ทั้งหมด 60.626 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 37,662.50 ไร่

ตำบลตลิ่งชันมีหมู่บ้านทั้งหมด 9 หมู่บ้าน หมู่ที่1 บ้านชะอม หมู่ที่2 บ้านปลักปลา หมู่ที่3 บ้านตลิ่งชัน หมู่ที่4 บ้านหนองหว้า หมู่ที่5 บ้านสวนจันทร์ หมู่ที่6 บ้านหน้าเขาวัด หมู่ที่ 7 บ้านนาท้อน หมู่ที่8 บ้านปากเจา หมู่ที่9 บ้านถ้ำหลอด

6.2 การบริการพื้นฐาน

6.2.1 การคมนาคม

- ถนนลาดยาง 4 สาย
- สายสี่แยกตลาดอาทิตย์-น้ำตกสุนันทา ระยะทาง 12 กิโลเมตร
- สายปลักปลา-ไสสับ ระยะทาง 12 กิโลเมตร
- สายสี่แยกปากเจา-บ้านหนองหว้า ระยะทาง 6 กิโลเมตร
- สายสี่แยกปากเจา-เขาดิน ระยะทาง 9,775 กิโลเมตร
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 31 สาย รวมระยะทาง 45.644 กิโลเมตร
- ถนนหินผุและถนนลูกรัง จำนวน 33 สาย รวมระยะทาง 39.391 กิโลเมตร

6.2.2 การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์ตำบล 1 แห่ง

6.2.3 การประปา

- ประปาภูเขา จำนวน 2 แห่ง
- ประปาบาดาล จำนวน 2 แห่ง
- ประปาบาดาลขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง
- ประปาบาดาลขนาดกลาง จำนวน 1 แห่ง
- ประปาบาดาลขนาดใหญ่มาก จำนวน 1 แห่ง

6.2.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

- คลอง 5 สาย
- คู 3 แห่ง
- ลำน้ำ ลำห้วย 22 สาย

- บึง หนอง และอื่นๆ 7 แห่ง

6.2.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- การปลูกทุเรียนนอกฤดู

6.3 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินในตำบลตลิ่งชัน อยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 32 ซึ่งประกอบด้วย ชุดดินลำแก่น (Lam) ชุดดินรือเสาะ (Ro) และชุดดินตาขุน (Tkn)

ลักษณะเด่น : ลุ่มดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน : เป็นกลุ่มชุดดินที่พบในเขตฝนตกชุก เช่น ภาคใต้ ภาคตะวันออก เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำบริเวณสันดินริมน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอดลาด เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน ละเอียดหรือดินทรายแป้ง บางแห่งอาจมีชั้นดินทรายละเอียดสลับชั้นอยู่ และมักมีแร่ไมกาปะปนในเนื้อดิน สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลืองปนน้ำตาล และอาจจะพบจุดประสีพวกสีเหลือง หรือสีเทา ในดินชั้นล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง

ปัญหา : ขาดแคลนน้ำ บางพื้นที่อาจมีน้ำไหลบ่าท่วมขังฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดทั้งปี โดยให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านเมล็ดถั่วพร้า 8-10 กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม 6-8 กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูกเพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลงและช่วยเพิ่มผลผลิต พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

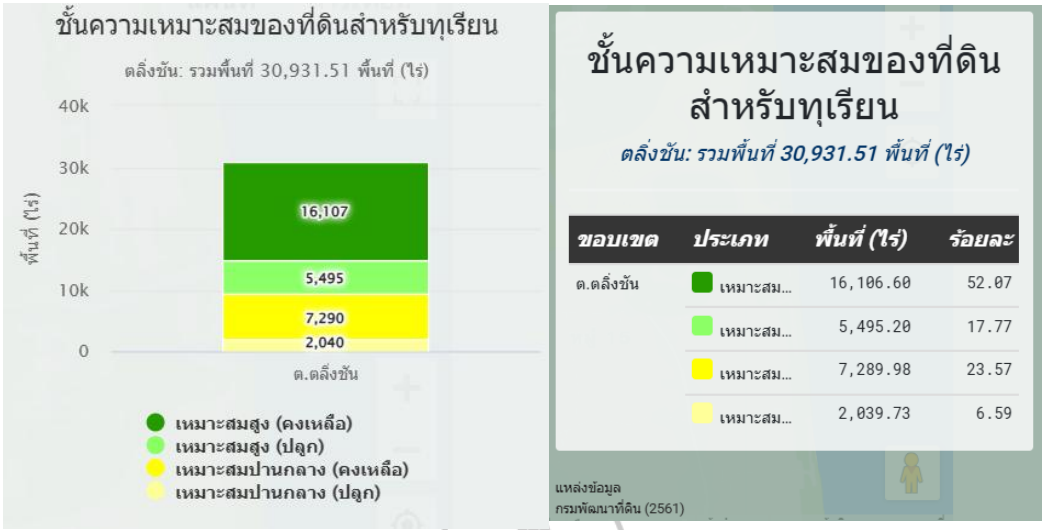

ภาพที่ 2.2 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับทุเรียนของตำบลตลิ่งชัน

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน(2565)

6.4 ด้านประชากร

ตำบลตลิ่งชันประชากร มีหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 9 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,234คน แยกเป็นชาย 4,121คน หญิง 4,113คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 136 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนหมู่บ้าน มี 9 หมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 9 หมู่บ้าน ได้แก่

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรตำบลตลิ่งชัน

ที่	หมู่บ้าน	ประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านชะอม	281	249	530	160
2	บ้านปลักปลา	643	640	1283	390
3	บ้านน้ำ	646	655	1301	354
4	ห้วยยาง	356	347	703	219
5	หนองโสมง	408	400	808	225
6	ห้วยตะแคง	417	406	823	232
7	บ้านนาท้อน	486	465	951	261
8	บ้านปากเจา	407	448	855	231
9	บ้านถ้ำหลอด	477	503	980	257
	รวม	4121	4113	8234	2,329
1	กลุ่มแปลงใหญ่	1		- กรมส่งเสริมการเกษตร	
2	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	4			
3	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	2			
รวม		7			

ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพ ราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีอาชีพหลัก คือ การทำสวน เช่น สวนทุเรียน สวนยางพารา ทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ รับจ้างและค้าขาย โดยเฉพาะการทำสวนผลไม้ มีการผลิตทุเรียน เงาะ มังคุด นอกฤดูกาล และปลูกยาสูบ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ราษฎรในตำบลได้เป็นอย่างดี

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- โรงสี 5 แห่ง
- ร้านค้า 20 แห่ง
- ตลาดนัด 4 แห่ง

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลการเพาะปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน (กรมส่งเสริมการเกษตร:2566)

หมู่ที่	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่ยืนต้น
1	103	165	1,143.65
2	208	343	1,836
3	244	318	1,445
4	91	139	781
5	66	77	299
6	88	105	541
7	137	160	934
8	132	168	929
9	94	109	633

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรใน ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

7.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

7.1.1 เพศและอายุ สุนิสาช่วยสุข(2565) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลเขาค่าย อำเภอสวีจังหวัดชุมพรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43.72 ปี สอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย(2561) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.68 ปี

7.1.2 ระดับการศึกษา สุธาทิพย์ คำเกิด (2562) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย(2561) ได้ศึกษาเรื่อง

การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษา

7.1.3 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียน วนิดา เหรียญทอง (2560) พบว่ามีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.84 คน แรงงานจ้าง 1.63 คน สอดคล้องกับจงรักษ์ กิ่มบางยาง (2559) พบว่า เกษตรกรมีแรงงานใน ครัวเรือน 1-2 คน จ้างแรงงานแบบประจำ 1-2 คน และสอดคล้องกบจิรวดี แดงพวง (2558) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตเงาะนอกฤดูของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี พบวา เกษตรกรมีการใช้แรงงานในครัวเรือนในการผลิตเงาะทั้งหมดเฉลี่ย 2.17 คน โดยสองในสามใช้แรงงานจ้างเหมาร่วม ด้วยเฉลี่ย 4.17 คน

7.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

สุธาทิพย์ คำเกิด (2562) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย3.83) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรว่างอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.44)และเกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพดินที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43)

7.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

7.3.1 ปัญหาในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ประเสริฐ บัวทอง (2560) กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกร พบคือ แรงงานหายากไม่สามารถสื่อสารได้เนื่องจากพูดคนละภาษา แรงงานไม่มีประสบการณ์ ในการทำงานและอยู่ทำงานได้ไม่นาน การทำเรื่องขอบัตรทำงานของแรงงานมีความล่าช้ามากขนาดของแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการดูแลรักษาต้นทุเรียน เกษตรกรได้มีการแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคโดยการให้แรงงานที่ทำงานอยูแล้วให้หาญาติหรือคนในหมู่บ้านมาท างาน แล้วใช้ภาษามือในการสอนงานคนที่พูดภาษาไทยไม่ได้มีการเพิ่มค่าแรงให้งานที่ท างานอยูนานและมีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีการทำเรื่องของแรงงานล่วงหน้าเพื่อความสะดวกสบายและรวดเร็ว เกษตรกรยังได้มีการขุดเจาะแหล่งน้ำหรือขยายให้เพียงพอต้องการดูแลรักษาต้นทุเรียน

ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย (2561)ปัญหาเกี่ยวกบการผลิตและการตลาดทุเรียน พบว่าเกษตรกรมีระดับปัญหาด้านดินและน้ำมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมาเกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกและ การดูแลรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.35) เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.75) เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.65) และเกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการตลาดน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

7.4 ข้อเสนอแนะ

ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย (2561) จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

7.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลควรมีบทบาทในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่อย่างเข้มข้นและสม่ำเสมอ เนื่องจากใกล้ชิดกับเกษตรกรทุเรียนมากที่สุด

(2) เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ทุเรียน เพื่อเป็นการต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มเกษตรกรเอง

(3) หน่วยงานจังหวัดอุตรดิตถ์ควรประชาสัมพันธ์ทุเรียนทางสื่อโทรทัศน์ เพราะทุเรียนอำเภอลับแลโดยเฉพาะพันธุ์หลงลับแล และหลินลับแล ล้วนมีอัตลักษณ์ คุณลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนทุเรียนสายพันธุ์อื่นเป็นการสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจในการเป็นเกษตรกรทุเรียนจังหวัดอุตรดิตถ์

กฤษณะ จันทะนรารักษ์ (2564, น.61) พบว่า เกษตรกรมีขอเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่อบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการโรคและศัตรูทุเรียนให้กับเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.92) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการปลูกทุเรียน ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น จัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียน

จากแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนั้นมีหลายด้าน ทั้งปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี และด้านปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้จะทำให้สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้นำ

ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัย และกำหนดแบบสัมภาษณ์ โดยจัดเก็บข้อมูลทั้งหมด 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับและ การผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีของการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2565 จำนวน 1,163 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากการคำนวณตามวิธีการของ Taro Yamane (1973) อ้างถึงในเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547, น.313 - 315) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.07 ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n คือ ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.06)

แทนค่า $n = \frac{1,163}{1+1,163(0.07)^2}$

$n = 173.61$

ในที่นี้จึงทำการเก็บข้อมูลจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 14.96

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอจากสูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
บ้านชะอม	103	15
บ้านปลักปลา	208	31
บ้านตลิ่งชัน	244	36
บ้านหนองหว้า	91	14
บ้านสวนจันทร์	66	10
บ้านหน้าเขาวัด	88	13
บ้านาท้อน	137	20
บ้านปากเจา	132	21
บ้านถ้ำหลอด	94	14
9 หมู่บ้าน	1,163	174

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจากประชากร ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1.3 นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ให้ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแกไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเห็น และข้อแนะนำไว้

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ สำหรับเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 5 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู เคยปลูกมาแล้วกี่ปี จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด แรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดู รายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิต

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบด้วย สภาพพื้นที่ดินเดิมก่อนปลูกทุเรียน ลักษณะดิน การตรวจควรสมบัติดิน การปรับปรุงดินก่อนปลูก การทำร่องน้ำรองแปลงหรือบ่อน้ำภายในแปลง ประเภทของต้นพันธุ์ แหล่งของต้นพันธุ์ พันธุ์ที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก การใส่ปุ๋ยรองพื้น การใส่ปุ๋ยในช่วงอื่นๆ ศัตรูพืชในพื้นที่ โรคที่พบ วิธีการเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว ต้นทุนการผลิตทุเรียน ปริมาณการผลิต ลักษณะการขาย

ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับและ การผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

*1) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู*ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งรูปแบบของคำถามในแบบทดสอบจะเป็นคำถามแบบถูกผิด จำนวน 10 ข้อ เพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบได้ถูกต้อง 1 คะแนน

ตอบไม่ถูกต้อง 0 คะแนน

*2) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร*ผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งรูปแบบของคำถามในการทดสอบจะเป็นคำถามแบบถูกผิด จำนวน 19 ข้อ เพื่อวัด*ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี* โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบได้ถูกต้อง 1 คะแนน

ตอบไม่ถูกต้อง 0 คะแนน

3) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ เป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ท (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1) น้อย (2) ปานกลาง (3) มาก (4) และมากที่สุด (5) ตามลำดับ

4) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยเป็นคำถามให้เลือกตอบ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร

1) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ท ((Likert type scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน

คะแนน 1	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
คะแนน 2	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
คะแนน 3	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนน 4	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
คะแนน 5	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

2) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ท ((Likert type scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน

คะแนน 1	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
คะแนน 2	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับ น้อย
คะแนน 3	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนน 4	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับ มาก
คะแนน 5	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ประกอบด้วยคำถามในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู ด้านการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู และด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ท ((Likert type scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน		
คะแนน 1	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
คะแนน 2	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย
คะแนน 3	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนน 4	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก
คะแนน 5	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับ มากที่สุด

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยคำถามในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านประเด็นความรู้ และด้านวิธีการส่งเสริม ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ท ((Likert type scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน		
คะแนน 1	หมายถึง	มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
คะแนน 2	หมายถึง	มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับ น้อย
คะแนน 3	หมายถึง	มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนน 4	หมายถึง	มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับ มาก
คะแนน 5	หมายถึง	มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับ มากที่สุด

2.3 การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรง (Content Validity) ได้แก่ ความครอบคลุมด้านเนื้อหาและความถูกต้องตามสำนวนภาษา จากนั้นนำมาแก้ไขและปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเห็น และข้อแนะนำ จากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน จำนวน 3 คน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน

3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง 0 = ไม่แน่ใจข้อคำถามวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ และ -1 = ไม่สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ได้วัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ ได้ผลสรุปตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity)

ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมินความตรง
ท่านที่ 1	0.912	ใช้ได้
ท่านที่ 2	0.821	ใช้ได้
ท่านที่ 3	0.971	ใช้ได้

จากตารางที่ 3.2 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.901 มากกว่า 0.5 ซึ่งค่าที่ได้มีความตรงเชื่อถือได้ในการทำการทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ต่อไป

2) การทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) แก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ผลตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability Consistency)

n = 30

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)	ผลการประเมินความเที่ยง
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	0.709	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดู	0.899	ใช้ได้
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.810	ใช้ได้
รวม 3 ตอน	0.859	ใช้ได้

จากตารางที่ 3.3 ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ตอนที่ 1 เท่ากับ 0.709 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.899 ตอนที่ 5 เท่ากับ 0.810 ซึ่งพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงใน มานิต ลาเกลี้ยง, 2558, น. 35) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 174 ราย โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกร

3.2 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อได้ข้อมูลแล้วทบทวนข้อมูลให้สมบูรณ์ กล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ทั้งหมดจำนวน 174 ราย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม 2566 ถึง กุมภาพันธ์ 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจรายละเอียดของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาบันทึกข้อมูลลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และจัดอันดับ

ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับและ การผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับ

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผบต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) แบบ stepwise)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 4 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่1 เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่3 เพื่อศึกษาความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.3 ดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 174

	สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	**เพศ**		
	ชาย	59	33.9
	หญิง	115	61.1
2.	**อายุ (ปี)**		
	น้อยกว่า 31	3	1.8
	31-40	24	13.8
	41-50	44	25.2
	51-60	56	32.1
	มากกว่า 60	20	27.1
	ต่ำสุด = 25 สูงสุด = 73		
	ค่าเฉลี่ย = 52.7 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.644		
3.	**สถานภาพการสมรส**		
	โสด	21	12.1
	สมรส	139	79.9
	หม้ายหรืออย่าร้าง	14	8.0
4.	**ระดับการศึกษา**		
	ประถมศึกษา	49	28.2
	มัธยมศึกษาตอนต้น	35	20.1
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	37	21.3
	อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	29	16.6
	ปริญญาตรี	24	13.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 174

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.	**จำนวนวนสมาชิกของครัวเรือน (คน)**		
	1-2	48	27.7
	3-4	74	42.6
	5-6	45	25.8
	มากกว่า 6	7	3.9
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 9		
	ค่าเฉลี่ย = 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.641		
6.	จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน (คน)		
	1-2	95	54.6
	3-4	67	38.5
	5-6	8	6.3
	มากกว่า 6	1	0.6
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 8		
	ค่าเฉลี่ย = 2.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.284		

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรของผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.1 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.9 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 27.1 มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 25.2 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 13.8 มีอายุ 31-40 ปี และร้อยละ 1.8 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 73 ปี มีอายุเฉลี่ย 52.7 ปี

สถานภาพการสมรส พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 59.9 สมรส ร้อยละ 9.1 โสด และร้อยละ 6 หม้ายหรืออย่าร้าง

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.2 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 21.3 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า ร้อยละ 20.1 มีการศึกษาระดับมัธยมตอนต้น ร้อยละ 16.7 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า และร้อยละ 13.8 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

จำนวนสมาชิกของครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 42.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน ร้อยละ 25.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน และ ร้อยละ 3.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 9 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน

จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 54.6 มีสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมา ร้อยละ 38.5 มีสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 6.3 มีสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน 5-6 คน และ ร้อยละ 0.6 มีสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือนมากกว่า 6 คน โดยมีสมาชิกในภาคการเกษตรในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และ สูงสุด 8 คน มีจำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.55 คน

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู และจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

n=174

	สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	**การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร**		
	ไม่เป็น	**110**	**63.2**
	เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**92**	**52.8**
	กลุ่มเกษตรกร	24	13.8
	กลุ่มแปลงใหญ่	6	3.4
	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	9	5.2
	กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	1	0.6
	กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน	6	3.4
	กลุ่มลูกค้า ธกส.	42	24.1
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	2.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 174

	สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2.	**การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน (สามารถตอบได้เพียง 1 ข้อ)**		
	เกษตรกรรม	156	89.7
	รับจ้าง	1	0.6
	ค้าขาย	9	5.1
	รับราชการ	8	4.6
3.	**การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**		
	ไม่มีอาชีพรอง	**94**	**54.0**
	มีอาชีพรอง	**80**	**46.0**
	เกษตรกรรม	40	23.0
	รับจ้าง	19	11.0
	ค้าขาย	21	12.0
4.	**ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู เคยปลูกมาแล้วกี่ปี (ปี)**		
	1-5	65	37.4
	6-10	73	42.0
	11-15	18	10.3
	16-20	12	6.9
	มากกว่า 20	6	3.4
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 30		
	ค่าเฉลี่ย = 8.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.437		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 174

	สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.	**จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด (ไร่)**		
	1-5	38	21.8
	6-10	62	35.6
	11-15	31	17.8
	16-20	15	8.5
	มากกว่า 20	43	16.3
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 35		
	ค่าเฉลี่ย = 11.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.797		

จากตารางที่ 4.2 พบว่าสภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 63.2 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 24.1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. ร้อยละ 13.8 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 6 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 5.2 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 3.4 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่และกลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 2.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 89.7 ของเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 5.2 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 4.6 ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 0.6 ประกอบอาชีพ รับจ้าง

การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน พบว่าร้อยละ 23.1 ของเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาร้อยละ 12.2 ประกอบอาชีพ ค้าขาย ร้อยละ 11 ประกอบอาชีพรับจ้าง

ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู เคยปลูกมาแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.9 เคยมีประสบการณ์ปลูกทุเรียนนอกฤดูมาแล้ว 6-10 ปี มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 37.3 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู 1-5 ปี ร้อยละ 10.3 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู 11-15 ปี ร้อยละ 6.8 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู 16-20 ปี ร้อยละ 3.4 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู มากกว่า 20 ปี โดยมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูน้อยที่สุด 1 ปี มากที่สุด 30 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 8.09 ปี

จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.6 มีพื้นที่ปลูก 6-10ไร่ มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 21.8 มีพื้นที่ปลูก 1-5 ไร่ ร้อยละ 17.8 มีพื้นที่ปลูก11-15 ไร่ ร้อยละ 16.3 มีพื้นที่ปลูกมากกว่า 20 ไร่ ร้อยละ 8.5 มีพื้นที่ปลูก 16-20 ไร่ โดยมีเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกน้อยที่สุด 1 ไร่ มากที่สุด 35 ไร่ มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 11.64 ไร่

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ แรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดู รายได้ภาคการเกษตรในปี 2566 รายได้นอกภาคการเกษตรในปี 2566 แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด และภาระหนี้สินภาคการเกษตร

ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n=174

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	**แรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดู (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**		
	1.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
	ไม่มี	**26**	**14.9**
	มี	**148**	**85.1**
	1-2	97	55.7
	3-4	45	25.8
	5-6	5	2.9
	7-8	0	0
	9-10	1	0.6
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 10		
	ค่าเฉลี่ย = 2.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.404		
	1.2 จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว (คน)		
	ไม่มี	**167**	**96.0**
	มี	**7**	**4.0**
	1	1	0.6
	2	5	2.8
	4	1	0.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=174

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.3 จำนวนแรงงานจ้างประจำ (คน)		
ไม่มี	**62**	**35.6**
มี	**112**	**64.4**
1-2	80	46
3-4	29	16.7
5-6	2	1.1
มากกว่า 6	1	0.6
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 7		
ค่าเฉลี่ย = 1.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.373		
2 **รายได้จากการเกษตร (บาท)**		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500,000	70	40.2
500,001 – 1,500,000	55	31.6
1,500,001 – 2,500,000	29	16.7
2,500,001 – 3,500,000	14	8.0
3,500,001- 4,500,000	1	0.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 4,500,001	5	2.9
ต่ำสุด = 20,000 สูงสุด = 9,000,000		
ค่าเฉลี่ย = 1,205,202.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,440,179.894		
3 **รายได้จากนอกภาคการเกษตร (บาท)**		
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	**160**	**92.0**
มีรายได้นอกภาคการเกษตร	**14**	**8.0**
5,000 – 25,000	2	1.1
25,001 – 45,000	1	0.6
45,001 – 65,000	4	2.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 65,001	7	4.0
ต่ำสุด = 6,500 สูงสุด = 2,000,000		
ค่าเฉลี่ย = 17,956.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 154,683.846		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=174

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
4	แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด		
	ทุนส่วนตัว	**124**	**71.3**
	กู้ยืมจากแหล่งต่างๆ	**50**	**28.7**
	ญาติพี่น้อง	2	1.1
	กองทุนหมู่บ้าน	4	2.3
	สหกรณ์การเกษตร	2	1.1
	ธกส.	42	24.2
5	**ภาระหนี้สิน (บาท)**		
	ไม่มีภาระหนี้สิน	**131**	**75.3**
	มี	**43**	**24.7**
	น้อยกว่า 50,001	7	4.0
	50,001 – 150,000	12	6.9
	150,001 – 250,000	11	6.3
	250,001 – 350,000	4	2.3
	มากกว่า 350,000	9	5.2
	ต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท		
	ค่าเฉลี่ย 75,549.13 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 271,341.123		

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผลการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 55.7 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รองลงมา ร้อยละ 25.8 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 2.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 5-6 คน และร้อยละ 0.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 9-10 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน

จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว พบว่า ร้อยละ 96.0 ไม่มีลูกจ้างชั่วคราว รองลงมา ร้อยละ 2.9 มีจำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว 2 คน ร้อยละ 0.6 มีจำนวนแรงงานจ้างชั่วคราวเท่ากันคือ 1คน และ 4 คน

จำนวนแรงงานจ้างประจำ พบว่า ร้อยละ 45.9 มีจำนวนแรงงานจ้างประจำ 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 35.6 ไม่มีแรงงานจ้างประจำ ร้อยละ 16.7 มีจำนวนแรงงานประจำ 3-4 คน ร้อยละ

1.1 มีจำนวนแรงงานจ้างประจำ 5-6 คน และร้อยละ 0.6 มีจำนวนแรงงานจ้างประจำ มากกว่า 6 คน โดยมีจำนวนแรงงานจ้างประจำเฉลี่ย 1.41 คน

รายได้จากการภาคการเกษตรในปี 2566 พบว่า ร้อยละ 40.2 มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500,000 บาท รองลงมาร้อยละ 31.6 มีรายได้ภาคการเกษตร 500,001 – 1,500,000 บาท ร้อยละ 16.7 มีรายได้ภาคการเกษตร 1,500,001 – 2,500,000 ร้อยละ 8.0 มีรายได้ภาคการเกษตร 2,500,001 – 3,500,000 ร้อยละ 2.9 มีรายได้ภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 4,500,001 บาท และร้อยละ 0.6 มีรายได้ภาคการเกษตร 3,500,001- 4,500,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 1,205,202.31 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรในปี 2566 พบว่า ร้อยละ 9.6 เกษตรกรไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร รองลงมาร้อยละ 4.0 มีรายได้รายนอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 65,001 บาท ร้อยละ 2.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 45,001 – 65,000 บาท ร้อยละ 1.1 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 5,000 – 25,000 บาท และร้อยละ 0.6 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 25,001 – 45,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 17,956.66 บาท

แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด พบว่า ร้อยละ 72.8 ใช้ทุนส่วนตัวในการผลิตทุเรียนนอกฤดู รองลงมา ร้อยละ 24.3 ใช้แหล่งทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 2.3 ใช้แหล่งทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 1.2 ใช้แหล่งทุนจากญาติพี่น้อง และร้อยละ 1.1 ใช้แหล่งทุนจากสหกรณ์การเกษตร

ภาระหนี้สินภาคการเกษตร พบว่า ร้อยละ 75.3 ไม่มีภาระหนี้สิน รองลงมา ร้อยละ 6.9 มีภาระหนี้สิน 50,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 6.3 มีภาระหนี้สิน 150,001 – 250,000 บาท ร้อยละ 4.0 มีภาระหนี้สิน น้อยกว่า 50,001 บาท ร้อยละ 5.1 มีภาระหนี้สิน มากกว่า 350,000 บาท และร้อยละ 2.3 มีภาระหนี้สิน 250,001 – 350,000 บาท โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีภาระหนี้สิน 75,549.13 บาท

ตอนที่ 2 สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.1 สภาพการผลิต

ผลการวิเคราะห์สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานเกษตรที่ดีของเกษตรกร ปรากฏตามตารางที่ 4.4 ถึงตารางที่ 4.5 ดังนี้

2.1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก

จากการศึกษาลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน ได้แก่ สภาพพื้นที่เดินก่อนปลูกทุเรียน ลักษณะดิน การตรวจคุณสมบัติดิน การปรับปรุงบำรุงดิน และการทำร่องน้ำภายในแปลง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงค่าเป็นค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำ และค่าสูงสุด ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก

n = 174

	ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	**สภาพพื้นที่เดิมก่อนปลูกทุเรียน**		
	พื้นที่นา	2	1.1
	พื้นที่ไร่	166	95.4
	พื้นที่ว่างเปล่า	6	3.5
2.	**ลักษณะดิน**		
	ดินร่วน	161	93.1
	ดินเหนียว	7	4.1
	ดินร่วนปนทราย	3	1.7
	ดินเหนียวปนทราย	2	1.1
3.	**ท่านมีการตรวจสอบคุณสมบัติของดินหรือไม่**		
	ไม่มี	124	71.3
	มี	50	28.7
4.	**ท่านมีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูกหรือไม่**		
	ไม่มี	**70**	**40.2**
	มี	**104**	**59.8**
	ใส่หินปูนบด	30	17.3
	ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก	67	38.5
	ใส่ปุ๋ยพืชสด	7	4
5.	**การทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำภายในแปลง**		
	ทำ	162	93.1
	ไม่ทำ	12	6.9

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน ดังนี้

สภาพพื้นดินเดิมก่อนปลูกทุเรียน ร้อยละ 95.4 เป็นพื้นที่ไร่ ร้อยละ 3.5 เป็นพื้นที่ พื้นที่ว่างเปล่า ร้อยละ 1.1 เป็นพื้นที่นา

ลักษณะดิน ร้อยละ 93.1 เป็นดินร่วน ร้อยละ 4.1 เป็นดินเหนียว ร้อยละ 1.7 เป็นดินร่วนปนทราย ร้อยละ 1.1 เป็นดินเหนียวปนทราย

การตรวจสอบคุณสมบัติของดิน ร้อยละ 71.3 ไม่มีการตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติของดิน ร้อยละ 28.7 มีการตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติดิน

การปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูก ร้อยละ 59.8 มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูก ร้อยละ 40.2 ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูก และร้อยละ 38.5 มีการใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกก่อนทำการเพาะปลูก รองลงมา ร้อยละ 17.3 ใส่กินปูนบดก่อนการเพาะปลูก ร้อยละ 4 ใส่ปุ๋ยพืชสดก่อนการปลูก

การทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำภายในแปลง ร้อยละ 93.1 ทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำในแปลง และร้อยละ 6.9 ไม่ทำร่องรอบแปลงหรือย่อน้ำภายในแปลง

2.1.2 การปลูกและการดูแลรักษา

จากการศึกษาการปลูกและการดูแลรักษาทุเรียนนอกฤดู ได้แก่ วิธีในการปลูกทุเรียนนอกฤดู แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน การใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก การใส่ปุ๋ยในช่วงอื่น ๆ ศัตรูพืชที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู โรคที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู

ตารางที่ 4.5 การปลูกและการดูแลรักษา

n = 174

	การปลูกและการดูแลรักษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	**วิธีการปลูกทุเรียนนอกฤดู**		
	ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก		
	แบบเสียบตายอด	43	24.7
	แบบเพาะจากเมล็ด	131	75.3
	แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูที่ใช้ปลูกมาจากที่ใด		
	ซื้อจากร้านค้าเกษตร	121	69.5
	เพาะเมล็ดไว้ใช้เอง	53	30.5
	พันธุ์ทุเรียนที่ปลูก		
	หมอนทอง	174	100

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 174

	การปลูกและการดูแลรักษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ท่านปลูกทุเรียนโดยวิธีการใด		
	ใช้แรงงานคนในครอบครัว	155	89.1
	จ้างแรงงานคน	19	10.9
2.	**แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู**		
	แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	**26**	**15.0**
	แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**148**	**85.0**
	บ่อบาดาล	135	77.6
	น้ำชลประทาน	1	0.6
	สระ	12	6.8
3.	**การใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู**		
	ไม่ใส่	**67**	**38.5**
	ใส่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**109**	**62.7**
	ปุ๋ยเคมี	9	5.2
	ปุ๋ยคอก	100	57.5
4.	**การใส่ปุ๋ยในช่วงอื่น ๆ**		
	ใส่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	ปุ๋ยเคมี	160	92.0
	ปุ๋ยคอก	94	54.0
5.	**ศัตรูพืชที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู**		
	ไม่มีศัตรูพืช	**27**	**15.5**
	มีศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**147**	**84.5**
	หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน	121	69.5
	เพลี้ยไก่แจ้	138	79.3
	เพลี้ยไฟ	144	82.8

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 174

	การปลูกและการดูแลรักษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6.	โรคพืชที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู		
	ไม่มีโรคพืช	**20**	**11.5**
	มีโรคพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**154**	**88.5**
	โรครากเน่าโคนเน่า	126	73.6
	โรคราสนิม	119	68.4
	โรคใบติด	128	72.4

จากตารางที่ 4.5 การปลูกและการดูแลรักษา

ผลจากการศึกษาการปลูกและการดูแลรักษา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 75.3 ใช้ต้นพันธุ์แบบเพาะจากเมล็ด และร้อยละ 24.7 ใช้ต้นพันธุ์แบบเสียบตายอด

แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูที่ใช้ปลูกมาจากที่ใด ร้อยละ 69.5 ซื้อจากร้านค้าเกษตร รองลงมา ร้อยละ 30.5 เพาะเมล็ดไว้ใช้เอง

พันธุ์ทุเรียนที่ปลูก ร้อยละ 100 ใช้พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง

ท่านปลูกทุเรียนโดยวิธีการใด ร้อยละ 89.1 ใช้แรงงานคนในครอบครัวในการปลูก รองลงมาร้อยละ 10.9 จ้างแรงงานคนในการปลูก

แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 77.6 ใช้น้ำบาดาล รองลงมา ร้อยละ 9.8 ใช้แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ร้อยละ 6.9 ใช้น้ำจากสระ ร้อยละ 0.6 ใช้น้ำจากชลประทาน

การใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 57.5 ใส่ปุ๋ยคอก รองลงมา ร้อยละ 38.5 ไม่ใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก และ ร้อยละ 5.2 ใส่ปุ๋ยเคมี

การใส่ปุ๋ยในช่วงอื่นๆ ร้อยละ ร้อยละ 92 ใส่ปุ๋ยเคมี รองลงมาร้อยละ 54 ใส่ปุ๋ยคอก

ศัตรูพืชที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 82.8 มีเพลี้ยไฟ รองลงมา ร้อยละ 79.3 มีเพลี้ยไก่แจ้ ร้อยละ 69.5 มีหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ร้อยละ 15.5 ไม่พบศัตรูพืช

โรคพืชที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 73.6 พบโรครากเน่าโคนเน่า รองลงมา ร้อยละ 72.4 พบโรคใบติด ร้อยละ 68.4 พบโรคราสนิม

2.1.3 ผลผลิตและรายได้

จากการศึกษาผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู ต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดู ปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดู ลักษณะที่ขาย ลักษณะในการจำหน่ายผลผลิต ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร

n = 174

	ผลผลิตและรายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	**วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู**		
	ใช้แรงงานคน		
	แรงงานของครัวเรือน	65	37.4
	จ้างแรงงาน	109	62.6
3.	**ต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดู (บาทต่อไร่)**		
	น้อยกว่า 20,000	26	15.0
	20,001 – 30,000	24	13.8
	30,001 – 40,000	36	20.7
	40,001 – 50,000	44	25.3
	50,001 – 60,000	42	24.1
	มากกว่า 60,001	2	1.1
	ต่ำสุด = 5,000 สูงสุด = 70,000		
	ค่าเฉลี่ย = 41,408.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 15,263.775		
4.	**ปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดู (กิโลกรัม)**		
	ยังไม่ได้รับผลผลิต	15	8.6
	น้อยกว่า 1,000	17	9.8
	1,001-2,000	105	60.3
	2,001 – 3,000	32	18.4
	3,001 – 4,000	5	2.9
	ต่ำสุด = 0 สูงสุด = 4,000		
	ค่าเฉลี่ย = 1,604.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 761.244		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 174

	การปลูกและการดูแลรักษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.	**ลักษณะการขาย**		
	เหมาสวน	10	5.7
	คัดไซต์	164	94.3
6.	**ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต**		
	รายเดี่ยว	174	100

จากตาราง 4.1 ผลการศึกษาผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 62.6 ใช้การจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู รองลงมาร้อยละ 37.4 ใช้แรงงานในครัวเรือนในการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู

ต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 25.3 ใช้ต้นทุน 40,001 – 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 24.1 ใช้ต้นทุน 50,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 20.7 ใช้ต้นทุน 30,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 15 ใช้ต้นทุน น้อยกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 13.8 ใช้ต้นทุน 20,001 – 30,000 บาท และร้อยละ 1.1 ใช้ต้นทุนมาก 60,001 บาท โดยเฉลี่ยเกษตรใช้ต้นทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดู 41,408.05 บาท

ปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 60.34 มีผลผลิต 1,000 – 2,000 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาร้อยละ 18.40 มีผลผลิต 2,001 – 3,000 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 2.9 มีผลผลิต 3,001 – 4,000 กิโลกรัม/ ไร่ ร้อยละ ร้อยละ 9.80 มีผลผลิต น้อยกว่า 2,000 กิโลกรัม/ไร่ และร้อยละ 8.6 ยังไม่ได้รับผลผลิต โดยมีปริมาณผลผลิตจองทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 1,604.02 กิโลกรัม/ไร่

ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 94.3 มีลักษณะการขายแบบคัดไซส์ รองลงมาร้อยละ 5.7 มีลักษณะการขายแบบเหมาสวน

2.2 ความรู้

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย การผลิตทุเรียนนอกฤดู และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู การวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.7 และตารางที่ 4.9 ดังนี้

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ตารางที่ 4.7 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

n = 174

ข้อ	ประเด็น	เฉลย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1	พื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ควรเป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขังหน้าดินลึกและระดับน้ำใต้ดินต้องลึก	ถูก	169	97.1	2
2	ทุเรียนนอกฤดูเจริญเติบโตได้ดีที่สุดในดินเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนเหนียว ที่ระบายน้ำได้ดี	ถูก	163	93.7	3
3	อุณหภูมิที่เหมาะสมที่สุดต่อการปลูกทุเรียนนอกฤดู คือ 18-34 องศาเซลเซียส เฉลย : อุณหภูมิที่เหมาะสมที่สุดต่อการปลูกทุเรียนนอกฤดู คือ 22-34 องศาเซลเซียส	ผิด	54	31.0	10
4	ความเข้มและความยาวนานของแสงมีผลต่อการพัฒนาของผลโดยเฉพาะช่วงสัปดาห์ที่ 12 หลังดอกบาน	ถูก	147	84.5	6
5	การเลือกต้นพันธุ์ทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนนอกฤดู ไม่มีความสำคัญในการผลิตทุเรียน เฉลย : การเลือกต้นพันธุ์ทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความสำคัญในการผลิตทุเรียนเป็นอันดับแรก	ผิด	162	93.1	4
6	สารที่สามารถบังคับให้ทุเรียนออกดอกได้ดี คือ สารพาโคบิวทราโซลหรือแพกโคบิวทาโซล	ถูก	145	83.3	7
7	สารที่ใช้บังคับให้ทุเรียนออกดอกเป็นสารที่มีบทบาทในการยับยั้งการสังเคราะห์ออกซินในพืช เฉลย : สารที่ใช้บังคับให้ทุเรียนออกดอกเป็นสารที่มีบทบาทในการยับยั้งการสังเคราะห์จิบเบอร์เรลลินในพืช	ผิด	62	35.6	9
8	ต้นทุเรียนที่ฉีดพ่นด้วยสารพาโคลบิวทราโซล ขั้วดอกจะสั้น วิธีแก้ไขคือ ฉีดพ่นด้วยสารจิบเบอเรลลิน ความเข้มข้น 5ppm	ถูก	159	91.4	5
9	เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช คือ ยอดอ่อน ตา ใบ ดอก	ถูก	170	97.7	1
10	หากพบหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ให้ใช้วิธีป้องกันกำจัดโดยใช้ สารฆ่าแมลง Cypermethrin/phosalone	ถูก	141	81.0	8

จากตารางที่ 4.7 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของตำบลตลิ่งชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผบการสิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของตำบลตลิ่งชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาจากผู้ตอบได้ถูกต้อง พบว่า ประเด็นความรู้ที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช (ร้อยละ 97.7) รองลงมา คือ พื้นที่ปลูกทุเรียน (ร้อยละ 97.1) และทุเรียนนอกฤดูเจริญได้ดีในพื้นที่ดินเหนียว (ร้อยละ 93.7) ตามลำดับ

ส่วนประเด็นตอบถูกน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อุณภูมิที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกทุเรียนนอกฤดู (ร้อยละ 31.0) รองลงมา สารที่บังคับให้ทุเรียนออกดอกเป็นสารที่ยับยั้งการสังเคราะห์ออกซิน (ร้อยละ 35.6) และ วิธีในการป้องกันกำจัดหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน (ร้อยละ 81.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

n = 174

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 – 2	0	0	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
3 – 4	2	1.1	มีความรู้ในระดับน้อย
5 – 6	60	34.5	มีความรู้ในระดับปานกลาง
7 – 8	104	59.8	มีความรู้ในระดับมาก
9 – 10	8	4.6	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
ค่าต่ำสุด = 4 ข้อ	ค่าสูงสุด = 10 ข้อ		
ค่าเฉลี่ย = 6.76 ข้อ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.064		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.8 พบว่าระดับความความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้องมาพิจารณา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูตำบลตลิ่งชัน ร้อยละ 59.8 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 7-8 ข้อมากที่สุด มีระดับความรู้ระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.5 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ มีระดับความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 4.6 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 9-10 ข้อ มีระดับความรู้ระดับมากที่สุด และร้อยละ 1.1 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 3-4 ข้อ มีระดับความรู้ระดับน้อย โดยตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ย 6.76 ข้อ

2.2.2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ตารางที่ 4.9 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู

n = 174

ข้อ	ประเด็น	เฉลย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1	**น้ำ**				
1.1	น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องไม่ปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล	ถูก	145	83.3	10
1.2	สามารถใช้แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงพยาบาลและคอกปศุสัตว์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์น้ำ เฉลย : หลีกเลี่ยงการใช้น้ำจากแหล่งน้ำใกล้คอกสัตว์ โรงเก็บสารเคมี โรงพยาบาลหรือโรงงานอุสาหกรรม	ผิด	95	54.6	16
1.3	น้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า	ถูก	165	94.8	3
2	**พื้นที่ปลูก**				
2.1	พื้นที่ปลูกต้องไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล	ถูก	135	77.6	12
2.2	ไม่สามารถใช้สารเคมีในการรมดินหรือราดดินได้ เฉลย : สามารถใช้สารเคมีในการรมดินหรือราดดินได้หากใช้ตามปริมาณที่ถูกต้อง	ผิด	110	63.2	15
3	**วัตถุอันตรายทางการเกษตร**				
3.1	ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เฉลย : ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่ จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการ รับรอง)	ผิด	82	47.1	17

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 174

ข้อ	ประเด็น	เฉลย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
3.2	ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร	ถูก	170	97.7	1
3.3	เก็บวัตถุอันตรายรวมไว้กับอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวอย่างเป็นหมวดหมู่และที่มิดชิด เฉลย : จัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สาร อื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตร ให้เป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ ผลิตผลและสิ่งแวดล้อม)	ผิด	163	93.7	5
4	**การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว**				
4.1	ใช้เมล็ดพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์จากแหล่งใดก็ได้ที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้	ถูก	158	90.8	7
4.2	ห้ามใช้ปุ๋ยเคมีในกระบวนการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลย : สามารถใช้ปุ๋ยเคมีในกระบวนกสนผลิตได้ โดยต้องใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก	ผิด	164	94.3	4
5	**การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว**				
5.1	เก็บเกี่ยวผลผลิตที่อายุเก็บเกี่ยวเหมาะสมและมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด	ถูก	152	87.4	8
5.2	ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์รองผลผลิต เพื่อไม่ให้สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง เฉลย : อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน)	ผิด	134	77.0	11

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 174

ข้อ	ประเด็น	เฉลย	ความรู้ผู้ตอบถูก		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
6.	**การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา**				
6.1	พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือขนส่งผลผลิต ใช้ร่วมกันกับการขนย้ายปุ๋ยได้ เฉลย : ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตผล)	ผิด	75	43.1	18
6.2	ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อน	ถูก	163	63.7	13
7	**สุขลักษณะส่วนบุคคล**				
7.1	ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง ต้องดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ถูก	151	86.8	9
7.2	มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ อ่างล้างมือ	ถูก	168	96.6	2
7.3	ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เฉลย : ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ผิด	74	42.5	19
8	**บันทึกข้อมูลและการตามสอบ**				
8.1	ต้องมีการบันทึกข้อมูลการใช้พาหนะขนส่งต้องมีการบันทึกข้อมูลการใช้พาหนะขนส่ง	ถูก	163	93.7	6
8.2	ไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผลหรือแหล่งที่นำผลิตผลไปจำหน่าย เฉลย : ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิตหรือที่นำผลิตผลไปจำหน่าย	ผิด	110	63.2	14

จากตารางที่ 4.9 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู เมื่อพิจารณาจากผู้ตอบได้ถูกต้อง พบว่า ประเด็นความรู้ที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร (ร้อยละ 97.7) รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ (ร้อยละ 96.6) และ น้ำที่ใช้ในการจัดการหลักกการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 94.8) ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (ร้อยละ 42.5) รองลงมา พาหนะมราใช้ขนย้ายหรือขนส่งผลผลิตใช้ร่วมกับการขนย้ายปุ๋ยได้ (ร้อยละ 43.1) และ ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน (ร้อยละ 47.1)

ตารางที่ 4.10 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

n = 174

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 4	1	0.6	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
5 - 8	9	5.2	มีความรู้ในระดับน้อย
9 - 12	18	10.3	มีความรู้ในระดับปานกลาง
13 - 16	116	66.7	มีความรู้ในระดับมาก
17 - 19	30	17.2	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
ค่าต่ำสุด = 4 ข้อ	ค่าสูงสุด = 18 ข้อ		
ค่าเฉลี่ย = 14.22 ข้อ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.643		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้องมาพิจารณา พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 66.7 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 13-16 ข้อ มีระดับความรู้มาก ร้อยละ 17.2 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 17-19 ข้อ มีระดับความรู้มากที่สุด ร้อยละ 10.3 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 9-12 ข้อ มีระดับความรู้ปาน

กลาง ร้อยละ 5.2 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 5-8 ข้อ มีระดับความรู้น้อย และร้อยละ 0.6 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 1-4 ข้อ มีระดับความรู้น้อยที่สุด โดยตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ย 14.22 ข้อ

2.3 แหล่งความรู้กับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

จากการศึกษาแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของตำบลตลิ่งชัน ประกอบด้วย แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร และ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังปรากฏดังตารางที่ 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู

n=174

	แหล่งความรู้	**ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)**					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	**ความหมาย**	**อันดับ**
		น้อยที่สุด (1)	**น้อย (2)**	**ปานกลาง (3)**	**มาก (4)**	**มากที่สุด (5)**			
1	**สื่อบุคคล**						**3.71 (0.325)**	**มาก**	**2**
1.1	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด	1 (0.6)	2 (1.1)	33 (14.3)	120 (69.0)	18 (10.3)	3.87 (0.614)	มาก	3
1.2.	เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	0 (0.0)	2 (0.9)	14 (6.1)	151 (86.8)	7 (3.0)	3.93 (0.469)	มาก	1
1.3.	เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ	0 (0.0)	7 (4.0)	38 (21.8)	129 (74.1)	0 (0.0)	3.70 (0.540)	มาก	4
1.4.	ผู้นำชุมชน	1 (0.6)	8 (3.5)	47 (27.0)	118 (67.7)	0 (0.0)	3.62 (0.603)	มาก	5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 174

	แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1.5.	เจ้าหน้าที่ อบต.	4 (2.3)	34 (19.5)	18 (10.3)	118 (68.8)	0 (0.0)	3.44 (0.883)	ปานกลาง	7
1.6.	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน	1 (0.6)	0 (0.0)	34 (19.5)	119 (68.4)	20 (11.5)	3.90 (0.595)	มาก	2
1.7	เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	4 (2.3)	2 (1.1)	77 (44.3)	89 (51.1)	2 (1.1)	3.48 (0.660)	ปานกลาง	6
2	**ผ่านสื่อกลุ่ม**						**3.41 (0.518)**	**ปานกลาง**	**3**
2.1	การประชุม	3 (1.7)	19 (10.9)	52 (29.9)	100 (57.5)	0 (0.0)	3.43 (0.755)	ปานกลาง	2
2.2	การฝึกอบรม	2 (1.1)	10 (5.7)	9 (5.2)	132 (75.9)	19 (10.9)	4.00 (1.547)	มาก	1
2.3	การสัมมนา	1 (0.6)	12 (6.9)	98 (56.3)	63 (36.2)	0 (0.0)	3.28 (0.614)	ปานกลาง	3
2.4	การศึกษาดูงาน	18 (10.3)	19 (10.9)	80 (46.0)	57 (32.8)	0 (0.0)	3.01 (0.925)	ปานกลาง	4
3	**ผ่านสื่อมวลชน**						**3.09 (0.317)**	**ปานกลาง**	**4**
3.1	หนังสือ	6 (3.4)	17 (9.8)	122 (53.0)	28 (16.1)	1 (0.4)	3.01 (0.650)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 174

	แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
3.2	วารสาร	24 (10.4)	42 (24.1)	100 (57.5)	8 (4.6)	0 (0.0)	2.53 (0.788)	ปานกลาง	5
3.3	เอกสารแผ่นพับ	4 (2.3)	18 10.3)	113 (64.9)	37 (21.3)	2 (1.1)	3.09 (0.670)	ปานกลาง	2
3.4	วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย	13 (7.5)	21 (12.1)	129 (74.1)	11 (6.3)	0 (0.0)	2.79 (0.665)	ปานกลาง	4
3.5	โทรทัศน์	1 (0.6)	0 (0.0)	15 (8.6)	133 (76.4)	25 (14.4)	4.04 (0.531)	มาก	1
4	**ผ่านสื่อออนไลน์**						**3.77 (0.298)**	**มาก**	**1**
4.1	เว็บไซต์	4 (2.3)	7 (4.0)	15 (8.6)	124 (71.3)	24 (13.8)	3.90 (0.765)	มาก	3
4.2	เฟซบุ๊ก	0 (0.0)	5 (2.9)	19 (10.9)	118 (67.8)	32 (18.4)	4.02 (0.640)	มาก	2
4.3	ไลน์	0 (0.0)	2 (1.1)	9 (5.2)	145 (83.3)	18 (10.3)	4.03 (0.449)	มาก	1
4.4	แอพพลิเคชั่น	0 (0.0)	15 (8.6)	124 (71.3)	35 (20.1)	0 (0.0)	3.11 (0.525)	ปานกลาง	4
	รวมเฉลี่ย						**3.50 (0.205)**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นระดับการได้รับความรู้เกี่ยวกับแหล่งความของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาแต่ละประเด็นปรากฏผล ดังนี้

1. สื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูมีความคิดเห็นในการได้รับความรู้ระดับมาก จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.87) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.93) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ(ค่าเฉลี่ย3.70) ผู้นำชุมชน(ค่าเฉลี่ย 3.62) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน(ค่าเฉลี่ย 3.90) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.44) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.48)

2. ผ่านสื่อกลุ่ม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูมีความคิดเห็นในการได้รับความรู้ระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม(ค่าเฉลี่ย 4.00) และอยู่ระดับปานกลาง 3 แหล่ง ได้แก่ การประชุม(ค่าเฉลี่ย 3.43) การสัมมนา(ค่าเฉลี่ย 3.28) การศึกษาดูงาน(ค่าเฉลี่ย 3.01)

3. ผ่านสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้รับความรู้จากสื่อมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูมีความคิดเห็นในการได้รับความรู้ระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 4.04) และระดับปานกลาง จำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 3.01)วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.53) เอกสารแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย3.09) วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย (ค่าเฉลี่ย 2.79)

4. ผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูมีความคิดเห็นในการได้รับความรู้ระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 3.90) เฟซบุ๊ค (ค่าเฉลี่ย 4.02) ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.03) และระดับปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ แอพพลิเคชั่น (ค่าเฉลี่ย 3.11)

ตารางที่ 4.12 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดู ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

n = 174

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	**3.71**	**0.325**	มาก	2
2. สื่อกลุ่ม	3.41	0.518	ปานกลาง	3
3. สื่อสารมวลชน	3.09	0.317	ปานกลาง	4
4. สื่อออนไลน์	3.77	0.298	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	**3.50**	**0.205**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.12 สรุปได้ว่าแหล่งความรู้ของเกษตรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรมีความคิดเห็นในการรับความรู้จากแหล่งความรู้ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นตามสื่อที่ได้รับข้อมูลความรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.77) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.71) และระดับปานกลางจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ สื่อกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.41) สื่อสารมวลชน(ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

2.4 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.13 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

n = 174

ข้อกำหนเการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. น้ำ			
แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย	173	99.4	1

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 174

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
2. พื้นที่ปลูก			
ไม่มีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อน	161	92.5	10
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร			
-ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	164	94.3	8
-ใช้สารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้	162	93.1	9
-ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ทางราชการห้ามใช้	173	99.4	1
4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว			
-ปฏิบัติและจัดการการผลิตตามแผนควบคุมการผลิต	170	97.7	4
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว			
- เก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่เหมาะสมตามแผนควบคุมการผลิต	171	74.3	3
- อุปกรณ์ภาชนะบรรจุที่ใช้รวมถึงวิธีการเก็บเกี่ยวสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลิตผล และไม่ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อการบริโภค	167	96.0	6
- คัดแยกผลิตผลที่ไม่มีคุณภาพไว้ต่างหาก	169	73.5	5
- มีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช			

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 174

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา			
- สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุ แปลกปลอมวัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค	161	92.5	10
- อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค	172	98.9	2
- ขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง	173	99.4	1
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล			
- ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ	170	97.7	4
- มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะในขั้นการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวสำหรับพืชที่ใช้บริโภคสด	148	85.1	11
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ			
- บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการขยายผลผลิตรวมถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอน	144	62.6	12
- มีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย	137	78.7	13

จากตารางที่ 4.13 ผลการศึกษาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย รองลงมา อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค และเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่เหมาะสมตามแผนควบคุมการผลิต ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช รองลงมา มีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการขยายผลผลิตรวมถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอนตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 สรุปการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

n = 174

จำนวนข้อที่เกษตรกรปฏิบัติตามหลัก GAP	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 3	0	0.0	ระดับน้อยที่สุด
4 - 6	0	0.0	ระดับน้อย
7 - 9	0	0.0	ระดับปานกลาง
10 - 12	4	2.3	ระดับมาก
13 - 17	170	97.7	ระดับมากที่สุด
ค่าต่ำสุด = 11 ข้อ	ค่าสูงสุด = 17 ข้อ		
ค่าเฉลี่ย = 15.71 ข้อ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.256		

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.14 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเกษตรกรร้อยละ 97.7 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน13-17 ข้อ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 2.3 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 10-12 ข้อ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร

ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร การวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.14 และตารางที่4.15 ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 147

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความจำเป็น					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้	0 (0.0)	0 (0.0)	20 (11.5)	114 (65.5)	40 (23.0)	4.11 (0.578)	มาก	3
2. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (4.0)	148 (85.1)	19 (10.9)	4.07 (0.381)	มาก	4

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความจำเป็น					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
3. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมี ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (4.6)	149 (85.6)	17 (9.8)	4.05 (0.377)	มาก	5
4. การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.7)	141 (81.0)	30 (17.2)	4.16 (0.408)	มาก	2
5. การผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	162 (93.1)	10 (4.3)	4.05 (0.259)	มาก	6

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความจำเป็น					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
6. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (62.1)	66 (37.9)	4.38 (0.487)	มาก	1
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						**4.14 (0.196)**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.15 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน (ค่าเฉลี่ย 4.38) การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.16) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.07) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมี

ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.05) และการผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.05) ตามลำดับ

3.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.16 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 147

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ						**3.77 (0.288)**	**มาก**	**2**
1.1 เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนนอกฤดูมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรโดยตรง	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (10.3)	131 (75.3)	25 (14.4)	4.04 (0.497)	มาก	1
1.2 เจ้าหน้าที่ควรให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดู ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ	0 (0.0)	21 (12.1)	34 (19.5)	119 (68.4)	0 (0.0)	3.56 (0.700)	มาก	4
1.3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประสานงาน หรือบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้คำปรึกษาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0 (0.0)	0 (0.0)	45 (25.9)	122 (70.1)	7 (4.0)	3.78 (0.503)	มาก	2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1.4 เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแปลงเรียนรู้	0 (0.0)	5 (2.9)	45 (25.9)	125 (70.7)	1 (0.6)	3.69 (0.534)	มาก	3
2. ด้านความรู้						**4.14 (0.259)**	**มาก**	1
2.1 การผลิตทุเรียนนอกฤดู	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	126 (72.4)	46 (26.4)	4.25 (0.462)	มาก	1
2.2 การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานกาเกษตรที่ดี	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	148 (85.1)	24 (13.8)	4.13 (0.366)	มาก	2
2.3 การปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี (GAP)	0 (0.0)	0 (0.0)	14 (8.0)	140 (80.5)	20 (11.5)	4.03 (0.442)	มาก	3
3. ด้านประชาสัมพันธ์						**3.99 (0.292)**	**มาก**	3
3.1. หน่วยงานควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและสนใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0 (0.0)	1 (0.6)	40 (23.0)	101 (58.0)	32 (18.4)	3.94 (0.660)	มาก	2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
3.2 หน่วยงานควรจัดทำคลิปวีดีโอ เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0 (0.0)	0 (0.0)	23 (13.2)	138 (79.3)	13 (7.5)	3.94 (0.453)	มาก	2
3.3 หน่วยงานควรจัดทำเอกสาร/คู่มือ/วิธีการขอมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0 (0.0)	0 (0.0)	27 (15.5)	134 (77.0)	13 (7.5)	3.92 (0.474)	มาก	3
3.4 เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (6.9)	126 (72.4)	36 (20.7)	4.14 (0.508)	มาก	1

จากตารางที่ 4.16 ผลการศึกษาแสดงความต้องการของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนนอกฤดูมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรโดยตรง (ค่าเฉลี่ย 4.04) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประสานงาน หรือบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้คำปรึกษาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.78)เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.69) เจ้าหน้าที่ควรให้

คำปรึกษาแก่เกษตรกรด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดู ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ(ค่าเฉลี่ย 3.56) ตามลำดับ

2. ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดู (ค่าเฉลี่ย 4.25) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.13) การปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี (GAP) (ค่าเฉลี่ย 4.03) ตามลำดับ

3. ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในด้านประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.14) หน่วยงานควรจัดทำคลิปวีดีโอ เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ หน่วยงานควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและสนใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(ค่าเฉลี่ย3.94) หน่วยงานควรจัดทำเอกสาร/คู่มือ/วิธีการขอมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 174

ประเด็นความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ	3.71	0.288	มาก	2
2. ด้านความรู้	4.14	0.259	มาก	1
3. ด้านประชาสัมพันธ์	3.99	0.292	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	**3.96**	**0.185**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.17 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.14)

ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ(ค่าเฉลี่ย 3.71) ด้านประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.99) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (stepwise) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด และวิเคราะห์สมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระที่คัดเลือกมาทั้งหมด 13 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ปลูก รายได้ในภาคการเกษตรในปี 2566 จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้างประจำ ปริมาณผลผลิตในปี 2566 แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร และความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาวิจัย

ตารางที่ 4.18 ตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

n = 174

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ตัวแปรอิสระ		
X_1 = อายุ (ปี)	52.72	10.644
X_2 = ระดับการศึกษา	3.68	1.398
X_3 = จำนวนพื้นที่ปลูก	11.64	7.797
X_4 = รายได้ในภาคการเกษตร ปี2566 (บาท)	1,205,202.31	1440179.894
X_5 = จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน (คน)	2.03	1.404
X_6 = จำนวนแรงงานจ้างประจำ (คน)	1.41	1.373
X_7 = ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม)	1,209.77	644.355

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

n = 174

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X_8 = แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู (แหล่ง)	3.50	0.205
X_9 = ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	3.96	0.185
X_{10} = ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	2.54	0.152
X_{11} = ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.99	0.061
X_{12}= ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.68	0.106
X_{13}= ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	4.14	0.196
ตัวแปรตาม		
Y_1 = การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.92	0.073

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีอายุเฉลี่ย 52.72 ปี ระดับการศึกษา เฉลี่ย 3.68 จำนวนพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 11.64 ไร่ รายได้ภาคการเกษตร ปี2566เฉลี่ย 1,205,202 บาท จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน จำนวนแรงงานจ้างประจำเฉลี่ย 1.41 คน ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,209.77 กิโลกรัม/ไร่ แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 3.50 แหล่ง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 3.96 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 2.54 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรเฉลี่ย 0.99 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรเฉลี่ย 0.68 ความคิดเห็นของ

เกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 4.13

ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกประเภท โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}	X_{13}
X_1	1.000	-.439**	-.033	.209**	-.007	.061	.002	.117	-.009	-.097	-.041	.035	-.036
X_2		1.000	.071	-.076	.120	.112	.068	-.102	-.012	.011	-.134	-.131	.069
X_3			1.000	.463**	-.071	.691**	.107	.185*	-.038	.086	-.041	-.108	.142
X_4				1.000	.005	.481**	.446**	.068	-.087	-.103	.019	-.071	.133
X_5					1.000	.006	.027	.049	.022	-.015	.074	-.081	-.040
X_6						1.000	.342**	.024	-.068	.056	-.074	-.028	.151*
X_7							1.000	-.023	-.097	-.085	-.030	-.016	.268**
X_8								1.000	.180*	-.157*	.017	-.063	.217**
X_9									1.000	-.084	.073	-.162*	.396**
X_{10}										1.000	.062	.163*	-.081
X_{11}											1.000	.047	.016
X_{12}												1.000	-.002
X_{13}													1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปแบบเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix) ปรากฏผลดังนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันต่ำ คือ ความสัมพันธ์ในทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.002 ถึง 0.463 และความสัมพันธ์ในทางลบมีค่าอยู่ระหว่าง -0.007 ถึง -0.439 ไม่มีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์สูง (เกินกว่า 0.08) จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งจะเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัวแปรวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ต่อไป

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(Y)

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการมีส่วนร่วมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(Y)

n = 174

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	0.115	0.520	0.604
X_1 = อายุ (ปี)	0.001	1.871	0.063
X_2 = ระดับการศึกษา	0.013	3.051**	0.003
X_3 = จำนวนพื้นที่ปลูก	0.000	-0.277	0.782
X_4 = รายได้ในภาคการเกษตร ปี2566 (บาท)	-7.527E-9	-1.544	0.125
X_5 = จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน (คน)	0.001	0.290*	0.772
X_6 = จำนวนแรงงานจ้างประจำ (คน)	-4.218E-6	-0.417	0.041
X_7 = ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม)	-0.010	-0.368	0.678
X_8 = แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู (แหล่ง)	0.065	1.955	0.714
X_9 = ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.087	2.378	0.052
X_{10} = ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.215	1.882*	0.019
X_{11} = ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.018	0.633	0.062

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

n = 174

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
X_{12}= ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.012	2.057	0.431
X_{13}= ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	-0.040	-0.790	0.528
R^2 = 0.210 SEE = 0.069 F = 3.240 Sig. of F = 0.000			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.20 ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตำบลตลิ่งชันอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 3.240 Sig. of F = 0.000) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 21.0 (R^2 = 0.210) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 0.069 ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ปลูก รายได้ภาคการเกษตรปี 2566 จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้างประจำ ปริมาณผลผลิต แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดู และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Y) พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนแรงงานจ้างประจำ และ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มี 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการศึกษา ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการถดถอย พหุ ได้ดังนี้

$Y = 0.115 + 0.001X_1 + 0.013X_2 + 0.000\ X_3 - 7.527E\text{-}9\ X_4 + 0.001\ X_5 - 4.218E\text{-}6X_6 - 0.010\ X_7 + 0.065\ X_8 + 0.087X_9 + 0.215X_{10} + 0.018X_{11} + 0.012X_{12} - 0.040X_{13}$

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน ได้แก่ อายุ จำนวนแรงงานจ้างประจำ และ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.21 และ 4.22 ดังนี้

5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย ปัญหาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดู ด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู และปัญหาอื่นๆ

ตารางที่ 4.21 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 147

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ) น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู						**2.90 (0.345)**	**ปานกลาง**	
1.1 ด้านการเตรียมดิน						**3.35 (0.651)**	**ปานกลาง**	
1) ความชื้นในดิน น้ำไม่เพียงพอ	7 (4.0)	40 (23.0)	67 (38.5)	60 (34.5)	0 (0.0)	3.03 (0.859)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

n = 147

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
2) ขาดการตรวจวิเคราะห์ดิน	0 (0.0)	20 (11.5)	29 (16.7)	125 (71.8)	0 (0.0)	3.60 (0.687)	มาก	2
3) ขาดเครื่องจักรกล	3 (1.7)	34 (19.5)	37 (21.3)	100 (57.5)	0 (0.0)	3.34 (0.851)	ปานกลาง	4
4) แรงงาน/จ้างเครื่องจักรกลมีราคาแพง	4 (2.3)	40 (23.0)	20 (11.5)	100 (57.5)	10 (5.7)	3.41 (0.980)	ปานกลาง	1
1.2 การเตรียมต้นพันธุ์						**2.12 (0.279)**	**น้อย**	
1) ต้นพันธุ์หายาก	57 (24.8)	114 (65.5)	3 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.69 (0.500)	น้อย	4
2) ราคาต้นพันธุ์มีราคาสูง	1 (0.6)	123 (70.7)	50 (28.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.28 (0.464)	น้อย	2
3) ขาดความรู้การคัดเลือกต้นพันธุ์ให้เหมาะกับพื้นที่	0 (0.0)	92 (52.9)	59 (33.9)	23 (13.2)	0 (0.0)	2.60 (0.712)	น้อย	1
4) ต้นพันธุ์ขาดตลาด	20 (11.5)	151 (86.8)	2 (1.1)	1 (0.6)	0 (0.0)	1.91 (0.377)	น้อย	3
1.3 การจัดการในการปลูกดูแลรักษา						**3.24 (0.383)**	**ปานกลาง**	
1) ปัญหาน้ำขัง	24 (13.8)	100 (57.5)	50 (28.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.15 (0.637)	น้อย	3
2) ขาดความรู้ในการกำหนดระยะห่างในการปลูก	59 (33.9)	112 (64.4)	3 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.68 (0.504)	น้อย	4
3) ปัญหาวัชพืช	0 (0.0)	4 (2.3)	30 (17.2)	40 (23.0)	100 (57.5)	4.36 (0.846)	มาก	2

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

n = 147

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
4) ปัญหาโรคของทุเรียน	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.3)	30 (17.2)	140 (80.5)	4.78 (0.467)	มากที่สุด	1
2.ด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						**2.09 (0.187)**	**น้อย**	
2.1 แหล่งน้ำไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตราย	42 (24.1)	129 (74.1)	3 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.78 (0.458)	น้อย	2
2.2 พื้นที่ปลูกมีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดสารตกค้างหรือปนเปื้อน	66 (37.9)	106 (60.9)	2 (0.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.33 (0.791)	น้อย	6
2.3 มีการใช้สารอันรายนอกเหนือจากกรมวิชาการกำหนด	63 (36.2)	110 (63.2)	1 (0.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.64 (0.492)	น้อย	5
2.4 มีการปฏิบัติและการจัดจัดการผลผลิตไม่ได้เป็นไปตามแผนการผลิต	57 (32.8)	109 (62.6)	8 (4.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.72 (0.544)	น้อย	3
2.5 อุปกรณ์ภาชนะที่ใช้รวมถึงวิธีการเก็บเกี่ยวไม่สะอาด โดยก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพผลผลิต	58 (33.3)	115 (66.1)	1 (0.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.67 (0.483)	น้อย	4

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

n = 147

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
2.6 สถานที่จัดเก็บรักษาไม่สะอาด ทำให้มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตรายได้	69 (39.7)	104 (59.8)	1 (0.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.61 (0.501)	น้อย	7
2.7 ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขลักษณะและการใช้สารอันตราย	78 (44.8)	96 (55.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.78 (0.687)	น้อย	2
2.8 ผู้ปฏิบัติขาดการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายรวมถึงขั้นตอนในการผลิตทุกขั้นตอน	55 (31.6)	94 (54.0)	24 (13.8)	1 (0.6)	0 (0.0)	4.24 (0.832)	มาก	1
3..การส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู						**2.61 (0.318)**	**ปานกลาง**	
3. 1 การได้รับการส่งเสริมของหน่วยงาน						**2.66 (0.361)**	**ปานกลาง**	
1) ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานของภาครัฐ	38 (21.8)	59 (33.9)	61 (35.1)	16 (9.2)	0 (0.0)	2.32 (0.917)	น้อย	1
2) ขาดการส่งเสริมจากเอกชน	49 (28.2)	42 (24.1)	75 (43.1)	8 (4.6)	0 (0.0)	2.24 (0.918)	น้อย	3
3) ขาดการส่งเสริมจากเกษตรกรต้นแบบ	6 (3.4)	10 (5.7)	80 (46.0)	60 (34.5)	18 (10.3)	3.43 (0.882)	มาก	2
3.2 การได้รับการส่งเสริมการสนับสนุน						**2.58 (0.481)**	**ปานกลาง**	
1) ขาดปัจจัยการผลิต	0 (0.0)	85 (48.9)	75 (43.1)	14 (8.0)	0 (0.0)	3.09 (1.211)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

n = 147

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
2) ขาดความรู้และเทคโนโลยีการปลูก	0 (0.0)	92 (52.9)	69 (39.7)	13 (7.5)	0 (0.0)	2.55 (0.632)	ปานกลาง	3
3) ขาดแคลนเครื่องจักรกล	11 (6.3)	139 (79.9)	23 (13.2)	1 (0.6)	0 (0.0)	2.08 (0.462)	น้อย	2
4. ปัญหาอื่นๆ						**1.94 (0.679)**	**น้อย**	
4.1 ราคาผลผลิตตกต่ำ	43 (24.7)	94 (54.0)	37 (21.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.94 (0.679)	น้อย	1

จากตารางที่ 4.21 ผลการศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.53) และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาแต่ละประเด็นปรากฏผล ดังนี้

1 ปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) ซึ่งเมื่อแบ่งเป็นประเด็นย่อยได้ ดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมดิน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ แรงงาน/จ้างเครื่องจักรกลมีราคาแพง(ค่าเฉลี่ย 3.41) ขาดการตรวจวิเคราะห์ดิน (ค่าเฉลี่ย 3.60) ความชื้นในดิน น้ำไม่เพียงพอ(ค่าเฉลี่ย 3.03) ขาดเครื่องจักรกล(3.34) ตามลำดับ

1.2 ด้านการเตรียมต้นพันธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.12) และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ ขาดความรู้การคัดเลือกต้นพันธุ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.60) ราคาต้นพันธุ์มีราคาสูง (ค่าเฉลี่ย 2.28) ต้นพันธุ์ขาดตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.91) และ ต้นพันธุ์หายาก (ค่าเฉลี่ย 1.69) ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดการในการปลูกดูแลรักษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ ปัญหาโรคของทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.78) ปัญหาวัชพืช(ค่าเฉลี่ย 4.36) ปัญหาน้ำขัง (ค่าเฉลี่ย 2.15) และปัญหาขาดความรู้ในการกำหนดระยะห่างในการปลูก (ค่าเฉลี่ย 1.68) ตามลำดับ

2. ด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมทั้งหมดอยู่เกษตรกรพบปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.09) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้

ปฏิบัติขาดการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายรวมถึงขั้นตอนในการผลิตทุกขั้นตอน (ค่าเฉลี่ย 4.24) แหล่งน้ำไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตราย และผู้ปฏิบัติขาดความรู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขลักษณะและการใช้สารอันตราย (ค่าเฉลี่ย 1.78 มีการปฏิบัติและการจัดจัดการผลผลิตไม่ได้เป็นไปตามแผนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 1.72) อุปกรณ์ภาชนะที่ใช้รวมถึงวิธีการเก็บเกี่ยวไม่สะอาด โดยก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 2.33) มีการใช้สารอันรายนอกเหนือจากกรมวิชาการกำหนด (ค่าเฉลี่ย 1.64) พื้นที่ปลูกมีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดสารตกค้างหรือปนเปื้อน (ค่าเฉลี่ย 1.63) สถานที่จัดเก็บรักษาไม่สะอาด ทำให้มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตรายได้ (ค่าเฉลี่ย 1.61) ตามลำดับ

3. ด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู ภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรพบปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.61) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า

3.1 การได้รับการส่งเสริมของหน่วยงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 2.66) เมื่อแยกเป็นประเด็นย่อยได้แก่ ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานของภาครัฐ(ค่าเฉลี่ย 2.32) ขาดการส่งเสริมจากเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.43) และขาดการส่งเสริมจากเอกชน(ค่าเฉลี่ย 2.24) ตามลำดับ

3.2 การได้รับการส่งเสริมการสนับสนุน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 2.58) เมื่อแยกเป็นประเด็นย่อยได้แก่ ขาดปัจจัยการผลิต(ค่าเฉลี่ย 3.09) ขาดแคลนเครื่องจักรกล(ค่าเฉลี่ย 2.08) และขาดความรู้และเทคโนโลยีการปลูก (ค่าเฉลี่ย 2.55) ตามลำดับ

4. ปัญหาอื่นๆ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.94) โดยพบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านราคาผลผลิตผลิตตกต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.94)

ตารางที่ 4.22 สรุปปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 174

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู	2.90	0.345	ปานกลาง	1
2.ด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	2.09	0.187	น้อย	3
3..การส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู	2.61	0.318	ปานกลาง	2
4. ปัญหาอื่นๆ	1.94	0.679	น้อย	4
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	**2.53**	**0.152**	**ปานกลาง**	

จากตารางที่ 4.18 สรุปได้ว่าปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูมีปัญหาด้วยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.53) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดุ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) รองลงมา ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดุ (ค่าเฉลี่ย 2.61) ปัญหาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ (ค่าเฉลี่ย 2.09) และปัญหาด้านอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 1.94) ตามลำดับ

ตอนที่ 5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านประเด็นให้ความรู้ และด้านการส่งเสริม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู

n = 174

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1. ด้านประเด็นให้ความรู้						**3.99 (0.093)**	**มาก**	
1.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	172 (98.9)	0 (0.0)	3.99 (0.107)	มาก	2
1.2 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านพื้นที่ปลูก สภาพแวดล้อมของแปลง การวางผังแปลง และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	172 (98.9)	0 (0.0)	3.99 (0.107)	มาก	2

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
1.3 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร วิธีใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันกำจัดวัสดุอันตราย ทั้งผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	174 (100)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก	1
1.4 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	0 (0.0)	1 (0.6)	2 (1.1)	171 (98.3)	0 (0.0)	3.98 (0.185)	มาก	3
1.5 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.6)	173 (99.4)	0 (0.0)	3.99 (0.150)	มาก	2
1.6 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.3)	170 (97.7)	0 (0.0)	3.98 (0.150)	มาก	3
1.7 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.7)	171 (98.3)	0 (0.0)	3.98 (0.131)	มาก	3
1.8 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.7)	171 (98.3)	0 (0.0)	3.98 (0.131)	มาก	3
2. **ด้านวิธีการส่งเสริม**						**4.00 (0.045)**	**มาก**	
2.1 วิธีการส่งเสริม						**3.99 (0.025)**	**มาก**	1
1) ควรมีการให้บริการที่สำนักงานเกษตรที่เกษตรกรสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	174 (100)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก	1

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

n = 174

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ					$\bar{x}$ / S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
2) ควรมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	174 (100)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก	1
3) เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.6)	173 (99.4)	0 (0.0)	3.99 (0.076)	มาก	2
2.2 ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้						**3.99 (0.080)**	**มาก**	1
1) ควรจัดให้มีเอกสารความรู้ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.1)	172 (98.9)	0 (0.0)	3.99 (0.107)	มาก	1
2) ควรจัดให้มีช่องทางข่าวสารทางวิทยุหอกระจายข่าว	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.6)	173 (99.4)	0 (0.0)	3.99 (0.076)	มาก	1
3) ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ ทางสื่อออนไลน์ เช่นไลน์ เฟซบุ๊ก วิดีโอ	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.6)	173 (99.4)	0 (0.0)	3.99 (0.076)	มาก	1

จากตารางที่ 4.23 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์แยกเป็นรายประเด็น ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านประเด็นความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร วิธีใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันกำจัดวัสดุอันตราย ทั้งผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม(ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมา ควรมี

การอบรมให้ความรู้ด้านพื้นที่ปลูก สภาพแวดล้อมของแปลง การวางผังแปลง และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน(ค่าเฉลี่ย 3.99) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ(ค่าเฉลี่ย 3.99) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและการ(ค่าเฉลี่ย 3.99) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.98) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต (3.98) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล(ค่าเฉลี่ย 3.98) ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามละดับ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น ได้แก่ วิธีการส่งเสริม และช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ พบว่า

2.1 วิธีการส่งเสริม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็นพบว่า ควรมีการให้บริการที่สำนักงานเกษตรที่เกษตรกรสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง (ค่าเฉลี่ย 4.00) ควรมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่(ค่าเฉลี่ย 4.00) และ เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้(ค่าเฉลี่ย 3.99) ตามลำดับ

2.2 ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น พบว่า ควรจัดให้มีเอกสารความรู้ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ควรจัดให้มีช่องทางข่าวสารทางวิทยุ หอกระจายข่าว ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ ทางสื่อออนไลน์ เช่นไลน์ เฟซบุ๊ก วิดีโอ ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นมีค่าเฉลี่ย 3.99 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2.24 สรุปข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

n = 174

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านประเด็นให้ความรู้	3.99	0.093	มาก	1
2. ด้านวิธีการส่งเสริม	4.00	0.045	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	**4.00**	**0.454**	**มาก**	

จากตารางที่ 2.24 สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย

4.00) เมื่อพิจารณาแยกประเด็นในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.00) อยู่ในระดับมาก ด้านประเด็นให้ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.99) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บทที่ 5
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชันอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2565 จำนวน 1,163 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973)ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย คิดเป็น ร้อยละ 14.94 ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตาม

เนื้อหาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง (Index of item objective congruence, IOC) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.94

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดสอบเรียบร้อยแล้วไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 174 คน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การจัดอันดับ (ranking) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) *สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร* พบว่า ร้อยละ 61.1 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.9 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.7 มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 59.9 สมรส ร้อยละ 28.2 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน และมีจำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.55 คน

2) *สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร* พบว่า ร้อยละ 63.2 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 89.7 เกษตรกรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 8.09 ปี และ มีพื้นที่ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 11.64 ไร่

3) *สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร* พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน แรงงานจ้างประจำเฉลี่ย 1.41 คน มีรายได้ภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 1,205,202.31 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 17,956.66 บาท มีการใช้แหล่งเงินทุนจากทุนส่วนตัวในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 72.8 และร้อนละ 75.3 ไม่มีภาระหนี้สินในภาคการเกษตร

1.3.2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดิน พบว่า สภาพพื้นดินก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 95.4 เป็นพื้นที่พืชไร่ ลักษณะดิน ร้อยละ 93.1 เป็นดินร่วน มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกร้อยละ 62.1

2) การปลูกและการดูแลรักษา พบว่า ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 75.3 ใช้ต้นพันธุ์แบบเพาะเมล็ด ร้อยละ 69.5 ใช้แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูจากร้านค้าเกษตร ร้อยละ

100 ใช้พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง ร้อนละ 77.6 ใช้แหล่งน้ำจากน้ำบาดาล มีการใส่ปุ๋ยคอกรองพื้นก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 57.5 ร้อยละ92 มีการใส่ปุ๋ยเคมีในช่วงอื่นๆ ร้อยละ 82.8 พบว่าเพลี้ยไฟในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู และร้อยละ 73.6 พบโรครากเน่าโคนเน่าในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู

3) ผลผลิตและรายได้ พบว่า ร้อยละ 62.6 มีการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู มีต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 41,408.05 บาท มีปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 1,209.77 กิโลกรัม/ไร่ และมีลักษณะการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 94.3 เป็นแบบคัดไซส์

1.3.3 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) *ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู* จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู จำนวน 10 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน พบว่า ในภาพรวม ร้อยละ 59.8 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับมาก (ตอบถูก 7-8 ข้อ) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช คือ ยอดอ่อน ตา ใบ ดอก (ร้อยละ 97.7) รองลงมา พื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ควรเป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขังหน้าดินลึกและระดับน้ำใต้ดินต้องลึก (ร้อยละ 97.1) ทุเรียนนอกฤดูเจริญเติบโตได้ดีที่สุดในดินเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนเหนียว ที่ระบายน้ำได้ดี (ร้อยละ 93.7) ตามลำดับ

2) *ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู* จากการวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 19 ข้อ คิดเป็น 19 คะแนน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 66.7 มีความเร็วในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก (ตอบถูก 13-16 ข้อ) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร (ร้อยละ 97.7) รองลงมา มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ อ่างล้างมือ (ร้อยละ 96.6) และน้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 94.8) ตามลำดับ

3) แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งที่เป็น สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และ สื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่าได้รับจากสื่อออนไลน์ มากที่สุด รองลงมา คือ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อสารมวลชน ตามลำดับ

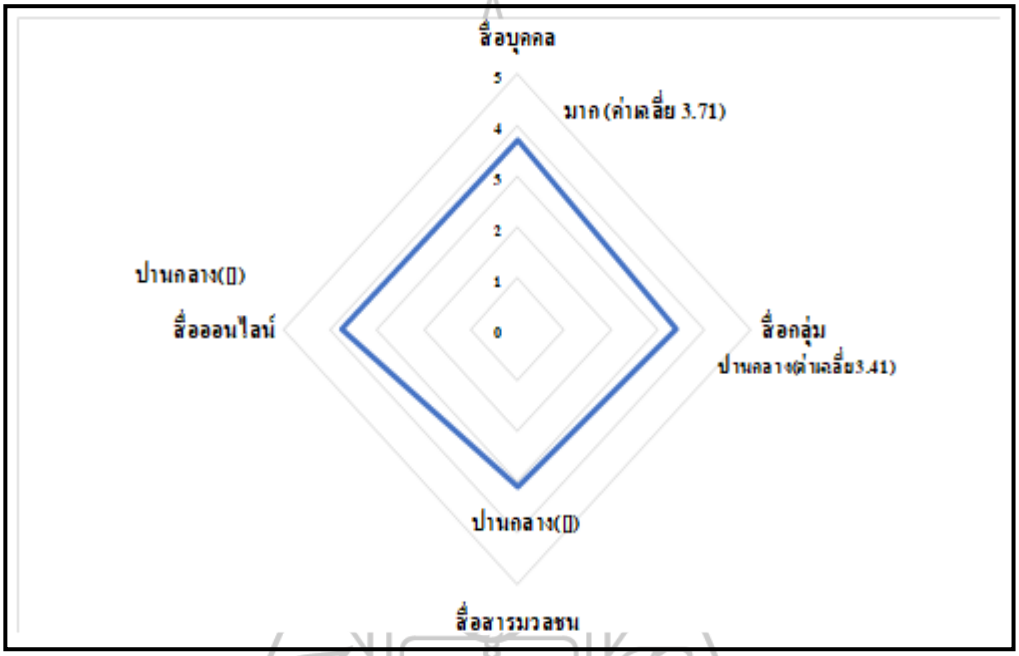

ภาพที่ 5.1 สรุปการเข้าถึงแหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู

4) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูก ทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย รองลงมา อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค และเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่เหมาะสมตามแผนควบคุมการผลิต ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช รองลงมา มีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผลหรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการขยายผลผลิตรวมถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอน ตามลำดับ

1.3.4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) *ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี* มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกร 3 อันดับแรก ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน รองลงมา การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า และ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้ ตามลำดับ

2) *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี* มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความต้องการด้านความรู้ ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่างๆ และด้านประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

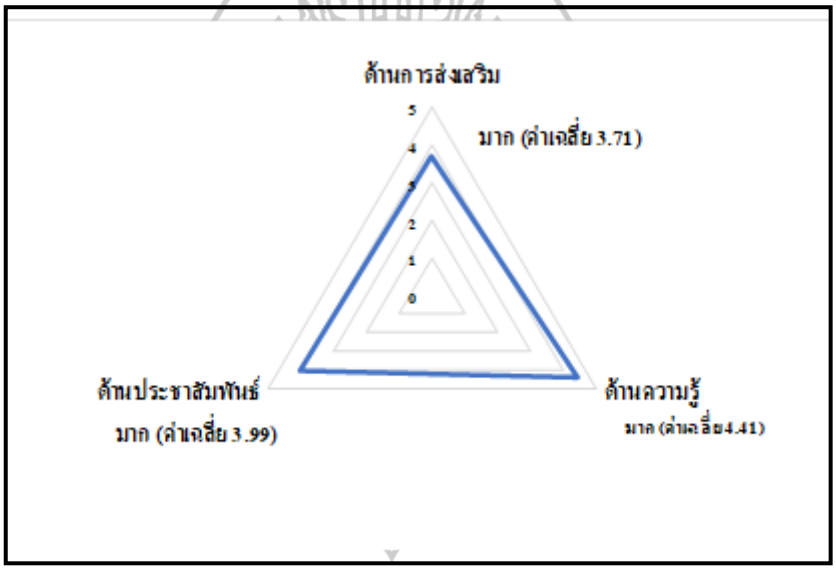

ภาพที่ 5.2 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) ในการทดสอบ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้แก่ จำนวนแรงงานจ้างประจำ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ ระดับการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น การปฏิบัติทางการเกษตรของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อระดับของปัญหาของเกษตรกรเพิ่มขึ้น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ในทางลบ 1 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อจำนวนแรงงานจ้างประจำลดลง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

(*1) ปัญหาการปลูกทุเรียนนอกฤดู* เกษตรกรมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า ด้านการเตรียมดิน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเตรียมต้นพันธ์ภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและด้านการจัดการในการปลูกดูแลรักษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

(2) *ปัญหาด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี* เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น พบว่า ปัญหาในการผลิตทุเรียนนอกฤดู 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ปฏิบัติขาดการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายรวมถึงขั้นตอนในการผลิตทุกขั้นตอน รองลงมา แหล่งน้ำไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตราย และผู้ปฏิบัติขาดความรู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขลักษณะและการใช้สารอันตรายได้ ตามลำดับ

(3) *ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู* เกษตรกรมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า การได้รับการส่งเสริมของหน่วยงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการได้รับการส่งเสริมการสนับสนุน ก็มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางด้วย

(4) ปัญหาอื่นๆ เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือประเด็น ราคาผลิตตกต่ำ

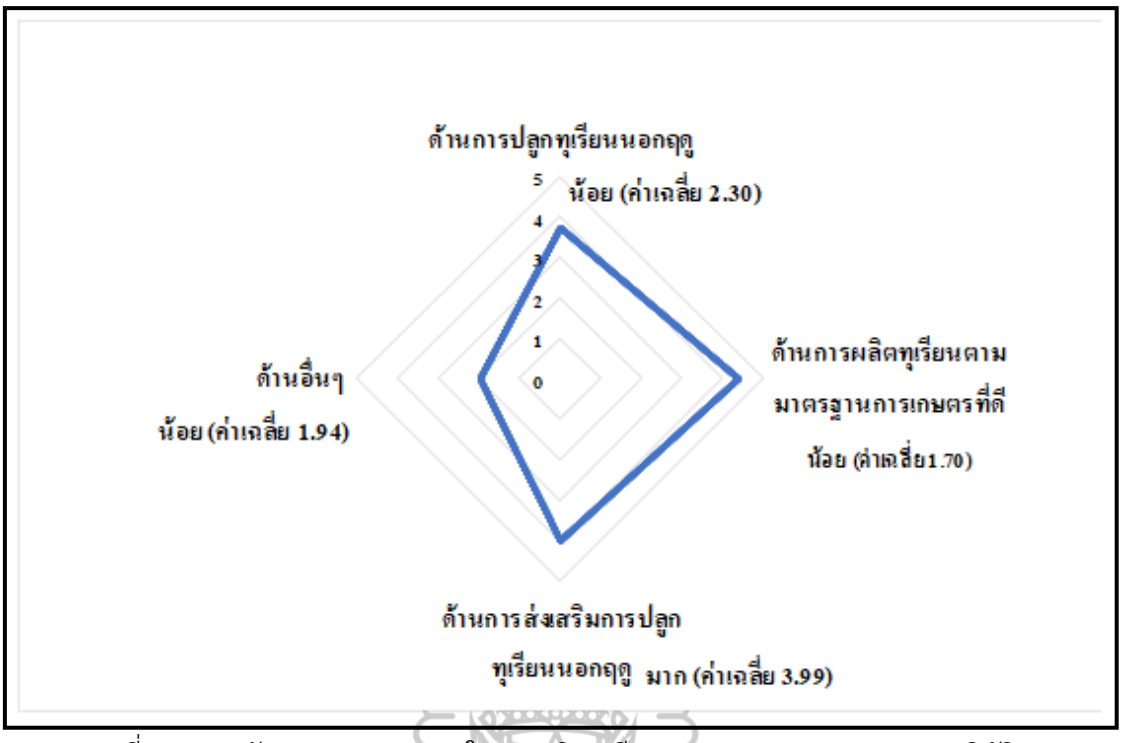

ภาพที่ 5.3 สรุปปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

(1) ข้อเสนอแนะด้านประเด็นให้ความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยู่ในดับมาก ได้แก่ ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร วิธีใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันกำจัดวัสดุอันตราย ทั้งผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม รองลงมา ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านพื้นที่ปลูก สภาพแวดล้อมของแปลง การวางผังแปลง และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลและควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านวิธีการส่งเสริม และ ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 61.1 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.7 ปี ระดับการศึกษาร้อยละ 28.2 ประถมศึกษา มีจำนวนครัวเรือนภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน ซึ่งสอดคล้องกับกฤษณะ จันทะนรารักษ์(2564, น. 57) ศึกษาการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และไม่สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562, น. 50) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรในจังหวัดชุมพรเป็นเพศชายและมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และไม่สอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น. 47) ศึกษาการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรทำสวนทุเรียนในตำบลคู้ยายหมี ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 2 คน

2.1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 89.7 ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรมมากที่สุด และมีประสบการณ์ในการปลูก เฉลี่ย 8.09 ปี พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 11.64 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย (2561, น. 73) พบว่า เกษตรกรมีอาชีพเกษตรกรปลูกทุเรียน และมีพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 7-9 ไร่ และสอดคล้องกับ กฤษณะ จันทระนรารักษ์ (2564, น. 40) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 9.23 ปี

2.1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน รายได้ภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 1,205,202.31 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ

กฤษณะ จันทะนรารักษ์ (2564, น. 42) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่เฉลี่ยจำนวน 3.57 คนและ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 3,868,492.25 บาท

2.2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.2.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดิน

ผลการศึกษา พบว่า สภาพพื้นที่ดินเดิมก่อนปลูกทุเรียน ร้อยละ 95.4 เป็นพื้นที่พืชไร่ ลักษณะดิน 93.1 เป็นดินร่วน และมีการทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำภายในแปลง ซึ่งสอดคล้อง สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น 69) พบว่า มีดินปลูกแบบดินร่วน และไม่สอดคล้องกับ สราวุธ ชลหาญ (2563, น. 62) พบว่า เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่ใช้จากน้ำฝน

2.2.2 การปลูกและการดูแลรักษา

ผลการศึกษา พบว่า ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 75.3 ใช้ต้นพันธุ์แบบเสียบเพาะจากเมล็ด แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูที่ใช้ร้อยละ 69.5 ซื้อมาจากร้านค้าเกษตร พันธุ์ที่ปลูกร้อยละ 100 พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง มีการใส่ปุ๋ยเคมีร้อยละ 92 พบเพลี้ยซึ่งเป็นศัตรูพืชในพื้นที่ปลูกร้อยละ 82.8 และพบโรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 73.6 ซึ่งสอดคล้องกับ สราวุธ ชลหาญ (2563, น. 86) พบว่า เกษตรกรใช้ต้นพันธุ์จากการเพาะด้วยเมล็ด และสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น. 70) พบว่า เกษตรกรใช้พันธุ์หมอนทอง และซื้อมาจากร้ายขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรถึงแม้ว่าจะมีการใช้ต้นพันธุ์แบบเพาะจากเมล็ดซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่มีความทนทางจากโรคหลังจากนั้น 2 ปีจึงเสียบยอดด้วยพันธุ์หมอนทาง เพราะวิธีนี้ทำให้ทุเรียนนอกฤดูมีความทนมานต่อโรคมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็ยังมีการพบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชซึ่งเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น การใช้พันธุ์ที่ไม่ปลอดภัยจากร้านค้าเกษตรหรืออาจจะเป็นปัจจัยจากสภาพอากาศและภูมิประเทศ

2.2.3 ผลผลิตและรายได้

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรใช้ต้นทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดู เฉลี่ย 41,408.05 บาท มีปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 1,604.02 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งไม่สอดคล้อง กับ วนิดา เหรียญทอง (2560,น. 61) ที่พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ในการผลิตทุเรียน 16,613.28 บาทและมีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 501-1,000 กิโลกรัม/ไร่ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรในตำบลตลิ่งชันนั้นได้รับผลผลิตที่ค่อนข้างสูง จากการที่ใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย

2.3 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.3.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความรู้ภาพรวมในดับมาก และเมื่อพิจารณาประเด็นที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช รองลงมา คือ พื้นที่ปลูกทุเรียนและ ทุเรียนนอกฤดูเจริญได้ดีในพื้นที่ดินเหนียว ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เฟย (2561, น. 121) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวมากที่สุด รองลงมา คือระดับความรู้แหล่งของการขาย และระดับความด้านการปลูก แต่ยังมีบางประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้น้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ อุณภูมิที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกทุเรียนนอกฤดู แสดงให้เห็นว่า ความรู้ที่เกษตรกรมีเป็นความรู้ในด้านการปลูกและการดูแลรักษาผลผลิตเป็นอย่างมาก ทำให้เกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการผลิตทุเรียนนอกฤดูที่มีคุณภาพออกสู่ตลาด

2.3.2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความรู้ภาพรวมในระดับมาก ตอบคำถามได้ถูกต้อง 13-16 ข้อ และประเด็นความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด 3 อันแรก ได้แก่ การใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ และ น้ำที่ใช้ในการจัดการหลักกการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้อง (2564, น. 111) พบว่าเกษตรกรมีความรู้ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง และประเด็นความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การขนย้ายผลจากแปลงปลูกไปยังจุดคัดแยกบรรจุ จะต้องมีวัสดุรองพื้นผลผลิตเพื่อป้องกันการเกิดรอบช้ำ รองลงมา ภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรและภาชนะบรรจุผลผลิตสามารถใช้รวมกันได้ และ แยกผลิตผลด้อยคุณภาพและผลิตผลที่มีคุณภาพออกจากกันและสถานที่พัก/เก็บรักษา ผลิตผลต้องมีความสะอาดสามารถ ป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความสนใจด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อให้การผลิตทุเรียนนอกฤดูได้มาตรฐานและมีคุณภาพเพื่อที่จะให้ผลผลิตได้ราคาที่ดี

***2.3.2* แหล่งความรู้กับการผลิตทุเรียนนอกฤดู**

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งความรู้ของเกษตรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร มีความคิดเห็นในการรับความรู้จากแหล่งความรู้ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล และสื่อกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น. 53) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับมาก ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ จากปราชญ์ชาวบ้าน จากเพื่อนบ้าน จากร้านขายต้นพันธุ์ ตามลำดับ เห็นว่าเกษตรกรมีความสนใจหาความรู้จากแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์กันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสะดวกและรวดเร็ว แต่ในทางกลับกัน สื่อ

ออนไลน์ก็มีทั้งคุณและโทษ คือด้วยความรวดเร็วของสื่อที่ใครก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้อาจจะการบิดเบือนข้อมูล ทั้งข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือหลอกให้เกษตรกรซื้อของจากสื่อนั้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นตัวเกษตรกรเองจะต้องงพึงระวังและตรวจสอบข้อเท็จจริงในข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ด้วย

2.3.3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรในภาพรวมปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อาดิล หวังกุหลำ (2564, น. 148) พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ กัสมัน ยะมาแล (2562, น.178-182) พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ต้นแบบและเกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนและลองกองได้อย่างถูกต้องแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่กรมวิชาการกำหนด

2.4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร

2.4.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมี ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม และการผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.89) พบว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือด้านกายภาพ

2.4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ รองลงมาคือด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่างๆ และสุดท้ายคือด้านประชาสัมพันธ์ ซึ่ง

สอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด(2562, น. 124) ที่พบว่าเกษตรกรมีความต้องการในด้านศัตรูพืชมากที่สุด จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีระดับความรู้ในการการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ระดับมากแล้วก็ตามแต่เกษตรกรก็ยังมีความต้องในด้านความรู้ เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นในการด้านการผลิต หรือด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็ตาม ต่างก็มีความรู้ใหม่ๆ เข้ามาและตัวเกษตรกรเองจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ๆ อยู่ตลอด

2.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า จากตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือจำนวนแรงงานจ้างประจำ และปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และมี 1 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนับสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการศึกษา

(1) จำนวนแรงงานจ้างประจำ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานจ้างประจำภายในแปลง ดังนั้นหากจำนวนพื้นที่ในการทำการเกษตรเพิ่มขึ้นเท่าไร จำนวนแรงงานในการประกอบกิจกรรมการเกษตรในแปลงจะยิ่งเพิ่มขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะทำให้การควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมภายในแปลงให้แรงงานมีการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี จะยิ่งยากขึ้น ดังนั้น เกษตรกรเจ้าของแปลงจะต้องมีการควบคุมการทำงานแรงงานอย่างใกล้ชิด รวมถึงการให้ความรู้กับแรงงานจ้างประจำภายในแปลงเป็นประจำเพื่อให้ผลผลิตของเกษตรกรได้มาตรฐานและมีคุณภาพสูงสุด

(2) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตทุเรียนนอกฤดูในอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาในด้านการปลุกทุเรียนนอกฤดูมากที่สุด ซึ่งอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางนั้น แต่ด้วยเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูในตำบลตลิ่งชันนั้น มีความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูส่วนใหญ่อยู่ระดับมากดังนั้น การเกิดปัญหาส่วนใหญ่เกษตรกรก็จะสามารถรับมือกับปัญหาได้ เพื่อให้การผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและผลผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรได้คุณภาพตามที่กำหนด

(3) ระดับการศึกษา จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเกษตรกรมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ อาจจะเป็นเพราะ จำนวนสมาชิกของครัวเรือนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-2 คนและมีอายุ 51-60 นับว่าเป็นเกษตรกรที่เป็นผู้สูงอายุที่ทำการเกษตร จึงอาจทำให้เกษตรกรมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงของ ประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้ ที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชันนั้น อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูในพื้นที่ตำบลตลิ่งชัน ยังเป็นผู้สูงวัย หากมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างการผลิตมาใช้ภายในแปลง เพื่อเป็นการลดแรงงาน และเป็นการลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังเป็นการควบคุมการทำงานภายในแปลงได้ด้วยตยเอง การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งประเด็นด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ มีปัญหาน้อยที่สุด รองลงมา ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดุและปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดุ พบปัญหามากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด(2562,น. 87) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุด และไม่สอดคล้องกับ ประพันธ์ ใหม่เฟย(2561, น. 125) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาดินและน้ำ ในระดับมากที่สุดส่วนในด้านการตลาด มีระดับปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งจากภาพรวมของปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยนั้น เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ยสูงถึง 8 ปี ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการผลิตที่ค่อนค่างสูง เนื่องจากอายุของของการให้ผลิตของต้นทุเรียนอยู่ที่ประมาณ 5 ปี เพราะฉะนั้นเกษตรส่วนใหญ่จึงเคยได้รับผลผลิตจากการผลิตทุเรียนนอกฤดูกันมาแล้ว ได้พบเจอปัญหาและใช้ความรู้และองค์ความรู้ของตนเองและคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ จึงทำให้เกษตรกรมีปัญหาต่างๆ อยู่ในระดับน้อย

2.5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีข้อเสนอมากที่สุดคือ ด้านวิธีการส่งเสริม ซึ่งสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2662,น. 80-81) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคนอกการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562,น. 78) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรลงพื้นที่ให้มากกว่านี้ จะเห็นได้ว่า เกษตรกรยังมีความต้องการด้านการส่งเสริมโดยให้ต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้ในพื้นที่ และให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เห็นจากตัวอย่างจริง

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ด้านสื่อออนไลน์ และสื่อบุคคล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสื่อออนไลน์นั้นเกษตรกรจะต้องพิจารณาถึงแหล่งความรู้และความน่าเชื่อถือของสื่อด้วย เพื่อไม่ให้โดนหลอกจากมิจฉาชีพ เช่นการกล่าวอ้างถึงผลิตภัณฑ์ที่เดินจริง ทำให้ให้เกษตรกรต้องเสียต้นทุนในการผลิตโดยที่ไม่จำเป็น หรืออาจจะจะทำให้ผลผลิตเสียหายอีกด้วย นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรควรเข้าถึงแหล่งความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น สื่อกลุ่ม คือ การประชุม ฝึกอบรม และการศึกษาดูงานเพื่อเป็นการได้แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือได้เห็นตัวอย่างของการผลิตทุเรียนนอกฤดูจากหลายพื้นที่ และเพื่อพัฒนาการผลิตของตนเองให้ได้คุณภาพยิ่งขึ้น

2) *จากผลการวิจัยพบว่า* เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรครบทุกข้อกำหนด ซึ่งมีในหัวข้อ การบันทึกข้อมูลและการคามสอบ ที่เกษตรกรบางรายยังไม่ปฏิบัติ เนื่องจากเกษตรกรอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการจดบันทึก ซึ่งการจดบันทึกนั้นสำคัญมาก ทั้งในด้านของการตรวจสอบย้อนกลับของผู้บริโภคหรือเป็นการได้ติดตามต้นทุนของการผลิตในปีที่ผ่านมา

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

1) จากผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการในการการส่งเสริมมาเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะการส่งเสริมแบบเผชิญหน้าเพราฉะนั้น สำนักงานเกษตรและเจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการเกษตรและเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด จะต้องลงพื้นที่พร้อมทั้งหาองค์ความรู้ในการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอด พร้อมทั้งจัดทำแปลงเรียนเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นและลงมือปฏิบัติในพื้นที่จริง

2) หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรมีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าด้อยคุณภาพ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างเคร่งครัด มีการตรวจสอบการจัดจำหน่ายเพื่อไม่ให้ สินค้าที่ไม่ได้คุณภาพออกนอกประเทศ

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย

1) จากผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนของเกษตรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูสูง อันเนื่องมาจากต้นทุนของปุ๋ย และสารเคมีในการควบคุมศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้นทุกปี ทำให้เกษตรกรต้องมีการลงทุนเพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดราคาและควบคุมราคาของปุ๋ยและสารเคมีด้านการเกษตรให้มีราคาที่คงที่ และราคาถูกลงเพื่อให้เกษตรกรได้มีต้นทุนที่ลดลง ซึ่งมีผลให้ผลผลิตทีคุณภาพที่ดีขึ้นจากการดูแลที่มากขึ้นอีก

2) มีมาตรการป้องกันการสวมสิทธิ์ของใบรับรองมาตรฐานการเกษตรที่ของเกษตรกร เนื่องจากในปัจจุบันมีการสวมสิทธิ์เกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้ราคาของผลผลิตตกต่ำ จากแหล่งที่ผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานเข้ามาแอบสวมสิทธิ์ ในการจำหน่ายผลผลิตออกนอกประเทศ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาการใช้สารเคมีที่ถูกวิธี เพื่อให้ปลอดภัยต่อตัวผู้บริโภคและผู้ที่ใช้สารเคมี เนื่องปฏิเสธไม่ว่า การผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นจำเป็นจะต้องใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช รวมไปถึงการเร่งการเจริญของตาดอก เพื่อให้ออกดอกก่อนให้หลังฤดูกาลนั้น ล้วนต้องใช่สารเคมี เพราะฉะนั้นตัวเกษตรกรเองจะต้องตระหนักถึงโทษ และมลพิษที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีในปริมาณหรืออัตราการใช้ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

3.2.2 ควรมีการศึกษาการใช้สารชีวภัณฑ์ หรือการปลูกทุเรียนนอกฤดูควบคู่กับการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและได้ผลผลิตที่ไม่แตกต่างจากการใช้สารเคมีอย่างเดียว นอกจากการใช้สารชีวภัณฑ์จะปลอดภัยแล้วนั้น ยังเป็นการลดต้นทุนได้อีกด้วย แต่เนื่องจากในปัจจุบันการใช้สารชีวภัณฑ์ในทุเรียนนอกฤดูนั้นยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากผลผลิตที่ได้ยังน้อยและเกิดปัญหาการระบาดของศัตรูพืช ทำให้มีผลต่อการส่งออกและราคาของผลผลิตก็จะตกต่ำด้วย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการใช้ชีวภัณฑ์ที่เหมาะสมหรือประสิทธิภาพในการใช้เทียบเท่าสารเคมีได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการเกษตร (2560). การจดทะเบียนผู้ส่งออกและกฎ ระเบียบ และเงื่อนไขการส่งออกสินค้าเกษตรออกนอกราชอาณาจักร. (พิมพ์ครั้งที่ 1) นนทบุรี : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมส่งเสริมการเกษตร(25561). เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ. เอกสารวิชาการ. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา กรมส่งสริมการเกษตร

กฤษณะ จันทะนรารักษ์. (2564). การผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

จินดา ขลิบทอง. (2563). ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร(หน่วยที่ 5,น. 38). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จรัญ ราชนุ้ย. (2560) รูปแบบและศักยภาพการผลิตทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี.(วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,สงขลา

ชฎารัตน์ พรหมศิลา. (2562). ความต้องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร จังหวัดชุมพร.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพีย. (2561). การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ประเสริฐ บัวทอง. (2560). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ในตำบลอ่างคีรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560). การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4,น. 4-2-4-27). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุธาทิพย์ คำเกิด. (2562). การส่งเสริมการทาสวนทุเรียนของเกษตรกรในตาบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

สุนิสา ช่วยสุข.(2565). การส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลเขาค่าย อำเภอสวีจังหวัดชุมพร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

สมพร อิศวิลานนท์ (2563) ชะงัก เอกสารประกอบในเวทีเสวนา เรื่อง รวมพลังฝ่าวิกฤตทุเรียนไทยเมื่อตลาดนำเข้าจีน จัดทำโดย สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) วันที่ 9 มีนาคม 2563

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2556). มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ทุเรียน (มกษ. 3-2556) สืบค้นจาก https://e-book.acfs.go.th/Book_view/256

สำนักงานเกษตรอำเภอท่าศาลา. (2566). รายงานผลการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผ่านระบบ ทบก. และแอปพลิเคชัน DOAE Farmbookผู้ปลูกทุเรียน ปี 2565 สืบค้นจาก https://farmer.doae.go.th/ecoplant/eco_report/report_fmdfbd_ap66/80/08/

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557). ทุเรียน. สืบค้นจาก https://www.acfs.go.th/standard/download/DURIAN_new.pdf

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร(2561). การผลิตทุเรียนภาคใต้ตอนล่าง สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร

พิชญา สาระรักษ์,สุพัตรา ศรีสุวรรณ,สุรินทร์ นิยมางกูร.(2559) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร. ปีที่ 47 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2559) หน้า 201-212

วนิดา เหรียญทอง. (2560). แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะจังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (2566). แผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี พ.ศ.2566- พ.ศ.2570.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

****

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 1.1 <u>สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร</u>

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

( ) 1. โสด ( ) 2. สมรส ( ) 3. หม้ายหรือหย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

( ) 1. ไม่ได้รับการศึกษา ( ) 2. ประถมศึกษา

( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า

( ) 5. อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า ( ) 6. ปริญญาตรี

( ) 7. สูงกว่าปริญญาตรี ( ) 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. จำนวนสมาชิกของครัวเรือน.....คน

6. จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน.....คน

ตอนที่ 1.2 <u>สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร</u>

1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

( ) 1. ไม่เป็น

( ) 2. เป็น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 2.1 กลุ่มเกษตรกร ( ) 2.2 กลุ่มแปลงใหญ่

( ) 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ( ) 2.4 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร

( ) 2.5 กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน ( ) 2.6 กลุ่มลูกค้า ธกส.

( ) 2.7 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

( ) 2.7 กลุ่มอื่นๆ (ระบุ).....

2. การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน (สามารถตอบได้เพียง 1 ข้อ)

( ) 1. เกษตรกรรม ( ) 2. รับจ้าง ( ) 3. ค้าขาย ( ) 4. รับราชการ

( ) 5. อื่นๆ (ระบุ).....

3. การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. เกษตรกรรม ( ) 2. รับจ้าง ( ) 3. ค้าขาย ( ) 4. อื่นๆ (ระบุ)..... .

4. ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดู เคยปลูกมาแล้ว ..... ปี (ใส่จำนวนปี)

5. จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด.....ไร่

ตอนที่ 1.3 <u>สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร</u>

1. แรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดู (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (รวมตัวท่านเองด้วย)

( ) 1.2 จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว.....คน

( ) 1.3 จำนวนแรงงานจ้างประจำ.....คน

( ) 1.4. อื่น ๆ (ระบุ) .....

2. รายได้ภาคการเกษตรในปี 2566.....บาท

3. รายได้นอกภาคการเกษตรในปี 2566.....บาท

4. แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดูทั้งหมด

( ) 1. ทุนส่วนตัว

( ) 2. กู้ยืมจากแหล่งต่างๆ คือ

( ) 2.1 ญาติพี่น้อง ( ) 2.2 กองทุนหมู่บ้าน

( ) 2.3 สหกรณ์การเกษตร ( ) 2.4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)

( ) 2.5 อื่นๆ .....

5. ภาระหนี้สินภาคการเกษตร

( ) 1. ไม่มี

( ) 2. มี จำนวน.....บาท

ตอนที่2 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

2.1 <u>ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดินปลูก</u>

1. สภาพพื้นที่เดิมก่อนปลูกทุเรียน

( ) 1. พื้นที่นา ( ) 2.พื้นที่ไร่ ( ) 3. พื้นที่ว่างเปล่า ( ) 4.พื้นที่อื่น ๆ .....

2. ลักษณะดิน

( ) 1. ดินร่วน ( ) 2.ดินเหนียว ( ) 3. ดินทราย ( ) 4. ดินเหนียว

( ) 5. ดินร่วนปนทราย ( ) 6. ดินเหนียวปนทราย ( ) 7. อื่น(ระบุ).....

3. ท่านมีการตรวจสอบคุณสมบัติของดินหรือไม่ (ตรวจชุดดิน/ความเหมาะสมของดิน)

( ) 1. ไม่มี ( ) 2.มี

4. มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูกหรือไม่

( ) 1. ไม่มี

( ) 2. มี โดยวิธีการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 2.1 ใส่หินปูนบด ( ) 2.2 ไถกลบฟางข้าว

( ) 2.3 ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกคลุกเคล้ากับดินก่อนทำการปลูก

( ) 2.4 ปลูกปุ๋ยพืชสด และไถกลบลงดิน เช่น ปอเทือง โสนแอฟริกา เป็นต้น

( ) 2.5 อื่น ๆ(ระบุ).....

5. การทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำภานในแปลง

( ) 1. ทำ ( ) 2.ไม่ทำ

2.2 <u>การปลูกและดูแลรักษา</u>

1. ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก

( ) 1. แบบเพาะจากเมล็ด ( ) 2. แบบเสียบตายอด

2. แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูที่ใช้ปลูกมาจากที่ใด

( ) 1. ซื้อจากร้านค้าเกษตร ( ) 2. เพาะเมล็ดไว้ใช้เอง

( ) 3. รัฐสนับสนุน ( ) 4. อื่นๆ (ระบุ).....

3. พันธุ์ทุเรียนที่ปลูก

( ) 1. หมอนทอง ( ) 2. ก้านยาว ( ) 3. ชะนี ( ) 4. อื่นๆ.....

4. ท่านปลูกทุเรียนโดยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. ใช้แรงงานคนในครอบครัว ( ) 2. ใช้เครื่องปลูก

( ) 3. จ้างแรงงานปลูก ( ) 4. อื่น ๆ (ระบุ) .....

5. ท่านปลูกทุเรียนนอกฤดูโดยอาศัยน้ำจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

( ) 1.1 แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

( ) 2. แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

( ) 1.1 บ่อบาดาล ( ) 1.2 อ่างเก็บน้ำ

( ) 1.3 น้ำประปา ( ) 1.4 น้ำชลประทาน

( ) 1.5 สระ ( ) 1.6 อื่นๆ (ระบุ).....

6. ท่านมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกหรือไม่

( ) 1. ไม่ใส่

( ) 2.ใส่

( ) 2.1 ปุ๋ยเคมี

( ) 2.2 ปุ๋ยคอก

( ) 2.3 ปุ๋ยอื่น ๆ

7. ท่านมีการใส่ปุ๋ยในช่วงอื่น ๆ หรือไม่

( ) 1. ไม่ใส่

( ) 2.ใส่

( ) 2.1 สูตร ปุ๋ยเคมี

( ) 2.2 สูตร ปุ๋ยคอก

( ) 2.3 สูตร ปุ๋ยอื่น ๆ

8. ในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูของท่าน พบแมลงสัตว์ศัตรูพืชอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. ไม่มีแมลงสัตว์ศัตรูพืช

( ) 2. มีแมลงสัตว์ศัตรูพืช ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 2.1 หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ( ) 2.2 เพลี้ยไก่แจ้

( ) 2.3 เพลี้ยไฟ ( ) 2.4 แมลงอื่นๆ (ระบุ).....

9. ในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดูของท่าน พบโรคพืชอะไรบ้าง

( ) 1. ไม่มีโรคพืช

( ) 2. มีโรคพืช ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 2.1 โรครากเน่าโคนเน่า ( ) 2.2 โรคราสนิม

( ) 2.3 โรคใบติด ( ) 2.4 โรคอื่นๆ (ระบุ).....

2.3 <u>การเก็บเกี่ยวและผลผลิต</u>

1. ท่านมีวิธีเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดูอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. ใช้แรงงานคน

( ) 1.1 แรงงานของครัวเรือน จำนวน.....คน

( ) 1.2 จ้างแรงงาน จำนวน.....คน

( ) 2. ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

( ) 2.1 เครื่องจักรกลการเกษตรของตนเอง

( ) 2.2 จ้างเครื่องจักรกลการเกษตร

( ) 3. อื่นๆ (ระบุ).....

2. ต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดู ..... บาท / ไร่ (เฉลี่ยต่อไร่)

3. ปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดู .....เฉลี่ยกิโลกรัมต่อไร่

4. ลักษณะที่ขายในปี 2566

( ) 1.เหมาสวน ราคากิโลกรัมละ.....บาท

( ) 2. คัดไซต์ ราคากิโลกรัมละ.....บาท

5. ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต

( ) 1. รายเดี่ยว

( ) 2. รวมกลุ่มในรูปของ แปลงใหญ่ หรือ วิสาหกิจชุมชน

( ) 3. อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3.1 <u>ความรู้</u>

<u>คำชี้แจง</u> :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความรู้ของท่าน

3.1.1. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. พื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ควรเป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขังหน้าดินลึกและระดับน้ำใต้ดินต้องลึก		
2. ทุเรียนนอกฤดูเจริญเติบโตได้ดีที่สุดในดินเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนเหนียว ที่ระบายน้ำได้ดี		
3. อุณหภูมิที่เหมาะสมที่สุดต่อการปลูกทุเรียนนอกฤดู คือ 18-34 องศาเซลเซียส		

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
4. ความเข้มและความยาวนานของแสงมีผลต่อการพัฒนาของผล โดยเฉพาะช่วงสัปดาห์ที่ 12 หลังดอกบาน		
5. การเลือกต้นพันธุ์ทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนนอกฤดู ไม่มีความสำคัญในการผลิตทุเรียน		
6. สารที่สามารถบังคับให้ทุเรียนออกดอกได้ดี คือ สารพาโคบิวทราโซล		
7. สารที่ใช้บังคับให้ทุเรียนออกดอกเป็นสารที่มีบทบาทในการยับยั้งการสังเคราะห์ออกซินในพืช		
8. ต้นทุเรียนที่ฉีดพ่นด้วยสารพาโคลบิวทราโซล ขั้วดอกจะสั้น วิธีแก้ไขคือ ฉีดพ่นด้วยสารจิบเบอเรลลิน ความเข้มข้น 5 ppm		
9. เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช คือ ยอดอ่อน ตา ใบ ดอก		
10 หากพบหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ให้ใช้วิธีป้องกันกำจัดโดยใช้ สารฆ่าแมลง Cypermethrin/phosalone		

3.1.2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู

คำแนะนำ ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าข้อความนั้น ถูก หรือ ผิด

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ถูก	ผิด
1. น้ำ		
1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องไม่ปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล		
1.2 สามารถใช้แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงพยาบาลและคอกปศุสัตว์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์น้ำ		
1.3 น้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า		
2. พื้นที่ปลูก		
2.1 พื้นที่ปลูกต้องไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล		
2.2 ไม่สามารถใช้สารเคมีในการรมดินหรือราดดินได้		
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร		
3.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน		
3.2 ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร		

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ถูก	ผิด
3.3 เก็บวัตถุอันตรายรวมไว้กับอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวอย่างเป็นหมวดหมู่และที่มิดชิด		
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว		
4.1 ใช้เมล็ดพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์จากแหล่งใดก็ได้ที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้		
4.2 ห้ามใช้ปุ๋ยเคมีในกระบวนการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี		
4.3 สิ่งขับถ่ายของคนใช้เป็นปุ๋ยได้ เมื่อมีการหมักสมบูรณ์แล้ว		
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
5.1 เก็บเกี่ยวผลผลิตที่อายุเก็บเกี่ยวเหมาะสมและมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด		
5.2 ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์รองผลผลิต เพื่อไม่ให้สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง		
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา		
6.1 พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือขนส่งผลผลิต ใช้ร่วมกันกับการขนย้ายปุ๋ยได้		
6.2 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อน		
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล		
7.1 ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง ต้องดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล		
7.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ อ่างล้างมือ		
7.3 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง		
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ		
8.1 ต้องมีการบันทึกข้อมูลการใช้พาหนะขนส่ง		
8.2 ไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผลหรือแหล่งที่นำผลิตผลไปจำหน่าย		

ตอนที่ 3.2 <u>แหล่งความรู้</u>

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับการได้รับความรู้ตามประเด็นต่าง ๆมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ได้รับความรู้มากที่สุด 4 = ได้รับความรู้มาก 3 = ได้รับความรู้ปานกลาง

2 = ได้รับความรู้น้อย 1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ผ่านสื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ /จังหวัด					
1.2 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น พัฒนาที่ดิน ชลประทาน สหกรณ์การเกษตร เกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น					
1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ					
1.4 ผู้นำชุมชน					
1.5 เจ้าหน้าที่ อบต.					
1.6 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน					
1.7 เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่					
2. ผ่านสื่อกลุ่ม					
2.1 การประชุม					
2.2 การฝึกอบรม					
2.3 การสัมมนา					
2.4 การศึกษาดูงาน					
3. ผ่านสื่อมวลชน					
3.1 หนังสือ					
3.2 วารสาร					
3.3 เอกสารแผ่นพับ					
3.4 วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย					

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3.5 โทรทัศน์					
4. ผ่านสื่อออนไลน์					
4.1 เว็บไซต์ (Website)					
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
4.3 ไลน์ (Line)					
4.4 แอพพลิเคชั่น (Application)					

3.2.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการปฏิบัติ

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. น้ำ แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย		
2. พื้นที่ปลูก ไม่มีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อน		
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร - ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - ใช้สารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ - ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ทางราชการห้ามใช้		
4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการ เก็บเกี่ยว - ปฏิบัติและจัดการการผลิตตามแผนควบคุมการผลิต		
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
- เก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่เหมาะสมตามแผนควบคุมการผลิต - อุปกรณ์ภาชนะบรรจุที่ใช้รวมถึงวิธีการเก็บเกี่ยว สะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลิตผล และไม่ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อการบริโภค - คัดแยกผลิตผลที่ไม่มีคุณภาพไว้ต่างหาก		
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา - สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดีสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุ แปลกปลอมวัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค - อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค - ขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง		
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล - ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ - มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะในขั้นการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวสำหรับพืชที่ใช้บริโภคสด		
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ - บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการขยายผลผลิต รวมถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอน - มีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช - มีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย		

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความเห็นด้วยตามประเด็นต่าง ๆมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง

2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี สามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้					
2. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ					
3. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมี ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม					
4. การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า					
5. การผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย					
6. การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จาก					

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
การขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน					

ตอนที่ 4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความต้องการตามประเด็นต่าง ๆมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ระดับความต้องการมากที่สุด 4 = ระดับความต้องการมาก3 = ระดับความต้องการปานกลาง

2 = ระดับความต้องการน้อย 1 = ระดับความต้องการน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ					
1.1 เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนนอกฤดูมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรโดยตรง					
1.2. เจ้าหน้าที่ควรให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดู ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ					
1.3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประสานงาน หรือบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้คำปรึกษาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี					
1.4 เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแปลงเรียนรู้					
2. ด้านความรู้					
2.1 การผลิตทุเรียนนอกฤดู					
2.2 การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานกาเกษตรที่ดี					
2.3 การปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี (GAP)					

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3. ด้านประชาสัมพันธ์					
3.1. หน่วยงานควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและสนใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี					
3.2 หน่วยงานควรจัดทำคลิปวีดีโอ เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี					
3.3 หน่วยงานควรจัดทำเอกสาร/คู่มือ/วิธีการขอมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี					
3.4 เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้					

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5.1 <u>ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี</u>

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาต่อไปนี้ มีปัญหาสำหรับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของเกษตรกรมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มีปัญหามากที่สุด 4 = มีปัญหามาก 3 = มีปัญหาปานกลาง

2 = มีปัญหาน้อย 1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู					
1.1 ปัญหาด้านการเตรียมดิน					
1) ความชื้นในดิน น้ำไม่เพียงพอ					
2) ขาดการตรวจวิเคราะห์ดิน					
3) ขาดการวิเคราะห์คุณสมบัติของดิน					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4) ขาดเครื่องจักรกล					
5) แรงงาน/จ้างเครื่องจักรกลมีราคาแพง					
1.2 การเตรียมต้นพันธุ์					
1) ต้นพันธุ์หายาก					
2) ราคาต้นพันธุ์มีราคาสูง					
3) ขาดความรู้การคัดเลือกต้นพันธุ์ให้เหมาะกับพื้นที่					
4) ต้นพันธุ์ขาดตลาด					
1.3 การจัดการในการปลูกดูแลรักษา					
1) ปัญหาน้ำขัง					
2) ขาดความรู้ในการกำหนดระยะห่างในการปลูก					
3) ปัญหาวัชพืช					
4) ปัญหาโรคของทุเรียน					
2.ด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี					
2.1 แหล่งน้ำไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตราย					
2.2 พื้นที่ปลูกมีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดสารตกค้างหรือปนเปื้อน					
2.3 มีการใช้สารอันรายนอกเหนือจากกรมวิชาการกำหนด					
2.4 มีการปฏิบัติและการจัดจัดการผลผลิตไม่ได้เป็นไปตามแผนการผลิต					
2.5 อุปกรณ์ภาชนะที่ใช้รวมถึงวิธีการเก็บเกี่ยวไม่สะอาด โดยก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพผลผลิต					
2.6 สถานที่จัดเก็บรักษาไม่สะอาด ทำให้มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตรายได้					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.7 ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขลักษณะและการใช้สารอันตราย					
2.8 ผู้ปฏิบัติขาดการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายรวมถึงขั้นตอนในการผลิตทุกขั้นตอน					
3..การส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู					
3. 1 การได้รับการส่งเสริมของหน่วยงาน					
1) ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานของภาครัฐ					
2) ขาดการส่งเสริมจากเอกชน					
3) ขาดการส่งเสริมจากเกษตรกรต้นแบบ					
3.2 การได้รับการส่งเสริมการสนับสนุน					
1) ขาดปัจจัยการผลิต					
2) ขาดความรู้และเทคโนโลยีการปลูก					
3) ขาดแคลนเครื่องจักรกล					
4. ปัญหาอื่นๆ					
4.1 ราคาผลผลิตตกต่ำ					

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 5.2 <u>ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู</u>

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะสำหรับการปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง

2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านประเด็นให้ความรู้					
1.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ					
1.2 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านพื้นที่ปลูก สภาพแวดล้อมของแปลง การวางผังแปลง และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน					
1.3 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร วิธีใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันกำจัดวัสดุอันตราย ทั้งผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม					
1.4 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว					
1.5 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
1.6 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต					
1.7 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล					
1.8 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล					
2. **ด้านวิธีการส่งเสริม**					
2.1 วิธีการส่งเสริม					
1) ควรมีการให้บริการที่สำนักงานเกษตรที่เกษตรกรสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง					

ประเด็น	เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.) ควรมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่					
3.) เจ้าหน้าที่ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้					
2.2 ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้					
1) ควรจัดให้มีเอกสารความรู้ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์					
2) ควรจัดให้มีช่องทางข่าวสารทางวิทยุหอกระจายข่าว					
3) ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ ทางสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก วิดีโอ					

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายชานน ฤทธิเดช

วัน เดือน ปี เกิด 22 เมษายน 2537

สถานที่เกิด อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรอำเภอท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช